COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXIII. PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXXX.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
ondini apud Fr. Elmsly. Edinburgi apud Io. Balfour. Lugd. Bat. apud
urres Luchtmann. Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali. Milano apud Ios. Galeazzi. Augustae Taurinor. apud
Laurent. Giraud. Holmiae apud Magnum Sweterum.

I.

Philoſophical Tranſactions, of the royal Society of London. Vol. LXVII. For the Year 1777. Part. I. et II. London. 1777. et 1778. tabb. aen. XX. pagg. 906. in 4to.

i. e.

Tranſactiones philoſophicae Vol. LXVII. Pars I. et II. ad annum 1777. et 1778.

Primae partis commentarii ſunt: Pars I.

1. *De femina, quae abſque eſu et potu viuebat,* Auctore D. MACKENZIE. Cuius aetas erat triginta et trium annorum, et in iuuentute plus semel epilepticis conuulſionibus ea infeſtabatur, neque fluxum menſtruum rite experiebatur. Anno aetatis ſuae 28 febre afficiebatur, poſt quam diute reconualeſcebat, atque ſubito in plenam anaeſtheſiam, vt neque mouere ſe, neque cibum aut potum capere poſſet, incidebat. Maxillae clauſae, ne maxima quidem vi aperiri poterant. Subinde tamen cochlearia nonnulla potus inſtillare ei poterant parentes. Atque hoc modo per quatuor fere annos continuabat, neque quicquam niſi nonnullas vrinae guttas excernebat. Noctu eam diſquirens, in lectu immobilem, quaſi aetano infectam, inuenit, pulſu diſtincto et regulari, debili et paruo, facie ſatis alacri nec pallida, corporeque adhuc et artubus ſatis carnoſis, abdomine tamen tumido, muſculisque tenſis, genubus flexis, atque ſtrictis. Multum et quiete dormiebat. p. 1.

Quinque annis praeteritis, erecta ſedere et
poterat, parumque cibi et potus aſſumebat,
fere quantitatem, qua ad nutritionem infantis
nis opus erat. Oculi tum torui atque ſub os fro
tis verſi erant, atque toto corpore exhauſta et ma
cida erat. Quae quidem relatio octo teſtibus oc
latis confirmatur.

p. 12. 2. *De vtili lotione et frictione trunci arbor
ad promouendum annuum incrementum*, ex litte
Cl. MARSHAM. Verno tempore, incremento an
gemmis, ſcopis ſetaceis aqua madefactis trunc
lauauit et fricuit, donec algis et muſcis liber
eſſet, deinde frictionem hanc humidam lanugi
panno continuabat et quidem ter aut quinquies
ſeptimanam ſi ſicca eſſet tempeſtas. Inde eve
vt lota ſic arbor duplo maius caperet increme
ea arbore, quam non fricaret. At vero, etſi d
rius incrementum hac lotione et frictione e
concedamus, multum tamen dubitamus, fore
operae pretio fructus ſatis reſpondeant.

3. *De ſexu Apium atque propagationis rat
obſeruata*, Auctore IO. DEBRAW. Confirmat
ctor ea, quae Cl. SCHIRACH *) de ſexu apium
texit, quibus omnes apes operarias eſſe femi
ſexus, non ſatis nutritas, atque ex ouis quibus
ſi laruae ſatis nutriantur, fieri reginam ſ. ape
minam proliferam conſtat. Auctor, ſe eade
perimenta duobus annis ante Cl. SCHIRACH
tuiſſe ait. Experimentis etiam probat, ma
ſic dictos fucos, negante quamuis SCHIRACH
ſicque Maraldianam **) coniecturam confir

Co

*) in libro, cui titulus: *Erläuterung der Kun
Bienenſchwärme oder Abläger zu erzielen.* Bu
1770. 8.

**) vid. eius obſ. in Mém. de l'acad. des Scienc. à Pa
ris. 1712. p. 333.

commendat itaque Anglis culturam apum, atque Schirachianam methodum noua examina arte parandi, optatque vt SCHIRACHII liber in Anglicam linguam vertatur.

4. *De imagine* COPERNICI *ad Societatem Regiam missa*, a D. WOLF. p. 33.

5. *Relatio itineris in Africam a Capite bonae spei et descriptio noui Cuculi*, Auctore D. ANDREA BARRMAN. Iter hoc instituit nimis sicco tempore, quo omnes fere plantae periere, exceptis paucis silvestribus, inter quas etiam nonnullae nouae reperiuntur, ne a THVNBERGIO quidem in Flora Capensi descriptae, quas alio tempore describet Auctor. Animalia contra plura vidit, atque in itinere 100 milliaria longius, quam ante eum Germanus quisquam, porrexit. *Bouem Bubalin* Africanum a *Bisonte* Americano non differre putat; et *Viuerram Historium* hic vidit, quem BVFFONVS in America sola habitare perhibet. *Manatum* viuum cepit. p. 38.

Promittit se obseruationes de Hottentotis, et Historia naturali Elephantis et Rhinocerotis publicaturis esse facturum.

Nouam speciem *Cuculi indicatorem* nominat, quoniam hominibus atque vrsi speciei indicat examina apium silvestrium voce repetita *cherr, cherr;* quorum melle lubenter vescitur, cuius portio ei ab hominibus etiam relinquitur. *Minor* est Cuculo Europaeo, atque differt *colore albo subtus, cauda cuneiformi, rectricibus extimis albis, interioribus aerugineo fuscis.* p. 43.

6. *Experimenta electrica noua*, Auctore TIBERIO CAVALLO. Primo instrumentum describit, quo atmosphaerae electricitatem dimensus est, ob- p. 48.

feruationesque quotidianas a 27 Septembri v
ad 19 Dec. 1776 narrat. Tum ſequuntur exp
menta facta cum tubo hermetice occluſo, in cu
cauitate mercurius incluſus erat.

p. 56. 7. *Tertius tractatus de actiniis*, Auctore C
DICQVEMARE *). Perſequitur experimenta de g
neratione quartae ſpeciei: ea, cum ſe contrahere
in vaſis latere poſt ſe reliquit paruam portione
quam rudimentum nouae actiniae eſſe exinde c
iiciebat, quod actinia eadem in baſeos parte ſing
lari ratione ſe extenderat. Quatuor diebus pr
greſſis haec portio ſe valde contrahebat et dilata
ſequenti die ſe loco mouebat, atque elapſis ad
ſeptem diebus os et artus conſpiciebantur. Me
praeterito plica corporis formabatur, atque ſum
omnino artubus exceptis, actinia enaſcebatur.
inde ſequi videtur Cl. Auctori, actinias eſſe v
animalia, quae gemmis ſe propagent.

p. 66. Arte etiam baſin Actiniae in decem partes
cuit, atque ex ſingula parte integra Actinia e
eſt. Notatu dignum videtur, quod, ſi portio
diſſectae magnae eſſent, etiam actiniae magnae
bantur. Si igitur haec multiplicatio vi gem
aut oui fieret, partes includentes et fibrae vic
non deberent partem animalis conſtituere.
igitur haec propagandi ratio theoriae ouorum
traria videtur: aliae obſeruationes tamen
conueniunt.

Obſeruauit etiam ex portionibus, quae na
via ſeparantur, interdum naſci duas Actinias,
nonnunquam iunctae manerent, dum aliae a ſe
cem ſeparabantur. Num itaque duo germina in
portionibus reconduntur? aut fit hoc absque
minibus aut ouis? Plures quaeſtiones de prin

*) vid. ſupra. p. 451.

ibie in partibus his relictis mouet, atque forte in
teria gelatinosa illud residere coniicit. Plura in-
fferum obseruationibus se detecturum esse sperat.

8. *Experimenta et obseruata electrica*, Auctore p. 85.
VILIELMO HENLY. Quum experientia consta-
, corpora tinctura nigra, quae ex fuligine et
mmi parata esset, et pice aut oleo oblinita a ful-
ne secura reddi, eosdem effectus artificiali ele-
icitate produci annisus est Cl. Auctor. Postea p. 94.
lectricitatem choccolatae electrometro et Lugdu-
nsi vacuo disquisiuit, eamque positiuam esse, at-
e si imminuatur, iterum fusione in oleo oliua-
n restaurari inuenit. Coniicit igitur, cum oleum
ltum phlogisti contineat, inter electricam mate-
m et phlogiston magnam esse affinitatem, si non
t vnum idemque.

Proponit deinde Cl. Auctor noua experimen- p. 98.
electrica tabulis vitreis Norimbergicis instituta,
ibus Frankliniana de electricitate theoria egre-
illustratur. Sequuntur experimenta TIBERII p. 116.
VALLO cum machina Cl. VOLTAE: denique sub-
gitur catalogus corporum mineralium, anima-
m et vegetabilium, quae si bacillo ex sigillatoria
facto affiguntur, atque cum panno lanugineo,
serico albo fricantur, electricitatem vel negati-
m vel positiuam offerunt. Ex quibus patet ele-
icitatem esse in omnibus fere corporibus, facile
citari, semper agere, atque eius actionem in omni-
s naturae operationibus maxime esse necessariam
vtilem. Igitur electricitatem considerat tam-
am purum, aethereum, elementarem ignem, qui
mnibus corporibus inhaereat, atque cum terrea
t alia basi intime sit connexus, atque in quiete
neat, donec motu aut frictione excitetur. Inest
am vegetabilibus, atque exinde cum eorum oleo

extrahitur; fermentatione, efferueſcentia et pu-
dine forma phlogiſticorum vaporum auolat:
ſtillatione cum ardenti ſpiritu tranſcendit. Qu
vt probaret lignum furno ſiccatum fricuit et elec
cum inuenit. Idemque comprobatur, ſi electri
tas et ignis ſecum comparantur. Quae quid
cuncta obſeruatis et teſtimoniis illuſtrantur.

p. 144. 9. *Excerptum ex litteris Cl.* IO. STRANGI, *litterae a Cl.* TOALDO *de reciproco aeſtu maris Ve-
neti.* IANVM PLANCVM *in ſpecimine reciproci aeſ
in mari ſupero*, recuſo Romae 1760, erraſſe, q
aeſtum maris ſequi curſum potius ſolis, quam
nae tradiderit, a Cl. TOALDO docetur: cauſa
erroris fuit haec: aeſtus maiores contingunt c
nouam plenamque lunam: horum acceſſum
parum a lunae tranſitu per meridianum, isque
parum a tranſitu ſolis per eundem circulum di
Cl. TOALDO autem probat, aeſtum maris, vt al
ita Venetiis, regi a motu lunae.

p. 149. Altitudo aeſtus maxima in toto Adriatico c
ca Syzygias obſeruatur, tuncque aquae creſcunt
tres pedes Venetos, raro ad quatuor aut quin
rariſſime ſex, mari irato ac procelloſo. Circa
ſtitium hibernum maximi aeſtus contingunt,
a vicinia maiore ſolis, in fine Decembris ad

p. 156. gaeum delapſi, deriuat. Quae de circulari
rum in Adriatico mari fluxu, cum MONTAR
PLANCO et aliis conſentientia, monet, omitti
Subiungit concluſa ex his obſeruationibus,
doctrinam NEWTONI de aeſtu maritimo mi
illuſtrant.

p. 162. IO. *Litterae Cl.* PETRI WARGENTIN, *
*differentia inter meridianum et Grenouicenſem ex co
paratione obſeruationum primi ſatellitis Iouis, in
ſeru-*

...tatorii praecipuis per decem annos inſtitutorum ...ſitur.

11. *Methodus inueniendi Valorem infinitae ſe-* p. 187.
...i quantitatum decreſcentium, Auctore FRANC. MA-
...RES.

12. *Verſio loci ex libro Arabico* EBN YOVNES p. 231.
...e eclipſi ſolari, Auctore GEORG. COSTARD.

13. *Obſeruationes ſuper annua euaporatione.* p. 242.
...iverpooli in Lancaſhire, Auctore Cl. DOBSON.
...uotidie obſeruatis pluuia, vento, aëris temperatu-
...atque euaporatione per ſeriem quinque anno-
...um, apparuit, quantitatem pluuiae non eſſe certum
...dicem humiditatis aut ſiccitatis atmoſphaerae, ſed
...otios euaporationem. Etenim pluuia copioſiori,
...eris temperies eadem erat, quae cum duplo minor
...ſſet quantitas pluuiae.

14. *De hominibus, qui colores non diſtingue-* p. 252.
...*potuerunt*, relatio Auctore IOS. HVDDART.
...*rris*, qui cum quatuor annos aetate eſſet, pri-
...o ſenſit, alios qualitatem quandam corporum
...animaduertere, quam ipſe in iis non videret. Fi-
...uram autem dignoſcere poterat. Album colo-
...em quidem a nigro diſtinxit, ſed coniectura tan-
...um. Cum Noſter eum in diſtinguendis colori-
...bus inſtrueret, tandem aliquam differentiam anim-
...aduertit, ſed ſemper haeſitauit, et colores com-
...miſcuit.

15. *Noua theoria rotatorii motus corporum, vi-* p. 266.
...*ribus hunc motum turbantibus affectorum*, Auctore
...IO. LANDEN.

p. 296. 16. *Regulae maſſam metallinam ad reflectio-*
teleſcopia aptiſſimam conficiendi, cum deſcriptione
tionis, qua politura atque vera parabolica curvatu
in magno ſpeculo conquiratur, Auctore IO. MVDGE.
Proportio ſtanni ad cuprum ea duriſſimam et op-
mam dat compoſitionem, qua 14½ vnciae ſtan-
ad duas libras cupri adhibentur.

p. 350. 17. *Epitome indicis obſeruationum barometri*
thermometro, hydrometro Lyndoni in Rutlandia
1776, a THOMA BARKER *inſtitutarum.*

p. 353. 18. *Epitome diarii meteorologici in annum 1776*
Briſtoli *habiti a* SAMVELE FARR.

Pars II. Altera in parte continentur ſequentes tractatus:

p. 385. 19. *Relatio de monte quondam igniuomo pr*
ab Inuerneſs, Auctore THOM. WEST. Nomin-
ab incolis mons Petri, in ſummitate eius vesti-
eum quondam igniuomum fuiſſe, ex lapidibus, l-
vae ſimiles, reperiuntur: craterem tamen in-
nire non potuit Cl. Auctor.

p. 388. 20. *Experimenta electrica atque correctio C*
toniani electrometri, Auctore TIBERIO CAVAL-
Priora cum electricitatis perpetuae machina
inſtituta, deinde colores varios electricis ic-
mutauit; correctumque electrometrum icone
ſtrauit.

p. 401. 21. *Barometricae obſeruationes in profund*
te fodinarum in Hercynia inſtitutae, Auctore IO. AN-
DREA DE LVC.

22. Vi

22. *Vniuerſales mathematicae regulae ad pro-* p. 450.
portiones generatim aeſtimandas, Auctore IAC.
BENIE.

23. *Morbus Annae Davenport*, Auctore FIEL- p. 458.
ING BEST FYNNEY, Chirurgo. Erat illa annos
nata viginti et vnum, atque ad quintum vſque aeta-
is annum ſanitate optima fruebatur, a quo tempo-
re valetudinaria, et ſubinde colicis doloribus, prae-
ertim ſi acidis veſcebatur, obnoxia erat. Ante an-
num in dextro latere abdominis, ſupra inguinibus,
tumorem animaduertit, qui, ſi ea femur extendere
nitebatur, vehementes dolores excitabat, vt igi-
ur genua verſus pectus contrahere cogeretur.
Noſter eam tum emaciatam, vehementi ſiti, et ap-
petitu proſtrato affectam inuenit: eique corticis
Peruuiani puluerem in rubro vino ſingulis quatuor
horis praeſcripſit, atque cum iam tumorem in ſup-
purationem verti ſentiret, maturantia externe im-
poni iuſſit. Abſceſſum deinde iuxta os ilium
cidit, atque altero verſus vertebras intra co-
as ſpurias et os ilium formato, eum etiam ape-
uit. Aliquot diebus elapſis integumenta abdomi-
is gangraenoſa apparuerunt: Ideoque corticem
externe et interne copioſe dedit: Externe quidem
hoc modo, ℞. Tinct. cort. Peruv. ſimpl. ℥ij. Tinct.
myrrh. comp. ℥j. Spir. ſal. Ammon. et Mell. Aegypt.
aa ℥ß. M. fiat embrocat. et ℞. Faec. Cereviſ. acid.
℥j. Farin. avenac. q. ſ. coque ad conſiſtentiam Cata-
plaſmatis et adde Pulv. Cort. Peruv. ℥j. Ol. Oliv.
rec. ℥jv. M. F. cataplaſm. Hoc adhibito gangrae-
na ſiſtebatur; ſed euacuatio magna in copia conti-
nuabat, vt aegra de vita periclitaretur. Menſe prae-
terito nouus abſceſſus profundius, verſus dextram
inguinis partem oriebatur, qui emollientibus tra-
ctus ſponte ſe aperuit, atque ex quo alienum
corpus,

corpus, ſatis ſingulare exemit, quod hic icone delineatum. Nucleum ligneum habebat, qui carnea erat obductus: Reſidebat in appendice miformi inteſtini coeci atque craſſior pars cum ritonaeo cohaeſit. Hoc igitur exemto, faeces inde per vulnus excernebantur, illud tamen medicaminibus adhibitis ſenſim imminuebatur, que aegra ſanitati reſtituebatur. Videtur nucleis iam a quinto aetatis anno intra corpus latuiſſe.

p. 465. 25. *De regno Tibetano relatio, litterae a* IO. STEWART. Magis politicam, quam naturalem hiſtoriam ſpectant.

p. 493. 26. *De gradu et quantitate venti, qui ad vendas machinas pneumaticas maiores requiritur,* Auctore IO. STEDMANN.

p. 504. 27. *Deſcriptio Cinchonae Iamaicenſis ſ. Cinchonae* LINN. Auctore GVIL. WRIGHT. Dicitur iam Arbor corticis Ieſuitarum, atque naſcitur petroſo ſolo. In febribus remittentibus eius maxime expertus eſt. Viditque corticem ventriculum roborare, vomitum et nauſeam impedire, morbidos humores in primis viis corrigere. et deſcriptio egregiae adduntur.

p. 507. 28. *Deſcriptio et vſus Geoffraeae inermis Iamaicenſis* (Cabbage barktree), Auctore EODEM. tinet ad Flores papilionaceos, drupiferos. enim ſubouata magna nucem includit ſubouatam ſubligneam. Folia habet oppoſita ternata obloago ouata, acuminata. Affinis eſt *Geoffraeae ſpinoſae* LINN. Icon eius egregia datur. Lignum huius arboris ſatis durum eſt: praecipue eius cortex in vſum ducitur, qui extus cinereus, intus ni-

ger

er et ſulcatus eſt. Recens cortex ſaporem muci-
gineum dulcem offert: eius odor fere ingratus
. PETER DVGVID eius primus in tentaminibus
dinburgenſibus phyſicis. Vol. II. meminit. No-
eius vim anthelminthicam experimentis agno-
, eumque in decocto, ſyrupo, puluere, et extra-
o exhibuit. Narcoticos etiam, et fortiter pur-
ntes habet effectus, ideoque parua in doſi pri-
um exhiberi debet.

29. *Obſeruationes in Sabaudia factae, vt altitu-* p. 513.
o montium barometro definiatur, quibus methodus Cl.
DE LVC *) *in examen vocatur*, Auctore GEORG.
HVCKBVRGH.

30. *Relatio de Obſeruatorio Braminorum in Be-* p. 598.
ria, Auctore ROB. BARKER.

31. *Relatio de morbo Doctoris* MACY, *et de* p. 608.
, quae in demortuo corpore animaduertebantur,
uctoribus D. HVNTER et HENR. WATSON. Dua-
s ſeptimanis ante mortem vehementi opprimen-
dolore in regione ventriculi adoriebatur, qui ve-
ſecta quidem remittebat, ſed plane tamen non
anuit. Opio diu vſus erat; cum vero ab eius
ſu deſiſteret, perpetuo tuſſi infeſtabatur. De
olore et vehemente alui fluxu conquerebatur,
que fiſtula ani cum prolapſu inteſtini recti infe-
batur. Medici palliatiuam tantum opem reſtare
arunt: aeger ipſe opio iterum vtebatur.

Mortuo aegro, cor et pulmones integra, vt
t inteſtina tenuia ſana reperiebantur, inteſtina au-
em craſſa, praeſertim colon, diſtenta, inflammata,
atque

*) In libro *Recherches ſur les Modifications de l' Atmoſphere.*

atque vlceribus exesa erant: intestinum rec… contractum et liuidum. In pericardio parua p… tio purulentae materiae.

p. 614. 32. *Experimenta antlia pneumatica iuxta SMEA… TONI principia facta et comparata cum iisdem ma… vulgari instituta*, Auctore EDW. NAIRNE.

p. 649. 33. *De cultura Bromeliae Ananae, excerpta… ex litteris Cl.* GVIL. BASTARD. Describitur rat… qua magna satis aquae calidae copia, simul cu… calido aëre ad radices ferantur.

p. 653. 34. *Experimenta in Britannia instituta, ut a… gulae altitudines ope barometri metiendi obtineantur*… Auctore COL. GVIL. ROY. Nouum instrumentu… quod Monometrum dixit, atque tabula Geog… phica delineata sunt.

p. 789. 35. *De nouo micrometro et megametro*, Auc… re Cl. BOSCOVICH.

p. 799. 36. *De nouo instrumento metiendi minoru… gulos, quod prismatici Micrometri nomine insig… a* Cl. NEVIL MASKELYNE.

p. 816. 37. *Relatio de experimentis, iussu Societatis… giae ad definienda puncta fixa thermometrorum … tutis, atque de iis, quae praecauenda sunt eade… stituendo.*

II.

Hortus Romanus, ſecundum ſyſtema I. P. TOVRNEFORTII a NICOL. MARTELLIO Aquilano Medico Doctore Linnaeanis characteribus expoſitus; adiectis ſingularum plantarum analyſi ac viribus. Species ſuppeditabat ac deſcribebat LIBERATVS SABBATI Mevanias eiusdem horti cuſtos et chirurgiae Profeſſor. Accedunt tabulae centum propriis plantarum coloribus expreſſae. Tom. IV. Romae MDCCLXXVI. Sumpt. Bouchard et Gravier. Ex typographia Pauli Funchi. Tom. V. ibid. MDCCLXXVIII. fol. tab. aen. centum.

Inſunt volumini quarto claſſis V. nec non VI. a Tournefortianae indiuidua; in quibus plantae cruciformi roſaceoque flore continentur. Claſſes modo nominatae ita nobis videntur exſtructae, vt ne alteraue, forſan leuiore, emendatione egere videantur. Huius aſſerti illuſtrandi cauſa ſect. VI. VIII. IX. claſſis V. Sect. I. et genus 11. 12. Sect. II. claſſ. VI. adducere liceat. Retinuerunt tamen in plurimis locis a TOVRNEFORTIO receptam diſtributionem, quae, vti modo diximus, aliqua ex parte nobis videretur corrigenda.

Sufficiant haec de methodo in libro recepta, videamus potius plantas hic depictas. Rariores quae nobis luſtrantibus ſe obtulerunt, ſunt Clypeola Ionthlaſpi? tab. 1. Myagrum perfoliatum, tab. 3. Vella annua tab. 8. Clypeola maritima t. 19. Alyſſum vtriculatum t. 20. Ricotia Aegyptiaca t. 22. Cheiranthus tricuſpidatus t. 23. Siſymbrium tenuifolium? et polyceratium t. 34. 38. Hypecoum pro-

*) Antecedentes tomos vid. ſupra. p. 505.

procumbens t. 45. Cleome ſpinoſa t. 47. B
erucago et cakile tab. 48. 49. Amaranthus
tab. 53. Portulaca piloſa, et racemoſa tab.
Argemone Mexicana t. 65. Podophyllum pe
t. 67. huius foliola ſunt emarginata, Cactus op
Tuna tab. 68. 69. poſterioris flos priori pal
Paſſiflora coerulea, minima, laurifolia tab. 70-7
vtrum poſteriorem recte definiuerimus, dubii ſu
inuolucro enim pentaphyllo a Linneana deſcrip
ne differt; foliis vero ſimplicibus a P. Mur
LINN. cui circa ſtylum poſita ſimilis eſt, campa
germenque ad baſin ſtyli adſidere videtur. C
laeuipes t. 79. Alisma flaua t. 92. vt PLUM
ſubſcriptum ſynonymon nobis ſuadet, vel par
Alisma plantagine aquatica differt, vel cum
eſt commixta. Corchorus olitorius? hirſutus
quoſus t. 95-97.

Enumeratis iis, quae apud nos minus fr
ter coluntur, plantarum familiis, ad indicand
ſtirpes properamus, quarum figurae exhibitae
tura paululum receſſiſſe ſunt viſae. Ad has
rendi ſunt Iberidis amarae tab. 7. flores gri
dunculique omiſſi. Cochlearia glaſtifolia et
nalis, Lepidiumque graminifolium t. 12-14
bus in ſingulis floribus ſtamina tributa ſunt
ſilentio praeterimus reliquas tetradynamicas,
bus loco ſex ſtaminum quatuor ſunt conceſſa
a tabula 15-22. vſque aliisque in locis ſaep
ctum eſt. Dentariae pentaphyllae t. 30. fol
periora quinata eſſe deberent; Raphanus ra
ſtrum t. 43. foliis profundius inciſis, floribus
ioribus, ſiliquis maioribus anguſtioribus antic
preſſis a naturali forma abhorret; in Myagro p
ni t. 44. ſinus foliorum ſunt neglecti; Pota
ton criſpum t. 51. ab imperito facile pro mon
haberi poſſet, cum inferiores verticilli defl
ſemi

minеis valde analogi, ſuperiores vero, florentes, iſculis conſentanei videantur, certe eodem modo ae in Myriophyllo ſpicato florum diuerſitas in ta- la antecedente erat depicta; Paris quadrifolia . 52. deſtituitur ſtaminibus tribus, eius baccae turitate fiunt nigrae; Droſerae rotundifoliae 6. modo orbiculata, modo oblonga data ſunt fo- pili foliorum marginales rubri minus eleganter ti, omnesque plantae partes nobis iuſto maiores entur; Parnaſſiam paluſtrem t. 77. pictam, vix quam caulibus folioſis infimis vidimus, noſtra im ſemper ſcapis vnifoliis erectis gaudebat, de ſtaris negligenter pictis nil dicamus; Ciſti heli- hemi t. 78. ſtamina colore ſubrufo ſpurcata na- ae prorſus non conueniunt; neque Pyrolae ro- difoliae t. 91. color naturae reſpondet.

Pauciſſimis de ſynonymia videamus. Thlaſpi enſe perfoliatum maius BAVH. tab. 6. Thlaſpi enſe vaccariae incano folio maius B. Pin. 106. Thlaſpi campeſtre LINNEI eſſe videtur. Carda- ne pratenſis t. 31, quae eſt Naſturtium pratenſe gno flore BAVH. Pin. 104, male pro Naſturtio tico ſupino BAVH. habetur. Argemone arme- a etc. t. 66. eſt Papauer argemone LINNEI, d ex capſula atque ex calycis petalorumque nu- ro facile potuiſſet dignoſci. Non optimo iure pericum t. 90, quod nobis hirſutum eſſe vide- , ab Editoribus Aſcyrum magno flore B. Pin., d eſt Hypericum Aſcyrum LINN., nominatur. gella damaſcena t. 94. non nominanda fuiſſet Ni- la aruenſis cornuta BAVH. Omittimus plures ſy- nymicos errores.

Iam ſupereſt, vt de combinatione generum VINEFORTIO diſtinctorum a Cll. Editoribus ſus-

cepta, aliquid dicamus. Cramben et Sinapis
Rapam et Napum nimirum coniunxerunt, re
vero genera nimis affinia, LINNEI obſeruatio
vnita, coniungi non poſſe putarunt. Genera
vt Amaranthi, et Iunci ad alias, nimirum ad
lorum claſſes, merito amandarunt.

De qualitatum viriumque ſcrutinio, in
Cl. GEOFFROY, maxima ex parte ſunt ſecuti,
notamus, quod negent Noſtri Portulacae lac
gendi effectus, cum multum olei, phlegmatis
rumque ſalis contineat.

Vol. V. Tranſimus iam ad quintae centuriae diſpo
tionem, in qua icones plantarum ex claſſibus To
nefortianis VI, quam in antecedente volumine
ſtare inceperant, et VII. petitarum, reperiu
Claſſis VII. huius voluminis *plantas flore polyp
roſaceo vmbellato* complectitur.

Rariores plantae, quae nobis ſe obtule
ſunt: Salſola altiſſima tab. 1. Trianthema
nogyna tab. 2. S. N. 342. pictoris negli
deformis reddita; Cactus triangularis tab.
Cuffaea viſcoſiſſima IACQVINI t. 5. Color
obſcurior, capſula a latere non tam picta, quam
tius colore eſt inquinata; Garidella nigella
t. 6. Riuina humilis caneſcens t. 7. Capparis
noſa inermis t. 8. Semperuiuum arachnoideum
arboreum t. 9. 11. prius caret foliorum
Portulaca anacampſeros tab. 13. Fagonia
t. 16. Tribulus terreſtris t. 17. Folia huius
tae pinnata a pictore in integra ſaepius ſunt
Geranium inquinans t. 22. iuſto pallidius
ſtamina conſpici poſſunt nulla; Anemone
t. 33. 34. Anemone latifolia ſaniculae folio
t. 35. et Pulſatilla foliis trifidis dentatis, flore

to pleno BVRM. tab. 36. quas LINNEVS ignora- videtur; Clematis vitalba, et integrifolia tab. 42. Potentilla ſupina tab. 47. Phytolacca de- dra tab. 51. hanc ſtaminibus deſtitutam, faci- quis, reliquos characteres minus ſedulo inueſti- s, pro P. dioica habere poſſet; Aralia racemo- t. 52. Aſparagus aphyllus t. 53. Medeola aſpa- oides t. 54. Lagoecia cuminoides t. 55. Agri- nia agrimonoides t. 58. Oenothera molliſſima 60. Bubon macedonicum t. 68. Pimpinella ani- m t. 69. Bunium bulbocaſtanum t. 73. Bupleu- m odontites, et fruticoſum t. 79. 80. Athaman- Meum t. 82. Oenanthe apii folio C. B. t. 84. m definire non potuimus; Smyrnium oluſa- m t. 91. Crithmum maritimum t. 94. Oreoſeli- m apii folio minus. I. R. H. t. 97. nobis incogni- m manſit.

Neque in hoc volumine deſunt, negligentiae toriae teſtimonia; quorſum pertinet Spiraea vl- ia tab. 14. cuius cyma a pictore eſt ſpurcata; cae- leum Geranii triſtis t. 23. ſcapum ſumus mirati; ratrum nigrum t. 29. ob florum colorem dilu- rem. Caltha paluſtris t. 30. partim ob colorem is pallidum, partim ob ſcapum erectum nudum; unculus Ficaria t. 37. ob habitum iuſto maio- m, caulem erectum, colorem dilutum, pictoris- e in pingendo negligentiam; Circaeae lutetianae 56. griſei flores; Agrimonia Eupatoria t. 57. co- e ſpurcato, Ammi maius t. 65. ob herbae colo- m obſcuriorem. Plantarum vero vmbellifera- m vix vlla eſt, cuius forma ita eſt depicta, vt na- li habitui prorſus conueniat.

Errarunt vel in hoc tomo, in ſubſcriptis plan- rum ſynonymis; ſic defloratum Spiraeae Vlma- e ramum t. 15. pro Spiraea Arunco habuerunt;

Gauram Linnei t. 61. Oenotheram nomine
Aethusa Cynapium t. 72. male dicta est Phel
drium seu Cicutaria palustris C. B., Sium t. 75. q
nobis nodiflorum LINN. esse videtur, male cum S
latifolio seu Apio palustri foliis oblongis C. B. c
funditur. Myrrhis TOVRNEFORTII male Sc
ci LINN. annumeratur.

In expositione virium, laudatur sedi acris
cultas incidens, vomitoria, diuretica in quart
scorbuto, hydrope; Geum vrbanum in dysent
et variolis commendatur; Actaeam inusitatam,
heroicam esse in asthenia virginica affirmatur.

Pertractauimus iam singula, quae adhuc pro
ierunt, splendidi huius operis volumina, et qu
dam indicauimus errores, hoc voto, vt in poste
similes euitarentur.

III.

Chymie experimentale & raisonnée par
BAVME'. Tom. III. à Paris, 1773. 8. c.
vniversal. 1 alph. 23 plag.

i. e.

Chemia experimentalis et rationalis, Au
Cl. BAVMÉ. Vol. III. etc. *).

Argentum nonnunquam salinarum fort
cularum admixtione volatile redditur.
gini in moneta Parisina haud parum huius
inhaesisse visum est. Quin adeo teste Cl.
illud interdum violento igne vstum disploditur
et crepat, aliqua simul ex parte in auras
D'ARCETO in globis porcellaneis inclusum
tum vehementissimo igne calcinari posse
trio

*) vid. supra. p. 211.

riolicum forte acidum imposuit porcellaneae massae haerens, cuius efficacia metallum corrosum fuit. Noster nunquam argentum igne destrui expertus est. Vitriolicum acidum aliquam phlogisti particulam argento subtrahit: destillatione enim ex hac solutione acidum sulphureum elicitur. Et ex vitriolo lunari argentum sola quidem fusione excitari potest, ita tamen, vt de pristino pondere quidpiam detur, quod contra, si tantillum inflammabilis materiei adieceris, non facile desiderabitur.

Luna cornea aqua soluta semper in fundo va- p. 20.
pulverem aliquem albicantem relinquit, quem rum acidoque per aquam orbatum argentum esse, sio demonstrat. Igne sublimatorio aliqua lunae neae pars attollitur, ita tamen, vt simul acidum metallo sensim secedat. Ex solutione vitrioli lunaris, affuso acido salis, luna cornea fundum petit. Quatuor salis lixiui partibus opus est, vt absque ulla iactura argentum ex luna cornea resuscitetur. Humida via, vt vulgo vocant, luna cornea non resolvitur, nisi et ipsa, et alcalinus sal aqua solutus prius fuerit. Ex nitrosa solutione salis medii arsenicalis ope deturbari argentum potest, sic vt arsenicum argento, sal lixiuus autem acido nitroso nunc citetur.

Arboris Dianae vegetationem ita fieri Noster p. 40.
fert, vt mercurius amalgamatis solutionibus mercurii argentique commixtis inditi, ex hac solutione argentum deiiciat, atque sic crystallisationi occasionem suppeditet.

In *cupellatione* s. exploratione Argenti a nimia plumbi additione sedulo abstinendum est; alias argenti globuli multi per scorias dispersi deliscunt, tentaminisque fides anceps inde redditur. Circumspici etiam debet, ne stannum forte plumbo insit. Damna ex eiusmodi miscela facile oriun-

da duplici ratione corrigere docuit Cl. GRA
Vbi nempe id animaduerteris, aut martis lim
teſtae docimaſticae inſpergenda eſt, quae cum
no coeat, et ad oras vaſis ſic reiiciatur; aut mer
rius ſublimatus corroſiuus repetitis vicibus add
dus, quo fit, vt et hydrargyrum et ſtannum
ſalis obnuptum in auras auolet.

p. 70. Ex ſolutione auri cum aqua regis parata
deſtillatione primum tranſit in recipulum
nitri, relicta auri in acido ſalis ſolutione, vnde
paret, auri arctiorem eſſe cum acido ſalino, qu
cum nitroſo, neceſſitudinem. Poteſt adeo ſolutio
ſalina absque auri ſeparatione, aqua dilui.

p. 77. Aurum fulminans coctione in aqua non
ſtruitur, etſi hoc fiat, ſi ex aqua communi coqui
Diſploſionem illius ſuper igne, a ſulphure nit
vna cum auro ex ſolutione delapſo, repeten
eſſe Noſter exiſtimauerat, donec BERGMANN
taminibus, absque nitroſo acido fulminans au
fieri poſſe edoctus, conſilium mutauit.

p. 85. Purpura mineralis vulgo ad encauſtica opera
pingenda vaſa porcellanea vſurpari ſolita, colo
ſordidiuſculum vitris conciliat, vtpote multi
calce abundans. Praeferendam itaque huic
calcem auri ex ſolutione ſua per alcalinum
cum liquorem ſecretam Noſter exiſtimat, da
do facilis huius calcis reductio moleſtias non
ret. Eas tamen euitari poſſe docet, ſi auri ſolut
parum tantummodo ſolutionis ſtanni adſtill
et purpura mineralis deinceps ex liquore
p. 105. per alcalinum liquorem deturbetur. Com
etiam purpurae mineralis loco calx auri digeſt
huius metalli cum hydrargyro parata adh
poteſt.

p. 122. Platina Europaeis primum innotuit ex
DII obſeruationibus et experimentis, quae Tr
actio

ctionibus Philoſophicis A. 1749 et 50. inſeri cura-
. Poſt hunc SCHEFFERVS, LEWIS, MARGGRA-
vs, tandemque Noſter cum MACQVERO in huius
etalli naturam inquiſiuerunt. Platinae, quae in
oſtras regiones deportatur, quaeque in granula di-
ſa eſſe ſolet, auri mercuriique globuli, nec parum
artialis ſabuli intermixtum eſt. Igne per ſe et
e additamentis fundi nequit, a radiis ſolaribus
men domatur, ita, vt in foco ſpeculi ardentis, mi-
to temporis primo praeterlapſo liqueſcat, nec ta-
en in terram ſic liquata decidat, vtpote ſtatim atque
foco recedit, conſolidari rurſus ſolita. Poteſt ſie
a mallei ictibus inſigniter attenuari et extendi.

Ex ſolutione platinae alcali fixum puluerem p. 138.
icit, qui, quo plus alcalini liquoris adſperſeris,
o pallidius flaueſcit. Etenim non pura platinae
x praecipitatur, ſed ſale platinae commixta. Sal
od difficulter ſe dirimi patitur, ita, vt repetitis de-
um lauationibus cum alcalino liquore inſtitutis,
idum a calce metallica ſecedat. Sal platinae,
od ex ſolutione huius metalli alcalino volatili li-
ore mixta decidit, ſuper igne non detonat. Nulla
atinae calx vitris aut vaſis porcellaneis tingendis
commodata eſt; ſemper enim ignis violentia me-
llum inde reſtituitur. Caeterum difficillima eſt
atinae ex calce ſua reductio, et vix vnquam ita
otis reſpondet, vt in ſolidam maſſam illa coeat.
peculi ardentis ope metallicam primum, dein vitri
paci fuſci ſpeciem induere viſa eſt.

Aurum platina adulteratum eſſe facili et ex- p. 150.
edito experimento cognoſces, vbi ſolutioni auri
l ammoniacum ſolutum affuderis. Platina enim,
uro prorſus intacto ſic fundum petet. At contra,
bi parum auri platinae inhaeret, huius miſcelae
rgumentum habebis in puluere fuſco, qui ex me-
lli iſtius mixti ſolutione adiecto vitriolo martis

praecipitatur. Ab auro enim puluis iſte profici-
tur, cum quippe platinam deiicere vitriolum ne-
tis nequeat. Manifeſtatur etiam auri in plati-
praeſentia eo, quòd ſolutio ſtanni auriferae pl-
tinae ſolutioni adſperſa ſtatim purpureo colore in-
gatur, cum contra purae platinae ſolutio hac rati-
ne explorata fuſcum aut lateritium puluerem dim-
p. 161. tere ſoleat. Hepar ſulphuris, perinde ac nitr-
vſt ne ſimultanea aliquam platinae partem ſolu-
Idem metallum regulo antimonii, zinco, bismut-
et ſtanno facile iungi ſe patitur. Videtur adeo a-
qua platinae cum ſtanno conflatae portio acido
lis ſolui poſſe. Promta eiusdem cum plumbo
colliquatio, miſcela eo fragiliore et duriore inde pro-
eunte, quo maius platinae pondus additum fuer-
Cupellatione metalla ſic mixta a ſe inuicem ſep-
rantur, ita tamen, vt platina ſemper aliquam plu-
bi particulam pertinaciſſime in ſe retineat, inde
pondere augeatur. Vehementiſſimo tamen ig-
torta platina nullum, certe paucum plumbum re-
net; quin potius, vt Noſtrum experimenta doce-
runt, mollior ductiliorque hoc labore redditur. C-
ferro fuſo facile conflatur, naſcente inde duri-
metalli genere. Cupro quoque et argento m-
tari poteſt, huic tamen paullo difficilius. Om-
lubentiſſime vero cum auro miſcetur, ita tamen
color auri et magna pars mollitiei pereat, nã e-
guum ſaltim platinae pondus addideris. Sep-
ginta quatuor auri partes ab vna platinae parte
non immutantur, dummodo forti igne metalla
fuerint.

p. 207. Ad finem ſic perducta corporum naturali-
metallorum inprimis disquiſitione chemica, lu-
tisque iis illorum facultatibus, quae tentamin-
varii generis artifici chemico innoteſcunt, Cl. Aut-
ad varias artes et opificia deſcendit, quibus Che-
fam-

emulatur. Auſpicatur hanc diſputationem a fictilium operum contemplatione, atque ex his omnium primo artem lateres coquendi deſcribit. Terra argillacea, pinguis, modico ſabulo mixta lateribus effingendis accommodatiſſima eſſe cenſetur. Illa ex foſſis ſtratis protracta aceruatim congeritur et per hiemem frigori imbribusque expoſita relinquitur. Sic et attenuatur et tractabilior redditur. Poſtmodum aqua maceratur pedibusque calcatur et depſitur; tandem in formas redacta ſiccatur atque in magnis furnis huic labori adaptatis coquitur. Lateres cum calce et ſabulo parati reliquis duritie praeſtant.

Fornices docimaſticos ex integra maſſa, non, p. 223.
ut vulgo fieri ſolet, ex partibus inter ſe conferruminatis parare Cl. Auctor iubet. Ad crucibula fingenda maxime idonea maſſa ex terrae aluminoſae bene lotae et vſtae partibus tribus et ſingula argillae albae componitur.

Fictilia, (*Poterie de terre verniſſée*) vaſa teſta- p. 225.
cea, (*poterie de gres commune*) fictilia Anglicana. (*Terre d' Angleterre*). Ex vaſis vltimo loco recenſitis albiſſima maxime quidem aeſtimantur, cum vero plenariam coctionem non experiantur, molliuſcula ſunt, et quodamtenus ab aqua penetrabilia. Vitium illud corrigitur inſperſo furnis ſale culinari, cuius vapores cruſta vitrea vaſa obducunt. Color aeneus fictilibus conciliari dicitur vaporum ſalinorum atque ſimul phlogiſticorum auxilio.

Vaſa porcellanea. In Franco-Gallia vſque ad p. 231.
annum 1770 nondum inuenta fuerat ratio hoc fictilium genus bene praeparandi. Eo fere tempore circa Seuas (*Seues*) terra argillacea reperiebatur pulcerrimis vaſis porcellaneis effingendis omni ex parte accommodata. *Kao-lin* Chinenſium argilla alba admodum pura eſſe videtur; *petun-tſe* autem ſpathum

thum fusibile s. fluorem mineralem nominant. His duobus porcellanea vasa in India orientali fiunt.

p. 243. Antequam tractari et formari queat massa porcellanea, terrae, et lapides illam constituentes prius, a particulis rudioribus purgari, aqua denique per semestre spatium in fossis grandioribus macerari debent. Sic subacta massa fingitur, et sicca in peculiari quodam receptaculorum terreorum genere (*gazettes*) aliqua ex parte coquitur. Vasa deinceps puluere vitreo conspergunturs coloribusque pro lubitu pinguntur, atque denuo forti igne vrgetur, donec iustam nacta fuerint consistentiam et splendorem.

p. 251. Vasa porcellanea adulterina (*Faïance*) post vetera fuisse inuenta Noster arbitratur. Solent illa plurimum encausto ex centenis minii et stibii quadraginta stanni vsti et viginti aut quinque et viginti libris salis vitri obduci.

p. 254. *Encaustice. Ars vitriaria.* Eam accurate Noster describit; ita tamen vt vix audeamus dicere quid ex hac ipsa tractatione hoc loco describendum. Addidit etiam varias obseruationes ad artis vitrariae historiam spectantes. Vitri in fenestris vsum omnium primo apud gentes Septentrionales fuisse quidem in templis inualuisse videtur. FORTVNATVS sexti seculi poeta, et GREGORIVS TVRONENSIS illius coaetaneus, huius rei meminerunt. Octaui seculi initium vitriarios ex Francogallia in Angliam accersitos fuisse memoriae proditum est. Seculo duodecimo Abbas quidam, SVGERVS, fanum sancti Dionysii (*St. Denis*) fenestris vitreis egregie pictis exornauit.

Illud vitri genus, quod Anglis *flint-glass* dicitur, ex Nostri sententia praestantiam suam

p. 283.

exquisitae cuidam partium constituentium proportioni et mixtioni, sed potius fortuito casui debet. Dicit enim se ex quibusdam eruditis cognouisse, vitrum illud in iisdem furnis eademque ratione, vt commune, obtineri; neque semper omne vitrum in crucibulo quodam fusum iisdem laudibus pollere, sed quaedam saltim frustula eligi, quae illud vitrum achromaticum s. *flintglaß* praebeant; ita vt nondum constet, qua ratione illud sic mutatum fuerit. Quamuis itaque certa et constans via hoc vitrum parandi nondum inuenta fuerit, Cl. Auctor tamen existimat, illa vitri communis vitia forsan corrigi, adeoque vitrum achromaticum effingi posse, si massae vitriariae nulla salia adiicerentur, eaque dum fluit, frustula lapidea agitaretur, sic enim fieri posse arbitratur, vt vniformis quaedam et aequalis totius vitri consistentia.

Vitri genera varia, leuiora, et ponderosiora, quae cum plumbi calcibus parantur, et achromaticorum vicibus in telescopiis fungi possunt. Inter haec plurimi facit Noster, quod ex duabus cerussae partibus et vna silicum calcinatorum conflatur. p. 285.

Porcellanea Reaumuriana aut vitrea, quae, vt notum est, vasorum vitreorum cum sabulo et gypso cementatione obtinentur, hac ipsa vstione ita affici videntur Cl. Auctori, vt acidum vitriolicum ex gypso euolutum sub vaporum specie omnia vitri interstitia penetret. p. 294.

Gemmae factitiae. Vitrum, quod his parandis vulgo impendi et nomine *Stras* insigniri solet, Noster ex vnciis duabus silicum vstorum, vna cinerum clauellatorum purissimorum, drachmis sex boracis et duabus cerussae fieri iubet. p. 296.

Metallicorum operum disquisitionem Cl. Auctor ab vniuersali quadam globi terraquei contemplatione auspicatur. Terra primigenia siue p. 301.

elemen-

elementaris ex Noſtri ſententia, corporum org
corum adminiculo in varias figuratur formas;
quod his ipſis corporibus a natura demandatum
officium, igneam materiem in ſinu ſuo fouendi q
et colligendi, eamque poſtea aliis corporibus
dendi. Iuuatur autem haec igneae materiae di
ſio aquarum miniſterio, quibus quippe tellur
cies indies mutatur.

Terra vitreſcibilis, quae, vt videtur, ab in
telluris omnem molem conſtituerat, aquis deinc
inundata, vegetabilia varia aluit, quae nunc prim
e creatoris quaſi manibus egreſſa, terrae natu
immutare coeperunt. Magis adhuc illa a pri
deflexit indole, poſteaquam animalia quoque
terunt, quorum ope terra calcarea nata eſt. Ex
dem regni vegetabilis et animalis penu omnis
teria inflammabilis depromta eſt, qua ad ſalia,
talla, ſulphuraque formanda natura opus ha
Quid? quod et mare immenſae vegetabilium et
malium ibi degentium copiae ſalſedinem de
quae in fluuiis ob adfluentes continuo aquas
viales nulla eſt. Metalla, in quibus terream par
lam ſalini principii adminiculo cum inflam
materia iunctam eſſe Cl. Auctor cenſet, in ipſo
ris gremio longe frequentiſſime naſci autum
forſitan, vt terra calcarea phlogiſti acceſſu
ſenſimque immutetur. Num ſulphur aut
cum omnibus metallis inſit, nihil decerni poſ
cryſtallorum tamen formas in metallis a ſulph
connubio plerumque pendere. Montes ob ſtr
rum ſitum perpendicularem, certe non horiz
lem, corporumque marinorum in iis abſen
primaeuos dictos, perinde ac alios omnes
ſuam originem debere, imo adeo ſummae antiqu
tis eſſe, veroſimile eſt: ſiquidem, ſtratorum,
antea in calcareae indolis monte fuerant, ſitum,

ſis cauſis, mutata ſimul ipſius ſaxi natura, turbari potuiſſe perpendas: prouti ſimile quid fieri cernimus, quando lapis calcareus lamelloſus igne vehementiſſimo vſtus, forma ſua orbatus, confuſisque quaſi inter ſe laminis, ad vitreſcentium lapidum naturam ſenſim inclinat. Ornatur porro haec ſententia a Cl. Auctore alio quodam experimento, quo conſtat, lapides varios vitreſcibiles, quarzum e. g. corneum lapidem, cotes, ſilices, achatasque, ſi vehementiſſimo igne torreantur, lamellarum formas, primigeniae quaſi naturae indices, prodere. Eſt denique non obſcurum huius rei argumentum in cotibus, quas hinc inde in vitreſcentem lapidem conuerſas offendimus; quarum tamen, ob calcareae terrae, dum ad vitreſcentem naturam redit, contractionem voluminisque imminutionem exiguus numerus eſt. Vt breuibus omnem Noſtri ſermonem adumbremus, aquae, corporibusque organicis omnis telluris facies, quae nunc eſt, externa, omnisque interior fabrica debetur: his terrarum fertilitas, his terrae motus, his montes igniuomi, his denique omne metallorum, corporumque mineralium immarcibilium genus gignitur et producitur, aeterisque aquarum et corporum organicorum viciſſitudinibus innititur, quae et nunc eſt, et olim erit, globi terraquei forma et indoles.

Mineras metallicas eas ſaltim dici vult Noſter, quibus ſapor nullus ineſt. Exiſtimat enim, niſi haec nota minerae definitioni adiiciatur, fieri poſſe facile, vt ſalia metallica quoque, et aquae minerales cum mineris peruerſa ratione confundantur. Omni autem minerae metallicae praeter metallum, vel ſulphur ineſt, vel arſenicum. p. 335.

Auri minera nulla datur, ſiquidem hoc metallum ſemper purum et ſolidum eſt, ſaxisque ſaltim inhaeret. Idem de platina ſtatuendum eſt; cum p. 337.

ſulphu-

ſulphure enim arſenicoque copulari recuſat. [illegible] wis ſmiridi ſic dicto Hispanico platinae mine[illegible] ſi qua eſt, ſimilem eſſe ſuſpicatur.

p. 341. Quae Cl. BAVME *minera argenti* corne[illegible] citur, nobis ea eſſe videtur, quam noſtrates [illegible] *ram vitream* ſalutare ſolent. Nobis enim vo[illegible] minera argenti cornea, non arſenico, (niſi caſu [illegible] tuito id quoque inhaereat) ſed acido ſalis ſemper [illegible] neraliſata eſt. De plumbo nudo, quod hinc [illegible] reperiri narrat, mineralogorum plurimi, nec im[illegible] rito, dubitant.

p. 377. Enarratis ſuccincte iis, quae ad venarum [illegible] niculorumque ſubterraneorum indagationem et [illegible] ſtructionem pertinent, vaporumque mephiticor[illegible] inflammabilium et metallicorum natura perpe[illegible] ad ipſius artis docimaſticae contemplationem N[illegible] ſter accedit. Praefert autem in ſcrutinio mine[illegible] rum (*Eſſai des mines*) eam rationem, qua mine[illegible] contuſae non lotae igni traduntur. Ex lauta[illegible] enim hoc incommodi enaſci ait, vt vna cum te[illegible] ſtribus particulis, de minera ipſa haud parum a[illegible] piatur; adeoque tentaminis fides ambigua red[illegible] tur. Monet etiam certius expeditiusque [illegible] de minerarum pretio iudicium, ſi paullo maius [illegible] nerarum pondus ſcrutinio ſubiicias, quam ſi, ex [illegible] rorumque artificum more, in exigua ſaltim c[illegible] laborem inſtituas.

p. 381. In disquiſitione minerarum auriferarum [illegible] ne praeuia vix opus eſt. Plurimum autem [illegible] eſt, ſal et boracem adiicere, alias ignis vehem[illegible] plurima plumbi pars comburitur, adeoque ma[illegible] auri copia intacta, ſaxoque minerae inhaerens re[illegible] quitur. Praeſtat etiam mineram fuſam in cru[illegible] lo aſſeruare, quod ſi enim effunditur, aliqua pa[illegible] cula metalli ſemper remanet. Eandem ration[illegible] in mineris argenti perſcrutandis ſequi oportet. [illegible]

prae

reae ſic disquirendae ſunt, vt ſedulo primum vſtu-
ntur, diu protracto igne, donec omnis arſenici ſul-
hurisque vapor auolauerit, alias, hepate ſulphuris
b fuſione naſcente, quo non exigua metalli pars
erroditur, fallax euadit huius examinis euentus. A
umbo in hoc labore abſtinendum eſt, quo quippe
agna aeris copia ſemper deſtruitur. Cum ſtan-
m facillime in calcem abeat, et difficulter reſti-
tur, ſub calcinatione minerarum ſtanni, magna
rumque eius pars deperditur, niſi, quod Cl. Au-
or ſuadet, minerae ignitae picis nonnihil adiicia-
r. Inde enim hoc commodi habebis, vt arſeni-
m metallica forma nunc donatum facilius diſſipe-
r. Oportet etiam, quantum fieri poteſt, a mi-
eris disquirendis lapidea fruſta ſeparare, ne ſub ha-
m tarda colliquatione metallum denuo combu-
tur. Mineris ferri, pertinaciter ſulphur ſub cal-
tione retinentibus, calcis viuae pauxillum ſub
ſione addere oportet, quo et lapidea minerae pars
lerius fundatur, et ſulphur exactius ſeparetur.
eliquatione hydrargyri, quae deſtillatione fit,
um addere oportet, ne forte metallum in mi-
a ſua ſaepenumero minutiſſime diuiſum, in cal-
m abeat.

Pertractatis omnibus circa metallorum eliqua- p. 440.
nem laboribus, ad pyritas Noſter deſcendit, quos
ſulphuris aut arſenici metallum in ipſis conten-
m inuoluentis, et terrae non metallicae copia, ac
nique ipſo compoſitionis modo a mineris differre
ſtratur. Sulphur nempe alia ratione in pyritis
um in reliquis mineris ſuo metallo iungi exiſti-
at, forſitan ob argillaceae terrae praeſentiam.
Quod vero ſolos pyritas ex chalybe ſcintillas pro-
icere eoque a mineris optime diſtingui poſſe opi-
etur, vehementer miramur, cum multae minerae
em faciant, ex quarum numero haematiten, ſtanni

mine-

mineram cryſtalliſatam (*Zinngraupen*) cobalt
cineream (*grauer Speiskobalt*) nominaſſe ſuffic

p. 458. Etſi pyritas martiales, ſi vitriolum ex iis ſe
rare animus eſt, poſt praeuiam vſtionem aer,
quo defatiſcant, exponere oportet; neutiquam
men in vitrioli cupri elixiuatione eadem ratio
ſeruanda eſt. Quod ſi enim pyritas cupreos i
toſtos, ſubdio aſſeruaueris, metuendum eſt, ne, q
omni pyritum generi inhaeret particula mar
ſimul cum cupro ſalina ſpecie effloreſcat, adeo
vitriolum cupri inquinet.

p. 467. Cum ſaepenumero ex pyritis vſtis alumen
xiuetur, nouam quandam ferrum praecipitandi
tionem Noſter proponit. Magis hunc laborem ve
reſponſurum eſſe ſperat, ſi loco lixiuii, quod vul
huic operi impenditur, ſaponariorum et vrinae
tridae, lixiuium alcalinum phlogiſticatum adhibe
tur, quod exiguis impenſis ex ſale lixiuio cum c
viua et carbonibus fieri poſſe docet.

p. 512. Enarratis omnibus iis, quae ad aquarum m
ralium originem et explorationem pertinent,
Auctor ad ſalinarum ſalisque foſſilis contempla
nem accedit. Quam vt exemplo illuſtraret,
p. 517. narum comitatus Burgundiae (*Franche-Co*
deſcriptionem adiecit. Binas vero ſalinas ill
gio habet, alteram Montmoroti, alteram Sal
(*Salins*). Illic tres putei ſunt, ſcatebrae vero p
in hos puteos confluentes; quorum aquae,
ſale non admodum diuites ſint, aërea ventila
in aedificiis ſic dictis graduatoriis, concentra
antequam ſal excoquatur. Aquae ſalſae Sali
ſes, triplici fonte ſcatentes, illa praeparatione
indigent, ſed, vt illas natura ſale plenas
tur, ſtatim igne inſpiſſantur. Salinas etiam
bet Lotharingiae comitatus, tribus locis,

le ita abundantes, vt absque aëris opera ſtatim ercoqui poſſint. Noſter a ſalinarum Burgundica- um et Lotharingicarum curatore inuitatus, harum guarum omnium naturam tum inter ſe, tum etiam m aliis aquis ſalſis comparauit, eiusque laboris mmam hoc loco expoſuit. Faeces ſalinarum Schlott) ſelenite, ſale marino communi et terreo, irabili ſale, terraque libera, conſtant. Ex aquis ſal- ſub deſtillatione nil niſi pura aqua in recipulum nſit. Eaedem tamen dum in aëre aperto coquun- r, odorem acidum ſpargunt, qualem ex acido ſalis cipere ſolemus. Quid? quod idem vapor cam- is vitreis exceptus et ſub aquae forma nunc com- ens, ſyrupum violarum et heliotropii tincturam bello colore inficere, argentumque non minus mercurium ex nitroſa ſolutione deturbare viſus Ex hac aqua calore ad ſiccitatem redacta, ſolidi id relinquitur, ex ſale terreſtri et communi mix- m. Vt copiam ſalis terrei, communi ſali admixti p. 547. gnoſcere poſſis ſolutioni mixti vtriusque ſalis cry- llos ſodae adiſcere oportet. Hac ratione enim ructo ſale terreo, pura terra deiicitur, quae, cum per ſalis illius dimidiam partem conſtituat, fa- e, quantum huius fuerit, definiri poterit. Adie- Cl. Auctor huic tractationi tabulam, qua ſalis variis Galliae ſalinis petiti ratio partiumque illud nſtituentium mutua proportio declaratur.

Magneſiam ſalis communis terram calcaream p. 558. Noſter opinatur: qua tamen in re egregie fal- ur, cum certioribus Cl. MARGGRAFII obſeruatio- bus iam dudum demonſtratum ſit, peculiare quod- m hoc terrae genus eſſe. Non minus in defi- ida ſalis Epſomenſis natura labitur. Illud enim, o, vt vult Noſter, ex ſale mirabili, ſale communi terreſtri paucoque ſelenite mixtum eſt, ſed potius do vitriolico et terra magneſia conſtat. Paratur

enim, quod taceri mirati ſumus, adiecto ad mun
ſalis colcothare vitrioli.

p. 568. Sequitur artificiorum et adminiculorum co
templatio, quibus et dulces aquae a corruptione
putrilagine defendi, et aquae marinae ſuo ſale p
vari potabilesque reddi poſſunt. In aquas p
fontium fluuiorumque putredo non cadit, dum
do in vaſis conſeruentur nulla putredine ſolubi
bus. Dolia lignea eo citius aquam corrumpu
quo recentius lignum eſt. Quod damnum, vt
aliqua certe parte euitetur, Cl. Auctor vaſa int
vernice quodam obducere ſuadet. Aqua mar
nulla vnquam filtratione edulcorari potuit. Co
gelata omni quidem ſale orbatur: verum hu

p. 575. aquae non vbique nauigantibus copia datur. D
ſtillatio huic fini accommodatiſſima eſt. Cum v
deſtillatio iſta facile turbetur nauium in alto m
iactationibus, quibus quippe ex alembico aqua
rina ſaepenumero in recipulum proiicitur, adeoq
opera omnis perditur, neglecta per aliquod tem
fuit omnis aquae marinae deſtillatio; donec a
1763. Cl. POISSONNIER, medicus Pariſinus,
plex machinarum genus propoſuit, quibus de
latio ſub ipſis nauium vehementiſſimis ſuccuſſ
commode inſtitui peragique poteſt. Machi
vtramque Noſter hoc loco deſcribit iconibu
illuſtrat. Altera magnum alembicum refert, in
ius cauo medio furnus reconditus eſt, ſic vt
marina deſtillatione edulcoranda omnem cine
bitum circumfluat. Alembici collum in capa
oblongum rotundum deſinit, laminaque duplici
rea clauditur, per quam tubuli plures ita trans
vt ab inferiori et maiori lamina adſcendant et co
gendo in ſuperiorem eandemque minorem hi
Hac ratione vapores aquae deſtillatae per tub
iſtos ad roſtrum alembici, ſerpentino modo flex
tran

mire coguntur, simulque hoc efficitur, ne aqua
alembico contenta vnquam ad recipulum de-
at, sed simulac nauis iactatione concussa fuerit,
im a lamina illa, ad quam allidit, resiliat. Altera
china ita comparata est, vt furnus extra alembi-
m, qui duplex hic est, exstructus sit, aestuarium
ro vndique vasi circumductum haud parum calo-
suo destillationem iuuet atque acceleret. Cae-
rum collis alembicorum laminae eiusmodi, qua-
s paullo ante descripsimus, impositae sunt. His
entis, maxima vtilitate sese commendantibus
gnam POISSONNERIVS promeruit gloriam, ita,
ab exteris quoque inuideretur, et DIVINVS An-
is, in supremo suae gentis concilio machinas
as tanquam a se excogitatas proponeret. Cuius
rogantiam tamen refutauit Cl. DVTENS inuen-
rique sua iura vindicauit.

Nitrum neque ex aëre nascitur, neque a vitrioli- p. 600.
acido, quod multi contenderunt, producitur; sed
tius ex ipsis corporibus animalibus, putredine re-
lutis, terraque calcarea, generatur, ita, vt simul hu-
ditate aërisque accessu opus sit ad illius formatio-
em sustinendam. Videtur adeo acidum, quod nitro
est, multum ignis liberi fouere, eique naturam suam
inam debere. Adumbrata sic nitri origine, ratio
Nostro describitur, qua vulgo in colligendo et elixi-
ndo nitro vti solent. Sal commune, quod ex nitrosis
miis depuratione secedit, vt inutile plerumque re-
itur. Proposuit itaque Cl. BAVME' illud aqua solu-
m ad extinguenda incendia plurimum praestare
osse, quippe cum ignem suffocet celerrime, et, ne
rsus accendatur, impediat.

In fine huius libri Cl. Auctor de lapide sic p. 61
cto philosophorum suam sententiam exposuit, at-
ue, vt Chymicum rationalem decet, nugas Alche-
icorum spernendas ridendasque esse declarauit.

Fraudes impoſtorum perinde ac rationem illas
tegendi accurate ſimul enumerauit.

p. 693. Poſt indicem huius libri, appendicis loco tra-
ctatio breuis de aëre fixo adiecta eſt. Corporum
ex quibus euoluitur aer fixus, particulis omnes v
tutes et facultates tribuit, quas recentiores Phyſi
huic ſubſtantiae proprias eſſe voluerunt, ade
que non opus eſſe arbitratur, vt nouae quaedam
aeris ſpecies excogitentur. Diſſertationem iſtam
non poſſe omnibus numeris eſſe abſolutam facil
intelligitur, cum ex eo demum tempore, quo ſcrip
eſt (1773) locus iſte de aere factitio innumeris in
ventorum acceſſionibus ornatus atque locupletatus
fuerit, quae tunc maxima ex parte prorſus ignora
bantur.

IV.

Diſputatio de ſale ſedatiuo HOMBERGII, quam
Praeſide THEOPHIL. CONR. CHRIST. STOLL
P. P. O. pro doctoris gradu defendit Auctor
A. Ch. Reuß, Tubingae, CIↃIↃCCLXXVIII.
plagg. 6.

Quo difficilior cognitu chemicis ſemper viſa e
ſedatiui ſalis natura, et quo plures eapropter
de hac re proſtant opiniones, eo magis laudandum
eſſe operam eorum cenſemus, qui experimentis ita
que caute inſtitutis, lucis quicquam affundere hu
diſputationi ſtuduerint. Quare commemoratio
huius Cl. REVSSII libelli in noſtris commentari
lubenter locum relinquimus, praeſertim cum ip
taminibus ſuis ea, quae alii de hac re tradiderun
mox confirmare, mox emendare Cl. Auctor alla
rauerit. Dabimus nos huius rei quaedam ſpecim
na; nam omnium experimentorum, quae Cl. Auctor
inſtituit,

ſtituit, recenſum quo minus tradamus, inſtituti noſtri ratione impedimur.

Boracis depurationem a Belgis ea perfici ratione Noſter arbitratur, vt *Tincal* repetitis vicibus feruida aqua ſoluatur, et pinguedo eidem adhaerens aquae calcis viuae admixtione abſorbeatur, tandem vero, addita haud dubie ad augendum pondus et ad ſaturandum ſedatiuum ſal,) quadam ſalis ſolutae portione, euaporetur et cryſtalliſetur *). Vere cryſtallinum ſal ſedatiuum, quale Cl. BAVME ſe obtinuiſſe refert, nec ſublimatione, neque cryſtalliſatione vnquam producere Cl. Auctor potuit, ſed lamellarum ſubpellucidarum forma ſemper conſpicuum fuit. Crotonis tinctorii infuſum aeque ac violarum ſyrupus ſalis huius admixtione manifeſto rubri redduntur, hic tamen liquor ruborem, quem Crotonis tinctorii infuſum diu retinuit, poſt viginti horas rurſus amiſiſſe viſus eſt. Aquoſam huius ſalis ſolutionem cum minerali non minus, quam cum vegetabili et volatili alcali efferbuiſſe dicit; at vero cauendum eſt, ne vel ſtrepitu, a commixtione horum liquorum orto, vel alia ratione Auctor forte deceptus, nobis enim adeo felicibus nunquam eſſe contigit, vt fixum aërem ex alcalinis ſalibus hoc modo expelleremus. Contra Cl. BAVME monet Noſter, ſedatiuum ſal ſublimatione paratum

*) Etſi nuper Cl. FERBERVS (vid. Eiusd. *Neue Beyträge zur Mineralgeſchichte verſchiedener Länder. Erſter Band, Mietau* 1778. pag. 334.) cum MODELIO defendit, hoc opus a Belgis absque vllo additamento peragi, parum tamen abeſt, quin Cl. REVSSIVM ad verum propius acceſſiſſe ſtatuamus; nam Tincal ſolutione, licet repetita ea fuerit, atque euaporatione nunquam albas, ſed fuſcas profert cryſtallos. Conf. A. MICHELITZ Diſp. exhibens ſyſtematicam ſalium diuiſionem, Viennae 1776. pag. 21.

intenſiori ſemper virore flammam alcoholis tinx
quam praecipitatione et cryſtalliſatione obtentu

Ex tentaminibus, quae producendi ſedatiui
lis cauſa Cl. Auctor inſtituit, patet, et axungiam p
cinam, et petroleum cum terris variis mixtum
que digeſtum ſalia exhibuiſſe, quae eſſent ſedat
valde ſimilia; nam et lamelloſa ſplendente gra
bant forma, et alcoholis flammam reddebant v
dem. Ceterum iudicat, *hoc ſal eſſe acidum ſuae*
turae, quod cum ad terrarum, tum ad inflammabil
naturam quodammodo inclinet.

V.

ANTONII BRVGMANS magnetiſmus, ſeu de
nitatibus magneticis obſeruationes acad
cae. Lugduni Batauorum, apud Luzac
von Damme, CIↃIↃCCLXXVIII, 4. plagg.
cum tabula aenea.

Nouam, eamque aptiſſimam Cl. Auctor hoc
bro Lectoribus cognitam reddit metho
qua facillime poſſit cognoſci, vtrum quoddam
pus, ſiue minerale ſit, ſiue ex alio naturae
petitum, ab admoto magnete attrahatur, atque
ferreas particulas admixtas habeat, nec ne? N
rum etſi hactenus a variis naturae ſcrutatori
perta erant corpora, quae cum chemica analy
ſua aduerſus magneticam acum affinitate de
admixto perſuaſos reddebant phyſicos; ſaep
mero tamen occurrerunt alia, quae, etſi chem
examen martiale principium in iisdem haere
tra omne dubium poſuerat, tamen ne mobili
quidem acus ſedem mutabant. Quare hoc
ſumſit Cl. Auctor, de cuius in indagandis, expl
disque naturae phaenomenis peritia iam alio

ore ad Lectores noſtros retulimus *), vt huius
dentus cauſam intelligeret, eamque, ſi fieri poſſet,
uideret remouere. Neque hoc ipſi male ceſſit;
imque eo in ſuis examinibus progreſſus eſt, vt
ria corpora, quae omni ferro viderentur deſtituta,
elut *cyprinum vitriolum*, *ſuber*, *nuces auellanae*, et
lura alia facile ab admoto magnete attraherentur.

Verſatur autem in eo Brugmannianae methodi
mma, vt corpora, de quorum martiali principio
ortus fieri cupias, quam mobiliſſima reddantur.
uam ob rem conuenit, vt vel brachio alterutri
us non magneticae, eiusque facillime mobilis **),
el, quod praeſtat, *puriſſimi hydrargyri*, aut *limpi-*
ſſimae aquae ſuperficiei eadem imponantur, atque
m generoſo magnete, eoque vel naturali, vel ar-
ficto, parallelepipedi formam habente, diſqui-
ntur.

Ac primum quidem fluidum *ſolidis* praeſertim p. 7.
rporibus, velut *lignis*, *lapidibus*, *iisque mineris* et
tallis, quae cum eo haud facile in amalgama ab-
nt, examinandis praeclare inſeruit; *fluida* vero p. 8.
rpora, prout et ea *mineralia*, quae hydrargyrum
i facile vniunt, atque adeo mobilitatem eiusdem
llant, vel ſoli aquae, vel, ſi hoc humore ſint ſpe-
ifice grauiora, aut mixtionem cum eo ineant, cir-
llo chartaceo, aut exiguae concauae lenti vitreae,
riſſimae aquae innatanti, committenda ſunt, quo
cto admotus generoſus magnes affinitatem, ſi
id ferri corpus examini ſubiectum continet, non

*) v. comm. noſtr. Vol. XIV. p. 438.

**) In hac acu deſcribenda quo minus prolixiores ſimus, iconis defectu impedimur. Ceterum ipſe Cl. Auctor fatetur, eam expectationi ſuae ſaepenumero non reſpondiſſe, quare iis corporibus, quae exiguam ferri copiam continent, velut *lignis*, *corticibus* etc. diſquirendis hydrargyrum, vel aquam adhibeamus, neceſſe eſt.

ſolum claram atque perſpicuam faciet, vorum
iam polos conſtantes in eo haud raro excitabit.

Atque haec quidem magnetiſmi detegendi
tio quo eſt ſimplicior, hoc quoque aptiorem
eſſe multa, eaque ſumma cum cura inſtituta
mina, quorum euentus breuiter annotabimus.

p. 20. Auctorem docuerunt. Et ex mineralium
regno *humum atram*, *ochram flauam*, *rubram*

p. 26. *dem*, *vmbram*, *cimoleam rubram*, *molybdaenam*
cantem fabrilem, *tripelam*, *terram coeruleam* in
thiae tractu collectam, *argillam fiſtulariam*,
fullonicam Anglicam, *argillam porcellanam Delfenſ*
ex eaque parata *opera figulina*, *bolos*, *terrasque*
latas omnes, aliaque *terrae* et *arenae* genera,
colore aliquo, ſiue is *niger*, ſiue *coeruleus*,
reus fuerit, tinctae deprehenduntur, generoſi
gnetis actioni haudquaquam reſiſtere animaduer

p. 22. Eodem cum euentu eam non ſolum *argillae*
tis ſpeciem, quae rubris lateribus parandis
praebet, verum etiam *cunctas reliquas*, ſiue
ſiue coeruleum, aliumue colorem ex igne
tur, examini ſe ſubieciſſe, ipſos vero rubros
polos conſtantes hac operatione recepiſſe

p. 23. Vtrum autem ea albae, puriſſimaeque
cies, ex qua *vaſa porcellana Saxonica et Iapon*
parantur, eundem editura ſit effectum, de
tiſſime non audet; quanquam enim ipſa
attrahuntur, ſaepenumero tamen expertum
ait, nonnulla corpora, niſi ignis actionem
paſſa, omni magnetica vi deſtitui.

p. 27. *Turfa recens* inſignem quoque
magnetem affinitatem; quo diutius vero
le libero aëri fuerit expoſitum, eo magis

p. 30. decreuiſſe viſa eſt; *caementum induratum*

p. 32. magnetem polis diſtinctis inſtructum abiit.
lum album, illudque et *naturale* et *artefactum*,

…iam viride et *cyprinum;* porro *lapis atramentarius,* p. 76.
…steocolla officinarum, *marmora colorata, lapis toticu-* p. 87.
…ris, *molaris, pumicis et lazuli; ardesia, laua, steatici*
… *serpentini lapides, turmalinus, succinum;* varii lapi- p. 101.
…es pretiosi velut *Rubinus, Hyacinthus Occidentalis et*
Orientalis, Chrysolithus, Smaragdus, Granatus, lapis
…*phriticus, Turcois, Iaspides* et *Achati nonnulli,* prout
…*micae, asbestique* variae species, et *ferri, stanni,*
…*auri, zinci, cobalti* atque *hydrargyri minerae,* pro p. 108.
…uersa ferri immixti copia, mox maiori, mox mi-
…ori vi a magnete in motum ducebantur, atque ad-
…o clarissima dabant testimonia, falsam omnino esse
…communem illam opinionem, qua nullas ferri, alio-
…umque metallorum mineras, neque vllos lapides,
…liaue naturalia corpora, in quibus ferri quicquam
…sit, a magnete trahi statuitur, nisi antea vel sola,
…el cum inflammabili quadam materie fuerint cal-
…inata.

Indubitatis quoque, iisque fidissimae experien-
…iae superstructis argumentis euicit Noster, varia
…egetabilia et animalia corpora, quorum martiale
…incipium multis hactenus dubiis fuerit obnoxium,
… magnete lubenter attrahi, etsi nulla vel calcina-
…ione, vel alia enchiresi ad hanc affinitatem demon-
…randam fuerint apta reddita. Sic *spongia, suber,* p. 34.
cortex Peruuianus, nuces auellanae, amygdalae, cortices
arborum antiqui, ossa ceraforum, lignum Rhodium, p. 35.
Mahoni, ebenum, quercus, etc. insecta que varia satis
conspicua huius affinitatis signa prodiderunt, cum
exiguam horum corporum partem, piperis grano
circiter similem, (nam rotunda figura reliquis prae-
stat), hydrargyri superficiei imposuisset, genero-
sumque magnetem admouisset. Alia vero tunc de-
mum hanc vim exseruerunt, cum vel calcinata, vel
in cineres, aut, Boerhaauiana methodo, in terram
sic dictam simplicem mutata essent. Atque huc

p. 75. quidem ſpectant *filices pyromachi, charta ſcripti*
p. 77. *fuligo, lana alba, herbae et fructus varii,*
mae, ſpinae piſcium, conchae marinae,
p. 84. *malium oſſa* et *crines, ſanguis, eiusque ſerum,*
do et *caro animalium etc. metallorum quorundam*
p. 125. *plumbi* et *zinci calces, antimonium diaphoreticum,*
curius praecipitatus ruber, turpethum
quippe in quibus mox maiorem, mox minorem
tium, quae magneti adhaeſerunt, copiam
expertus eſt.

Quo magis vero horum experimentorum
tus, quos laudauimus, recedunt ab iis, quos alii
turae ſcrutatores cognitos nobis reddiderunt,
quoque aptiores aliorum opinionibus de
tiſmo mox producendo, mox deſtruendo, emend
dis, nouisque condendis noſtro Cl. Auctori
quarum nonnullas vt adiungamus, vel ipſa
dem excellentia inuitamur.

p. 24. Et primum quidem mirandum
eſſe ait, BECHERVM et GEOFFROY ex limo,
gilla *ferrum artificiale* produxiſſe, cuius
ſignis quantitas in terrea illa materie latuerit,
p. 26. adeo chemicis artificiis tantum fuerit ſeparata.
lor terrarum determinatus, v. c. cinereus aut
ſeus neceſſarium haudquaquam eſt magneticae
nitatis ſignum; namque illas ſpecies, quae
alioue colore gaudent, maiori nonnunquam
magnetem accedere animaduertit, atque illas,
rum externus habitus maioris affinitatis indicia
dere videbatur; attamen repetita experientia
ctus eſt, hanc ipſam vim eo magis decreſcere,
propius huiusmodi corporum color ad perfectam
albedinem accedit, ita, vt nonnullae terrae, aliaque
ex iis nata corpora reperiantur, quae affinitatem
p. 32. prodant omnino nullam. Caementum indurat
propius

propter magnam, quam continet, ferri copiam, ad martiales terras referendum est.

Magneticam ferri vim, quam cunctis fere mar- p. 35.
tialibus crocis chemici denegant, Noster delere nullo artificio potuit; etenim siue huius metalli in mineralibus et vegetabilibus acidis solutiones, siue crocum STAHLII aperitiuum, aliasque calces vel ex solutionibus, vel cum sulphure paratas, siue ipsum ferrum libero aëri atque pluuiae per diuturnum tempus expositum examini subiiceret, semper conspicua magnetismi signa animaduertit; et quamvis haec proprietas quodammodo imminuta esset, hoc tamen decrementum ab adhaerente salina materie vnice repetendum est, qua quippe rursus expulsa, magneticae vires redeunt.

Quemadmodum autem omnis acidorum in ferrum actio inanis erat atque frustranea, ita quoque studiosa phlogisti ab eodem separatio ad destruendum magnetismum nihil omnino valuit. Tan- p. 55.
tum enim aberat, vt ferri scoriae cum nitro fusae, ab eoque post refrigerium rursus separatae hac affinitate destituerentur, vt lubenter admoti magnetis actioni parerent, atque vnionem cum eo inirent. Hinc patet, nullum humanum artificium huic metallo destruendo, aut vt chemici loquuntur, decomponendo idoneum esse, quippe quod, quam demum cunque habuerit formam, sua in magnetem actione nunquam non cognosci possit.

Ceterum, etsi multa naturalia corpora, velut p. 75.
silices pyromachi, terrae variae, aliaque, quae supra notauimus, calcinatione ad magnetismum recipiendum apta redduntur, tamen Ill. BVFFONO, qui hanc vim ignis esse productum statuit, Cl. Auctor non assentitur; etenim cum vbique fere ferrum inueniatur, atque in ipsa atmosphaera haereat, non potuerunt illa corpora, quorum martiale princi-

principium ignis vi tantum magis conſpicuum red-
ditur, magnetis actioni reſiſtere.

p. 90. *Corallia rubra*, quorum externus habitus ferr-
admixti ſigna prae ſe ferre videtur, Noſter in ma-
gnetem non agere vidit, etſi calcinatione ad hanc re-
tutem demonſtrandam ea apta reddiderat; hinc re-
riſſimum eſt, aliorum corporum mineralium colo-
res a ferro, aliorum vero a ſola inflammabili mate-
rie repetendos eſſe.

p. 120. Attractio, quam varia corpora poſt calcinatio-
nem cum inflammabili quadam materie inſtitutam
produnt, haud ſemper a ferreis particulis calcina-
tae terrae, ſed ſaepenumero a martiali inflammabi-
lis materiei principio pendet; ſic *creta alba* per
calcinata, nulla omnino magneticae affinitatis ſig-
prodidit, cum vero *candelarum ſebum* eidem admi-
ſcuiſſet, eamque igni denuo expoſuiſſet, omnem
maſſam attrahi animaduertit; hinc, ſi velimus d-
ferreis cuiusdam corporis particulis certiſſime per-
ſuaſi eſſe, conuenit, vt illud absque omni addi-
mento igni exponamus atque calcinemus.

Supereſſet, vt quasdam proferremus Cl. Au-
ctoris opiniones, quibus noſtrum aſſenſum de-
haudquaquam poſſumus; at vero, etſi huiusm-
p. 88. materiem praeberent ea, quae de *calcarei lap-*
origine, et quorundam mineralium corporum, v.
p. 99. *ſerpentini lapidis* partibus conſtituentibus offe-
mus, quippe quae nobis haud probantur; a-
poſſumus tamen hic diutius inhaerere.

VI.

Sammlung der neueſten gedruckten und geſchriebenen Nachrichten von Magnetcuren, vorzüglich der Meßmeriſchen. Leipzig, bey Chriſtian Gottlob Hilſchern 1778. 8. *Seiten* 194. praeter praefationem.

i. e.

Collectio nuper impreſſarum et ſcriptarum relationum de magneticis curationibus, praecipue Mesmerianis.

Insunt huic collectioni variae breues relationes, litterae et reſponſa variorum Auctorum, aegrorum et Societatum, nec non recenſiones librorum et diſputationum, e. gr. HEINSII et REICHEL *), obſervationes de magnete medicae, philoſophice, phyſice et medice hanc rem proponentes, quae magneticae virtuti medicae proſunt et obſunt. Ampliores enim voluit hic Noſter colligere tractatus, quoniam illi vel iam noti vel ſaltem indicati eſſent, et facile reperiri poſſent. Attinet inprimis haec collectio Mesmeriana et Helliana ſtudia. Cum vero varia de vi medica magnetis in praecedentibus voluminibus noſtrorum commentariorum **) in vtramque partem queant legi, nec omnes in hac collectione contenti articuli a nobis ſeorſim hic commemorari: hunc librum ad hiſtoriam litterariam de magnetis vi medica pertinentem maluimus hic vulgare, quam recenſere.

VII.

*) v. comm. noſtr. Vol. XX. p. 557.

**) v. ib. decad. IIdae indic. tripl. it. Vol. XXII. p. 57. it. Vol. hoc p. 139.

VII.

PHILIPPI GEORGII SCHROEDERI, Opuſcula me
ca, ſtudio I. C. G. ACKERMANNI. Volumen
cundum, Norimbergae apud I. G. Loch
rum, 1779. 8. Alph. I, plagg. 11½.

Alteri huic opuſculorum, qnae vocant, ac
micorum beati SCHRÖDERI volumini Cl.
tor, praeter primam *experimentorum ad verio
cyſticae bilis indolem explorandam captorum*
nem a nobis alibi laudatam *), decem inferend
curauit diſſertationes, quarum cum nondum fa
fuerit in noſtris commentariis mentio, aliquem
cenſum eo lubentius damus, quo magis eas ab
dare bonis praeceptis animaduertimus.

p. 9. *Diſp. I. De haemorrhagiis febrilibus*, pro
ſita Gottingae 1769, a *G. C. Reichmann.*
miſſis haemorrhagiarum nonnullis diuiſionibus
earum febrium, quibuscum huiusmodi profl
haud raro coniuncta deprehenduntur, enum
tionem Cl. Auctor accedit, ſimulque eorum,
morbi atque aegroti conditio ſuaſerit, vel cohi
dorum, vel adiuuandorum tradit praecepta.
diaria quidem *febris* ſpontanea ſanguinis ex nar
excretione tolli nonnunquam viſa eſt; frequ
tamen, cum plethorae et congeſtionum in ii
hac febre laborant, cauſae ſaepe deſint, nec ha
a naturali ſua craſi deflectat, neque auctо valde
petu vaſa diſtendat, ſolui aliis mutationum
excretionum generibus ea conſueuit. In ſy

*) v. comm. noſtr. Vol. XIV. p. 293. Alteram h
experimentorum ſectionem quo minus ederet sc
DERVS, morte impeditus fuit.

ero, ſiue *ſanguinea febre*, quae eiusdem cum dia-
indolis, iisque fere de cauſis, modo grauioribus,
ita eſt, et ad quatuor, ſeptem, pluresue dies pro-
citur, ſanguis ex naribus haud raro profluit, et
ſus huiusmodi excretione mox fuit ſublatus, mox
ior redditus; etenim, ſi ſanguis in ardentis huius
oris decurſu nimis fuerit attenuatus, aut ſi vehe-
entes ſpaſticae congeſtiones eam excitauerint,
risue in praecordiis abundauerit bilis, in aegri de-
imentum huiusmodi ſpontanea haemorrhagia ſae-
enumero ceſſiſſe, euentumque omnino dubium
ddidiſſe viſa eſt. *Exanthematicae* variae *febres*,
lut *morbilli*, *variolae*, *purpura rubra* et *ſcarlatina*,
plethoricos, neque vlla viſcerum labe affectos in-
ſerint, ſanguinis profluuio primis morbi diebus
cedente leuari vt plurimum ſolent; ſin autem
ſtulae iam eruperint, dubius omnino, maioris-
e periculi plenus eſt huius excretionis effectus.
termittentes febres, prout et *miliarem albam ſim-*
em atque *petechiales* vix cum haemorrhagiis con-
nctas eſſe, *inflammatorias* autem huiusmodi pro-
uuiis mox ex naribus, mox ex recto inteſtino, aut
ulierum genitalibus partibus prodeuntibus haud
ro fuiſſe perſanatas repetita, conſtitit experientia;
are in iis, qui hac phlogiſtica ſanguinis diatheſi
borant, ſalutarem illum fluxum, de quo et bona
nguinis indole, et ſufficiente, haud tamen im-
oderata, excreti quantitate perſuademur, cohi-
endam nequaquam eſſe patet. Ceterum, etſi ad
uaeſtionem: vtrum ſanguinis copiam antea, quam
aemorrhagia fiat, aut eius breui eruturae certa
gna adfuerint, imminuere, hacque ratione ſponta-
eam euacuationem anteuertere conueniat? vario
modo reſponderi ſolet; artificiali tamen ſanguinis
etractione haud raro euitari eiusdem ad loca mi-
us idonea congeſtiones, eaque propter, potiſſi-

mum

mum in iis, qui boni ſanguinis copia abundant, mo-
deratam venae ſectionem non poſſe non ſaluber-
mos ſaepenumero producere effectus, Noſter
rationibus, et experientiae inniſus, affirmat.

p. 50. *Diſp. II. de coctionis atque criſeos in febri-
impedimentis, variisque noxis inde oriundis*, defen-
Gottingae, 1768. a *G. M. F. Brawe.* Quo gra-
ribus periculis aegri, acutis morbis laborantes, cr-
ditatis tempore expoſiti deprehenduntur, eo ma-
ſtudendum eſt, vt impedimenta, quae peccan-
materiae coctioni atque criſi obſint, remoueam-
ipſiusque naturae conamina, quibus huic fini ſa-
facere allaborat, aptiſſimo medicamentorum, r-
rumque, quas vocant, non naturalium viu ad-
vemus, nec peruerſa medendi ratione ſuperſti-
aegri vires debilitemus prorſus, atque ad ſubig-
dam, expellendamque ex corpore morboſam m-
teriem omnino ineptas reddamus. Obſtant re-
ſaluberrimo huic conſilio haud raro permultae c-
ſae, quibus mox ipſa cum morbis coniuncta feb-
eaque vel nimis debilis, vel iuſto vehementior,
nimia ſanguinis abundantia, mox viſcerum, g-
dularumque obſtructiones, mox naturae per om-
morbi decurſum, et praeſertim circa criticum
dium nimius languor, mox aliae circumſtantes
originem dant, eaeque eo magis metuendae ſ-
quo grauiores fuerint, et quo diutius aptiſſ-
medendi rationi, diaetaeque regimini reſiſter-
etenim vel mortem accelerant, vel chronicis v-
morbis anſam praebent, quibus corrigendis vix
medicina par eſt. Hinc, quam vtile nunquam
ſit ſtudioſius harum cauſarum examen, et qu-
contrario noxas errores in medendo commiſſ-
ciant, clariſſimum eſt.

Diſp. III.

Disp. III. de viribus naturae debilioribus in fe- p. 88.
brium decursu recte aestimandis, iisque accommodata medendi ratione, Gottingae 1770. Resp. *P. H. Weis.* Quam multum in febribus pendeat ab integriori virium naturae efficacia, et quam late ea ad omnes viui corporis functiones se extendat, non potest non esse notissimum, qui cum sani, tum aegroti hominis oeconomiam perspectam habeant, eique vel conseruandae, vel emendandae dederint operam; hinc in varias illarum conditiones, gradusque sollicite inquirendum, iisque, si labefactatae fuerint, apta medendi methodo occurrendum esse liquet. Signa vero, quibus vitalium virium imbecillitas cognoscitur, a variis, quae valde laesas viui corporis actiones concomitantur, symptomatibus, velut a difficili, eaque parua, rara, anxia, et praesertim frigida respiratione, a variis pulsus mutationibus, a ciborum appetentiae, sitisque defectu, ab externorum sensuum torpore, capitis grauitate, vertigine e. s. p. petenda sunt; et causae eiusdem mox euidentiores, mox absconditae magis deprehenduntur. Sic excretiones cum sanguineae, tum serosae praeter naturam euenientes, quae nec leuantium, neque crisarum habeant indolem; sic nimia neruosi systematis actuositas in deliriis, anxietatibus, conuulsiuis motibus, vigiliis diutius perseuerantibus etc. conspicua; sic nimia sanguinis abundantia, vitia regiminis, curae, meditationes, animi affectus, colluuies saburrosa ad primas vias delata, ipsa febris indoles e. s. p. ad causarum debilitatis in febrium decursu obstantes numerum pertinent, quae, nisi remoueantur, concoctantis materiei coctioni obsunt, eamque prorsus prohibent. Est vero in tollenda hac debilitate non solum ad eius indolem, quibus nempe in functionibus, et quo gradu se exserat, eiusque ad causas, ex quibus fuerit orta, verum etiam ad integram

praesentis morbi naturam, et exitum, quem tum [illegible] relictus, tum certa ratione tractatus, habiturus [illegible] simul respiciendum, vtendumque eapropter auxili[illegible] quae et debilitati, et ipsi principi morbo conuen[illegible]

p. 147. *Disp. IV. de putridarum febrium differentia* defensa Gottingae 1768. ab *A. E. Brande.* Etsi n[illegible] gari omnino non potest, putridas humorum co[illegible] ruptiones cum variis febribus, quarum causam m[illegible] vario modo, graduque alienata bilis, mox a[illegible] vitiosa colluuies ad primas vias delata, mox inflam[illegible] matoria quaedam stasis sistit, haud raro reperiri co[illegible] iunctas; tamen certum est, repetitaque experien[illegible] euictum, putridas nonnunquam obuenire febr[illegible] quae, cum neque malignis accensendae sint, neq[illegible] bilioſam colluuiem, aut inflammatoriam stasin co[illegible] iunctam habeant, velut peculiare febrium ge[illegible] considerari mereantur, quod soli humorum re[illegible] lutioni vel contagio excitatae, vel a nimia in[illegible] vehementiori motu, mercurialium, torreorum[illegible] medicamentorum et aromatum abusu, excern[illegible] rum retentione, aliisque causis productae origi[illegible] debeat. Hinc male philosophatos fuisse eos a[illegible] ret, qui, vagae malignitatis notione inniſi, nul[illegible] putridam febrem a malignitate immunem esse p[illegible] sed vtrumque morbum semper coniunctum n[illegible] riri censuerint. Malignum autem aegrorum [illegible] tum tum putandum esse, Noster arbitratur, c[illegible] is, secundum experientiam, cum vitae commo[illegible] sit discrimine, neque tamen, ex euidentioribus [illegible] sis aestimatus, talis esse appareat, quemadmodu[illegible] phrenitide, paraphrenitide, Anglorumque [illegible] neruosa febre, quibus quippe morbis solis e[illegible] fere malignitatis symptomata semper et vb[illegible] communia sint, animaduertatur. Iam ad ipsas [illegible] tridas febres Noster propius accedit, eaque n[illegible] simpl[illegible]

plices esse, mox cum aliis morbis, velut cum flammationibus, catarrhis, exanthematibus variis reperiri coniunctas; mox continentium, mox tinuarum remittentium ab iisdem seruari ty-m, exemplis quibusdam ex optimis Auctoribus sumtis probat. Praeterea quoque in sporadicas, ae ex visceris cuiusdam singulari vitio, aut ex rbutica constitutione, commissis diaetae et regi-nis vitiis etc. originem repetant, et in epidemi-, nec non in primarias et secundarias diuidi has res posse, multis multorum obseruationibus, qua-m nonnullas Noster recenset, certissimum red-um est. Ceterum, quid sentiri de LINNAEI et RCIZII opinionibus debeat, quibus omne con-gium animalculis deberi statuatur, in fine diatri-s Cl. Auctor exponit, contagiumque esse subtile id, quod vi humores corporis, si iis applicetur, materiem sibi similem conuertendi polleat, in-a vero potius ad effecta quaedam contagii, quam eiusdem causas referri debere, verosimilius ar-atur.

Disp. V. sistens analecta quaedam circa variola- p. 198.
m distributionem inprimis ratione febrium cum iis iunctarum, defensa Gottingae 1770, a *I. D. Fel-ger*. Si qua SYDENHAMO, ob rationalem, quam sit, variolis medendi methodum, laus atque glo-debetur, non potest singulare HVXHAMI stu-m, quo potissimum febres varias, quae solent variolis saepenumero coniunctae esse, diligen-rimari sibi proposuerat, laudibus indignum ferri, cum, quam multum ad sanationem huius rbi accuratum febris coniunctae regimen faciat, dentibus notissimum sit. Tria autem febrium era, quae potissimum cum variolis commercium

habeant, HVXHAMVS enumerauit, ex iisque l
tam neruosam inflammatoria et petechiali vel
ligna longe rarius sibi obuenisse dicit. At vero,
hac ipsa variolarum, quoad febres, diuisione
quiescendum haudquaquam esse, cum ex medi
methodo, qua SYDENHAMVS in confluentibus v
est, tum ex morborum historiis, quas HOFFMA
NVS, TISSOTVS, aliique recentiores medici c
signarunt, clarissimum est; etenim haud raro,
mo certe plerumque, inquit Noster, vitiosae
noxiae, plus minusue biliosae, vel alius indolis m
bidae colluuiei in praecordiis haerentis indicia,
praesente simul vel inflammatione, vel putrid
morum resolutione, mox his etiam definen
animaduertuntur, quae, quo minus principis
sanatio ex voto succedere possit, omnino prohib
quare dubium nullum supereſt, quin ex natura
que indole accedentis ad variolas morbi prob
gnita multum in ipsum aegrum reduodan
vtilitatis. Ceterum, quod spectat ad illam v
rum diuisionem, qua mox benignas, mox m
dicendas eas esse nonnulli perhibent, Noste
proscribendam prorsus censet, quod neque
res in iisdem definiendis sibi constant, nec
quam vtilitatis, sed multum noxae potius
partitione expectandum videtur.

p. 260. *Diſp. VI. de inflammatione diaphrag*
posita Gottingae 1771, a *L. A. Ebeling*,
quibusdam BOERHAAVII et SALII DIVER
quibus ipsum transuersum septum inflam
aduersus WILLISIVM et BIANCHIVM pro
tionibusque, cur altum sit in optimorum
dam Auctorum libris de hoc morbo silentium
ditis, Noster ad signa, quibus a pulmonum,
iecinoris, aliarumque vicinarum partium

nibus vera diaphragmatis inflammatio diſcerni
ſſit, progreditur, eaque potiſſimum in tenſio-
s, dolorisque vehementis ſenſu, qui inſtar circuli
oracem inferiorem ſtringentis ſe gerat, et prae-
rtim in inſpiratione augeatur; praeterea in celeri
breui, ſeu parua ac frequenti, creſcente vero
alo inaequali reſpiratione, et in hypochondrio-
m verſus pectus reuulſione, quibus nonnunquam
iſmus Sardonicus, conuulſiones, ſingultus idio-
thicus, pulſatio vel palpitatio circa cordis ſcro-
iculum et ſimilia ſymptomata accedunt, cerni exi-
at. Ceterum, etſi certum eſt, hunc morbum
or cum deliriis coniunctum eſſe, mox ab iisdem
rſus deprehendi immunem; rariores tamen fo-
illos caſus, vbi ea abſint, Noſter propterea ar-
ratur, quod magis diaphragma per ſe vehementi
et inflammationi, quam leui, bilisque, quae
rout, ſi ſanguini fuerit admixta, ad eum incen-
dum, tenuem, acremque reddendum et com-
uendum valet, ita quoque deliriis cauſam poteſt
ebere, ea in copia plerumque adeſſe deprehen-
ur, quae ſit menti turbandae, aliisque grauiſſimis
mptomatibus producendis longe aptiſſima. Iam
ro, praecipua horum ipſorum ſymptomatum,
ae huic morbo communia ſunt, velut riſus, tris-
um Sardonicum, ſingultum etc. ſtudioſius con-
mplatur, tandemque breuiſſimis de morbi ſana-
ne exponit, quae etſi quam maxime anceps eſt,
que magis dubia, quo grauius malum vrget, pe-
esue notas oſtendit, ea tamen potiſſimum pera-
nda eſt ratione, vt quantocius ſanguinis miſſione
nteriem morbo detrahere, tum alui ductione ſub-
de ventri, viſceribusque liberiores et laxiores
ddere vias ac motus, ſoluentibus, diluentibus et
mperantibus ſanguinem ad aequabilem per vni-
erſum corpus curſum reducere, perſpirationem,

reliquasque excretiones expedire, et denique sy-
ptomata, conſequentiaque ſuis remediis cur-
allaboremus.

p. 306. *Diſp. VII. de haemoptyſi in genere, et ſpe-
tim eius nexu cum varia aduerſa ex hypochondriu
letudine*, defenſa Gottingae 1766, a *G. A. Gr-
berg*. Quanquam diffitendum omnino non eſt, ſp-
taneam ſanguinis ex pulmonibus, aſperaque ar-
excretionem, eamque praeſertim repetitam, de
vi viſcerum reſpirationi inſeruientium labe te-
peſſimosque eam vtplurimum excipere effe-
nonnunquam tamen omni non ſolum periculo
ruiſſe, verum etiam morboſa quaedam ſympto-
a menſtruorum, aliarumque ſolemnium ha-
rhagiarum fluxu prohibito exorta eam ſanaſſe
HOFMANNI, TVLPII, aliorumque medicorum
ptis conſtat. Quare in ferendo de haemopty-
exitu iudicio cum ad ipſam ſanguinis excre-
lem, tum ad varia, quae excretionem concom-
tur, ſymptomata probe reſpiciendum eſſe
vt ne tanquam phthiſeos prodromum con-
mus, omnique omnino medelae reſiſtentem
mus eam haemoptoën, cuius cauſa in hypo-
driis poſita ſit, aptaque eapropter medendi
interdum tolli queat. Etenim, ſi haud diſp-
ſanumque corpus poſt vehementes motus
modi ſanguinis excretionem experitur, neque
riculoſi cum ea coniuncti ſunt effectus; aut ſi
ſiliori neruoſo ſyſtemate, ſpaſmisque hypo-
driacis hoc ſputum fere vnice pendet, illa
phlegmatis conſueti leuis ſputum absque odo
alieno colore ſubſequitur, neque vllus in pe
dolor, aut grauatiuus ſenſus animaduertitur;
ro ſi febricula et calores poſt coenam abſunt,
deprehenduntur integrae, nullaque profundius
ſpira

...randi adeſt difficultas, cum minoribus periculis ...iunctam hanc haemorrhagiam eſſe tuto licet ...nuere; at vero omnis copioſa haemoptoë, ea- ...que praeſertim, quae diſpoſitum ad hanc affectio- ...m corpus aggreditur, aut ab interna acrium hu- ...orum eroſione orta eſt, ſimulque laeſi et exul- ...rati pulmonis indicia, velut obtuſum in quadam ...ſtoris regione dolorem, faciei et totius corporis ...oſt prandium vel coenam calorem auctum, anxie- ...es etc. coniuncta habet, metuenda valde, peri- ...lique pleniſſima putanda eſt, quippe quae mox ...ius, mox ſerius in veram phthiſin abeat. Vero- ...mile autem eſt, inquit Noſter, permultas, niſi ...erasque haemoptyſes vitiis viſcerum hypochon- ...iacorum qualibuscunque eſſe implicatas, magna- ...ue ex parte his ipſis exiſtentiam ſuam et vim de- ...re; nam portarum venae obſtructionibus, impe- ...oque hac ratione ſanguinis progreſſu, aut nimia ...noſi ſyſtematis debilitate atque irritabilitate, vel ...nique variarum et inprimis bilioſarum ſordium ...luuie in viis primis latente, mox omnem humo- ...m circulum valde turbari, mox ſpaſmis anſam ...aeberi certum eſt, quorum cauſae niſi idonea vi- ...ndi, medendique ratione corrigantur, conge- ...ionibus ad ſuperiora, et, praeſertim ſi pectus an- ...ſtius fuerit, anxietati, difficili reſpirationi, ipſis- ...ue ſanguineis ſputis producendis reperiuntur ...ſſimae.

Diſp. VIII. exhibens analecta de apoplexiae ex p. 338.
praecordiorum vitiis origine, propoſita Gottingae ...767, a *G. P. Koch.* Cum repetitis euictum fuerit ...bſeruationibus, encephalum, vel principem ali- ...quam eius partem, qualicunque ratione affectam, ...eſamque in apoplecticis perſaepe fuiſſe; opinati ...ulti, iique celeberrimi medici ſunt, hunc grauiſ-

ſimum morbum ſine eiusmodi cauſa, quae com
mendo ſuam in encephalum efficaciam proxime
ſerat, oriri nunquam poſſe; at vero ex WILLIS
MORGAGNI, aliorumque, qui funeribus incide
cauſisque morborum expiſcandis dederunt ope
relationibus clare patet, huiusmodi cauſam,
ſollicite fuerit quaeſita, ſaepenumero reperiri h
quaquam potuiſſe; hinc, ſi qua eſt vniuerſalis
plexiae proxima cauſa conſtituenda, ea MOR
verbis, quibus in intimorum, qui in cerebro
motuum, cum nempe mouemus, ſentimus,
tamus, ſubita imminutione, eaque interdum
vehementi, quae proxime ad ceſſationem
aut in hunc ſtatum continuo transeat, eam
hanc autem imminutionem a variis, multisque
ſis, quarum aliae ſenſus omnino fugiant, ali
hos cedant, induci ſtatuit, optime compre
poſſe videtur. Ad harum vero remotarum
rum numerum praecordiorum varia vitia,
gularem corporis craſſitiem et obeſitatem,
lem rubri ſanguinis abundantiam, arthritic
tinaciorem, inprimis podagricam corporum
ſin, ſiue retenta in viſceribus, nec ad articu
truſa, ſiue ex iisdem retropulſa fuerit materi
ſa a neruoſo ſyſtemate vndecunque vehem
affecto viſcera ad chyli officinam pertinen
quibus ſenſorii communis, plurimorumque
ris neruorum munia facile alienentur, vel
plane impediantur, eſſe referenda, Noſter
iisque cum ex prodromis apoplexiae, tum ex
ptomatibus nonnullis cum ea haud raro co
ctis, ipſaque medendi ratione petitis argum
demonſtrat.

p. 384. *Diſp. IX. de arthritide vaga*, defenſa G
tingae 1768, a *B. Dugend.* Cum magna ſolet

rheumatiſmum arthritidemque eſſe affinitas, et
erque morbus mox ſingulari cuidam corporis parti
lut affixus haerere, mox circumuagari, mox cum
bribus variis ſymptomatibus coniunctus eſſe,
ox ab iisdem immunis prorſus deprehendi con-
euerit; operae pretium ſe facturum exiſtimauit
oſter, ſi, qua in re cernatur vera vtriusque morbi
tura atque indoles, antea exponeret, quam ad
ſam de vaga arthritide diſputationem progrede-
tur. Quare varias cum veterum, tum recentio-
um medicorum de hac re opiniones ſtudioſe col-
egit, easque inter ſe ita comparauit, vt, quae ad
erum propius accederet, non poſſet non clarum
que perſpicuum fieri. Acceſſit deinde ad cauſa-
m, quibus arthritis ſuam originem deberet, ſcru-
nium, ſimulque de ſede, exituque huius morbi
rio diſputat, atque aptam ſuadet eidem medendi
thodum. Ceterum, vt ipſius pertractionis quae-
m exhibeamus ſpecimina, non opus eſt, cum
acta, quae in hoc libello comprehenderentur,
liena obſeruatione niti, aliorumque ex relationi-
us petita, animaduerterimus.

Diſp. X. de puris absque praegreſſa inflamma- p. 460.
tione origine, defenſa Gottingae 1766, a *I. C. Grim-*
mann *). Quanquam abſceſſus, ſcirrhos, gangrae-
namque, praegreſſa inflammatione, ſaepe enaſci
animaduertimus, tantum tamen abeſt, vt huiusmodi
humorum ſtaſis ad generanda illa vitia ſemper re-
quiratur, vt potius mox inſignem puris copiam in

 quodam

*) Hanc diſputationem neque a b. SCHRÖDERO, neque a GRIMMANNO profectam, ſed Cel. I. A. MVRRAYO gratam habendam eſſe, ex animaduerſione Germanicae editioni Roſenſteiniani de infantum morbis libri (Gottingae et Gothae, 1774. pag. 121.) adiecta cognouimus.

quodam loco colligi, mox gangraenoſam, ſcirh
ſamue aliquam partem euadere ſine vllis prae
ſae inflammationis indiciis videamus. Hinc
dum omnino eſt, nuperos quosdam medicos
doctrinam, de qua veteres iam perſuaſos fuiſſe
vnde conſtat, fere prorſus reieciſſe, neque dig
exiſtimaſſe, quae nouis argumentis illuſtrare
atque amplificaretur. Quam ob rem Noſter
latiſſimo huius doctrinae in praxi vſu perſua
partem eiusdem, eam ſcilicet de abſceſſuum
rundam ortu opinionem, quam nuper prae
QVESNAIVM, b. HAENIVS *) potiſſimum prop
ſuit atque explanauit, pertractandam ſibi ſumſi
eaque re ita verſatus eſt, vt, tribus huiusmodi
ſceſſuum ſpeciebus conſtitutis, exemplis variis
que admodum idoneis ſuam doctrinam illuſtra
et argumentis quibusdam vſum eius ſtabiliret.
prima quidem *ſpecies*, in qua nimirum pus
quo collectum reperitur, loco originem ſuam
pit, nec aliunde, niſi per latens et occultum ſu
nis vitium illuc fuit delatum, mox ex acuta quo
febre, mox ſponte in corpore ad eam concipi
apto oritur, et plerarumque phthiſium fiſſit
les. Inter varia autem ſpaſtica ſymptomata,
rumque debilitates, hic morbus obrepit, neceſ
ab initio ſtatim ſibi iunctam habet, quae
ſubdola vi emergens catarrhalem ſubinde
neque conſtanter, ſed per interualla quaſi
eidemque tandem manifeſtiora ſuppurationis
cia, velut dolores circa thoracem, humero
mox obtuſi, mox acutiores, reſpiratio mole
preſſionis circa pectus ſenſus, quocum tuſſis
dum coniungitur, cachecticus habitus etc.
dunt. Ceterum non pulmones ſolum, verum
iam alia viſcera latenti iſti corruptelae, quae
cerati

*) vid. comm. noſtr. Vol. IX. P. I. p. 92. ſeqq.

erationem pariat, obnoxia ſunt, vtplurimum tamen pulmones ſimul affecti deprehenduntur, ita, vt aegri raro in exitium vergant, niſi hi ipſi communi laborent vitio. In *ſecunda* abſceſſuum ſine inflammatione natorum *ſpecie* pus non fixo quodam loco colligitur, ſed libere in ſanguinis maſſa oberrat, dataque occaſione per patula corporis loca effluit. Etſi vero in ipſo ſanguine, dum e vena mittitur, purulenti nihil apparet, ſed cuncta homogenea, accurateque miſta in eo reperiuntur; haud raro tamen, inciſo funere, circa cuiusuis generis viſcera cruſtae ſubflauae, albidae, eaeque inſtar cordi compactae poſitae ſunt, quibus cum nullae illae viae, quam tenerrima exhalantia vaſa patuerint, ipſum ſanguinem originem dediſſe vero omnino ſimile eſt. Pus hac ratione exortum mox ad pulmones vergere, mox per nares, meatum auditorium, vrinae vias etc. excerni viſum eſt. Progredimur ad *tertiam ſpeciem*, in qua pus, aliquo loco in corpore iam collectum, ad remotiorem quendam, nullo antea vitio affectum defertur. Tranſitus huius puris, prout conſtat, varius eſſe poterit, ipſa vero ratio, qua ad alium locum vehitur, triplex eſt eaque vel reſorptione, (hanc tamen rarius euenire Noſter putat,) vel transmigratione per celluloſitatis cauernas, vel per eroſam telam, conſumto adipe, abſoluitur, purisque metaſtaſes format. Ceterum, quod ad puris generationem ſpectat, in ipſo ſanguine cordis vi per ſua vaſa agitato natales eiusdem quaerere, tutiſſimum eſſe, eam autem ſanguinis partem, ex qua illud fluidum naſcatur, definiri vix ac ne vix quidem poſſe, Noſter fatetur.

VIII.

VIII.

CHRISTIANI EHRENFRIED ESCHENBACHII, Medicinae Doctoris et Profeſſoris in Academia Roſtochienſi Publici Ordinarii, Scripta Medico-Biblica. Roſtochii apud I. C. Koppium, CIↃIↃCCLXXIX, pag. 134. in forma octaua.

Gratum omnino Cl. ESCHENBACHIO habendum eſt, quod ea opuſcula, quibus academicis quibusdam ſolemnitatibus quondam praeluſerat, coniunctim edenda curaret. Etenim, quam dignae hae de morbis quibusdam, quorum in ſacris libris mentio fit, diatribes fuerint, quae denuo imprimerentur, ex indice earum, quem dabimus, apparet.

p. 5. *I. De gemellorum partu* ad illuſtrandum locum Gen. XXXVIII. 27 – 30. Etſi WRISBERGIVS experientia dubium ab inuolucro cuilibet gemellorum proprio deſumtum, quod obiici a nonnullis MOSIS de partu illo narrationi ſolet, remouere studuit; putat tamen Noſter, eam, quod alter gemellorum, de quibus WRISBERGIVS retulit, mortuus fuerit, eidem diluendo aptam non eſſe, ſed ſuam etiam omnino manere facti a MOSE relati veritatem. At ſalua res eſt; etenim licet certiſſimum ſit, gemellorum quemuis ſuis circumdari membranis, tamen abeſt, vt vtriusque inuolucri laceratio a partus doloribus fieri nequeat, vt ea haud raro obſtetricibus animaduertatur; hinc ſeparatum inuolucrum non obſtare patet, quo minus gemellorum ille, qui manum ex vtero emiſerit, atque adeo primum prodire fuerit viſus, alterum in ipſo partu ſequatur, cum addi tantum, illuſtrationis ergo, vtriusque inuolucri diſruptio debeat.

II. De Iudaeorum lepra, Leuit. XIII. et XIV. p. 17.
Praemiſſis iis ſignis, quibus lepram ab aliis morbis
gnoſci potuiſſe nonnulli ſacri codicis loci teſtantur,
Noſter aſſeuerat, variisque MOSIS, aliorumque ſa-
rae hiſtoriae Scriptorum relationibus probare an-
nitur, hunc morbum iis nequaquam annumeran-
dum eſſe, qui ex naturalibus cauſis originem ſuam
petant, ſed ad ſupranaturalium claſſem eum per-
tinuiſſe, eique adeo tollendo ſupranaturalibus quo-
que mediis opus fuiſſe. Ceterum aduerſus non-
nulla cum theologorum tum medicorum placita,
quibus lepram non ſolum Iudaeos, verum etiam
gentiles quoscunque olim vexaſſe, eamque ad con-
tagioſos morbos referendam eſſe, atque homines
in variis regionibus etiamnum ea laborare conten-
derunt, varias Noſter protulit obiectiones, quae
etſi potiſſimum argumentis ex ſacris litteris petitis
refutantur, verendum tamen eſt, vt eorum plauſum
merant, qui cum leproſis verſati ſint, iisque ſanan-
dis dederint operam *).

III. De obſeſſis. Homines, in quibus angeli p. 41.
mali ita inhabitant, vt corporis organa, viresque
eo lubitu regant, eo tempore, quo mundi Soſpi-
tator inter telluris incolas verſatus eſt, quin etiam
aliquamdiu poſtea obueniſſe, aduerſus MEADIVM et
HARMERVM, Noſter monet, eo potiſſimum vſus ar-
gumento, quod effectus, quos edebant obſeſſi, cum
maniacorum atque epilepticorum conuulſionibus
nequaquam conuenire ex variis ſacri codicis locis
pateat. Deinde ſingulorum, quorum in noui foe-
deris libris mentio fit, obſeſſorum res geſtas ſtu-
dioſius

*) vid. G. G. SCHILLINGII de lepra commentationes.
v. ſupra. p. 424.

dioſius conſiderat, easque ſuae opinioni robur a
dere ſummum arbitratur.

p. 60. *IV. De piſcina Bethesda*, Ioh. V. 2-4. Co
MEADIVS, HEVMANNVS, aliique in ea verſati ſu
rint opinione, vt piſcinam, de cuius viribus IOHA
NES laudato loco retulit, ad medicatos fontes re
rendam eſſe ſtatuerent, operae pretium ſe factur
exiſtimauit Noſter, ſi disquireret, vtrum illae vi
tutes, quas Euangeliſta laudat, fonti cuidam me
dicato conuenire poſſent. Quam ob rem cum ſa
lutaribus effectibus, quos huiusmodi fontes in hu
mano corpore exſerunt, piſcinae illius vires com
parat, easque teſtari arbitratur, medelam ex na
turae quodam regno petitam morbis illis, quib
tollendis ſalutaris piſcinae aqua par erat, haud ſa
feciſſe, atque adeo ſupranaturale remedium ea
praebuiſſe, nec eiusdem exemplo, prout BARTH
LINVS voluit, vniuerſalis medicamenti exiſtentia
poſſe probari.

p. 73. *V. De ſudore ſanguineo*, Luc. XXII. 44. D
non defuerunt, qui humani generis redemtor
in oliueti monte humorem alias ex cutis poris ma
euntem, neque rubrum ſanguinem exſudaſſe pu
berent; LVCAE tamen verbis inſiſtendum eſſe, q
rumque omnino cruorem ex CHRISTI cutana
perficie exſtillaſſe, Noſter arbitratur, argumento
idoneis confirmare rei huius veritatem ſtudet. I
enim, etſi ſanguis, quamdiu et impetus eiusd
et vaſorum, quibus ille coërcetur, reſiſtentia ſerm
tur aequalis, prout in naturali ſtatu ſemper ani
aduertitur, vltra vaſa haud penetrat; tamen, ſi hu
moris huius motus a cauſa quadam occaſionali au
getur, capillares arteras ſanguiferas nimis dilatet
et lymphaticas capacitatem ampliorem aſſumere,
eamque

que nanciſci diametrum, quae cruori introitum ermittat, certum omnino, medicorumque experi- tia cognitum eſt; hinc, cum ſaluatoris mentem uiſſima negotia occupatam tenerent, quae eidem mmouendae eſſent aptiſſima, non potuit non ob ſſimum huius cum corpore commercium, prae- alia commoti animi effecta et ipſe ſanguineus lor ex cutaneo habitu exire.

VI. De ſanguinis et aquae e latere Saluatoris p. 82.
ixi perfoſſo effluxu, *Ioh. XIX.* 33 – 37. In ſtrando hoc ſacri codicis loco Cl. Auctor ea ver- ratione, vt, laudatis WEDELII, BARTHOLINI, ASII, HEVMANNI, aliorumque clarorum viro- cum de laeſo latere, tum de partibus, ex qui- humores prodierint, opinionibus, argumentis- e, quibus fuerit prohibitus, quo minus aſſentiri is omni ex parte poſſit, additis, ſuam de hac re gnitam reddat ſententiam, eamque aptis rationi- s ſtabilire allaboret. Redeunt autem, quae di- putauit, eo, vt, etſi ſiniſtrum latus laeſum fuiſſe ad- odum vero ſit ſimile, ipſum tamen cor atque pe- cardium haſtam nequaquam tetigiſſe, ſed potius periorem cauae venae truncum ea fuiſſe lacera- m, atque ex hoc vaſe cruorem prodiiſſe, autu- t. Quod vero ad aquam, quae vna cum ſan- ine ex perfoſſo latere effluxit, attinet, eam ex mani corporis natura explicari non poſſe, ſed pranaturalem habuiſſe originem, Noſtro videtur rifimile.

VII. De ſaluatore non apparenter, ſed vere p. 120.
ortuo, *Ioh. XIX.* 33. 34. Quum DAMMIVS, cele- is quondam chriſtianae religionis aduerſarius, ſal- atorem crucifixum ſyncope tantummodo corre- tum, et, a cruce ſolutum, agnatorum cura, mediis-

que

que idoneis refocillatum, ſicque in vitam ex
rente morte reuocatum eſſe, perhibuerit; Noſt
argumentis potiſſimum ex medicina deſumtis,
nixus hanc obiectionem remouit, ſimulque de ſig
quibus apparenter mortui a vere mortuis poſ
diſtingui, quaedam immiſcuit, ex quibus velut
nus cognitum illud, quòd arteriotomia ſubminiſtr
annotandum videtur; etenim ſi ſyncoptici occ
talis, radialis, aliaue his ſimilis arteria ſecetur, ſa
guis ſtatim effluet, ipſisque ſaltibus, licet exig
diſcerni poterit; nihil vero rubri ſanguinis pro
bit, ſi mortuus fuerit homo, cuius quippe arte
ſanguine deſtitui, cadauerum ſectionibus conſtit

IX.

Der Naturforſcher. VII. Stück. 18. *Seitt.*
Kupf. Halle 1775. 8. *VIII. Stück.*
Seitt. 7. *K. IX. Stück.* 20. *Seitt.* 6.
X. Stück. cum indicibus 13. *Seitt.* 2.
1777.

i. e.

Naturae Scrutator. Pars VII. VIII. IX. X.

Indicauimus iam alio tempore huius diarii p
priores *), quibus nunc et poſteriorum
mentationes breuiter ſubiungimus. Contin
autem ſeptima parte hi tractatus.

P. I. 1) C. G. DE MVRR, *Aduerſaria ad hiſto
naturalem Iaponenſium et Sinenſium.* Recenſet
nullos harum gentium libros et icones in p
plantarum laudat, cum reliquorum corporum
turalium delineationes rarius naturae reſpond

*) v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 700. Vol. XXIII. p.

inprimis autem libri cuiusdam Sinici historiam naturalem spectantis mentionem iniicit, quem in bibliotheca TREWIVS asseruauerat, atque mineralogicarum, botanicarum et zoologicarum tabularum ..., et quae in iis depinguntur corpora naturalia commemorat, Linneana nomina et nostri aeui naturalem scientiam subiungens.

2) I. L. FRISCH *de causis variae formae et* p. 52.
cognitudinis canis familiaris. Praemissa breui su-
per animalibus hybridis dissertatione, expensisque
BUFFONI de varietate canum opinionibus, sua pro-
nuit; atque putat vim imaginationis, animi affe-
tus, metum tempore grauiditatis, clima, nutri-
tionem, coitum diuersarum varietatum et migra-
tiones in hominum societate, has varietates diuer-
sas progignere. Contendit simul canes ex vna et
peculiari specie ortum duxisse atque istam in Asiati-
cis regionibus adhuc inueniri. Quibus adiunxit
quattuor varietatum huius speciei tabulam, qua
canes naribus et cranii figura inprimis differre
docet.

3) O. F. MÜLLERI *obseruationes super Chao* p. 97.
fusorio, vermibus et insectis ex epistolis ad GOE-
ZIVM *datis petitae.* Obseruationes GOEZII de na-
tura *Vibrionis anguillulae* probat; *Sphegem nigram*
describit, quemadmodum quoque genus *Cyclopis*
suis animaduersionibus illustrat.

4) S. A. DE ROTTEMBVRG *annotationes in* p. 105.
Tabulas Hufnagelianas Papilionum. Considerantur
notissimum Sphinges atque traduntur descriptiones
Sphingis Galii, *Sph. asiliformis*, *Sph. oestriformis*,
atque *Sph. tabaniformis.*

p. 113. 5) I. E. I. WALCH *aduersaria entomologi*
Pars II. Describitur et depingitur *Papilio luc*
sus eques alis nigris fascia cyaneo-viridi commu
ad marginem primorum punctis quatuor eiusd
coloris; et *Papilio Fulgrator* eques alis fuscis a
cyaneo-viridi radiata, linea primorum albida inte
rupta tribus albidis punctis.

p. 117. 6) I. A. E. GOEZE *index nominum omnium*
pilionum a ROESELIO *et* DE GEERIO *descripto*
secundum Linneanum systema. Vtilis catalogus.

p. 151. 7) *Descriptio nonnullorum rariorum Conch*
rum musei Societatis Naturae Curiosorum Gedan
Turbinum tres species et vna Neritae ex Noua S
landia depinguntur atque describuntur.

p. 169. 8) KÜHN, *de erucis, quae testaceis affines s*
Depingi curauit varias laruas, quas in Quer
salicibus magnitudine et figura diuersas, ex
quoque suppellectili v. g. corticis squamis l. ram
minutissimis exstructis tegminibus obtectas in
et sedulo descripsit.

p. 189. 9) O. F. MÜLLERI *rarioris cuiusdam pla*
descriptio. Enarratur structura *Conferuae fi*
filamentis e basi orbiculari parallelis. Flor.
tab. 660.

p. 195. 10) I. E. I. WALCHII *aduersaria minera*
Bauariae et Palatinatus. Enumerantur pri
terrae et metalla eorundemque efficacia et
natales sicuti et lapides atque petrefacta, inter q
Vermiculitae, Belemnitae, Ammonitae, Troch
Buccinitae, Chamitae, Pectinitae, Ostracitae,
tulitae, et Terebratulitae nominantur.

II)

11) I. E. I. WALCHII *obſeruationes lithologicae,* p. 211.
rs ſexta. Duo Tubulitae, Nautilites et Patellites
gionis Megapolitanae indicantur, iconibusque
ſtrantur.

12) I. S. SCHRÖTER commentatio *de rario-* p. 217.
ue quibusdam matricibus metallorum et mineris.
pplementa ad LEHMANNI de hac materie diatri-
n. Cuprum et plumbi mineram in Selenite,
nnum et pyritem in granite, cobaltum in talco
cuprum in marga inuenit. Sic quoque lapidem
naceum, quarzum, terram ſiliceam et alias mi-
ras tanquam auri, ſtanni, cupri et aliorum metal-
rum matrices nominat. Quibus de ferro natiuo
nnulla ſubiunguntur.

13) HVNTERI *deſcriptio animalis ex India* p. 236.
ntali Nyl-gau. Verſio ex Philoſophicis Trans-
ionibus cum icone.

14) STEPHAN DE VISME *de terrae motibus* p. 268.
inſula Macao et ſingulari Simiarum ſpecie in Ben-
ſia. Ex iisdem verſio.

15) KÜHNIVS quaedam contra GOEZII ſen- p. 272.
ntiam diſputat atque experientia innitens illam
lfectionem filorum, quae nobis ſub nomine *des*
egenden Sommers venit, ab araneis deducit, quae
mpore autumni prata hiſce obducant filis.

Octaua autem pars offert: P. VIII.

1) FRISCHII *de cauſis diuerſitatis inter marem* p. 1.
feminam animalium et praecipue varii coloris com-
mutationem. Characteribus tum externis, tum in-
rnis inter marem et feminam obuenientibus diſ-

quisitis, praeter partes genitales, quae non om
bus tanquam externi characteres suppetunt, vari
magnitudinem et figuram, pilorum et penna
varium colorem, varias partes, quae vel caput e
ornant corporis loca, et vocis diuersitatem, charac
ribus externis annumerat. Quae omnia exem
bonis neque incongruis ex mammalium et au
historia confirmantur atque etiam singulorum
dinum tanquam solidipedum, calceatorum, so
cum, laceratorum etc. ex mammalibus ac grad
rum, scandentium, saltantium et palmipedum
auibus characteres diuerso sexui proprios se
commemorantur.

p. 26. 2) I. E. I. WALCH *descriptio Lemuri R
gos.* Accurata descriptio atque distinctio dilig
specierum affinium vna cum bona icone.

p. 39. 3) BOCK *ornithologia Borussica.* Describ
tur magno studio et egregie adhibita opera ic
tres siue primi ordinis aues atque eorundem o
nomia, sicuti *Vultur maximus*, *V. leporarius*, *
Falco Melanaetus, *F. ossifragus*, *F. thryssaetos*, *F.
gargus*, *F. Miluus*, *F. gentilis*, *F. albus*, *F. subbu
Buteo, *F. Tinnunculus*, *F. Haliaetus*, *F. apiv
Palumbarius, *F. aeruginosus*, *F. Nisus*, *F.
Strix Bubo, *St. otus*, *St. Scobs*, *St. nyctaea*, *St.
St. Stridula, *St. vlula*, *St. funerea*, *St. passerina*;
nius excubitor, et *L. collurio* earumque varie

p. 62. 4) GOEZE *aduersaria ad historiam
ptinorum. Denominatione et characteribus
generis disquisitis, historiam duarum specierum
ni furis et *Ptini*, quem *Pulicem* nominat, spec
pertractat. Marem et feminam *Ptini furis*
principiis innitens distinguit, atque arbitratus

...Germanum, fuſcum thorace transuerſim rugoſo, ...ibus ferrugineis elytris ſtriatis cet. eſſe marem ...ini Furis L. Vtriusque laruas in feminibus Cari ...rii inueniebat eorundemque metamorphoſin ob- ...rauit. Denique deſcribitur et, quemadmodum ...m reliqua inſecta, icone illuſtratur *Dermeſtes mi- ...ſſimus ouatus nigro fuſcus, antennis corporis dimi- ...longitudine, apice hirſutiſſimis.*

5) S. A. DE ROTTEMBVRG *annotationes ad* p. 101. ...ſnagelianas *Papilionum tabulas.* Perſequitur ...lli cum ſtudio laborem in ſexta et ſeptima huius ...rii parte ſuſceptum, atque hac noua commenta- ...ne phalaenarum nonnullas ſpecies animaduer- ...nibus illuſtrat lectu dignis.

6) KÜHN *de nonnullis papilionum ſpeciebus,* p. 112. ...*in aliis regionibus rarius, quam prope Eiſena- ...reperiuntur.* Nonnulli papiliones nymphales ...mati deſcriptionibus accuratis diſtinguuntur et ...*Megera, P. Ligea* et *P. Hero* delineantur.

7) MEINECKEN *obſeruationes entomologicae* p. 127. ...*quarta.* Laruae *Phalaenae pauoniae* vſus et ...ſtura indagatur atque de papilionum varieta- ...quaedam diſputantur.

8) I. E. I. WALCH *deſcriptio nonnullorum re-* p. 149. ...*detectorum conchyliorum. Comment. tertia.* Ad- ...brantur *Balanus polythalamius,* idem videtur cum ...*pade Diademate* LINN. *Lepas oblonga conſtricta* et ...*tellae* quaedam ſpecies.

9) CHEMNIZ *epiſtola ad Ill.* WALCHIVM *ſu-* p. 163. ...*conchyliis ſiniſtrorſum conuolutis.* Monet ple- ...que eſſe cochleas terreſtres et fluuiatiles, neque ...ſſe cum dextrorſum conuolutis coitum cele-

brare. In qualibet fere earundem familia [illegible] reperiuntur.

p. 179. 10) I. E. I. WALCH *aduerſaria ad hiſtoriam [illegible] turalem Spongiarum Specim. I.* Fila, ex quibus [illegible] ficiuntur, ſunt mox flexibilia et longa, mox rig[illegible] et breuia, modo ſimplicia, modo ramoſa cet. Stru[illegible] ratione ſuperficies, compagem internam exa[illegible] demque naturam, vtrum vegetabilis, an animalis [illegible] diſquirit, atque ſecundum varias proprietates no[illegible] nominatas eas in claſſes redegit.

p. 215. 11) I. S. SCHRÖTER *ſupplementum prim[illegible] ad hiſtoriam patellarum regni lapidei.* Deſcription[illegible] trium nouarum Patellarum, vertice clauſo.

p. 224. 12) DE ARENSWALD *hiſtoria Pommeranor[illegible] et Megapolitanorum petrefactorum. Pars II.* Co[illegible] memorantur Encrinitae, Trochitae, Echinitae, T[illegible] bulitae, Orthoceratitae et Belemnitae. Inuen[illegible] Orthoceratitae cauernis petroleum.

p. 245. 13) MEINEKEN *adnotationes mineralog[illegible] Pars III.* Encrinitae cuiusdam ſtructura [illegible] imaginibus illuſtratur; atque Entomolitae in [illegible] laceo lapide ex Sueuia mentio fit.

p. 259. 14) I. E. I. WALCH, *obſeruata lithologica [illegible] VII.* Petrefacta, quemadmodum Oſtracion, de [illegible] tamen, an certe oſtracion ſit, nos multum du[illegible] mus, et Alcyonium fiſtuloſum petrefactum, E[illegible] niten, Pentacriniten et Ammoniten ſpectant.

p. 280. 15) I. G. WISGER *deſcriptio Speluncae [illegible] dewindenſis.* Eſt in Palatinatu ſuperiori, in qua [illegible] periuntur ſtalactitici coni, qui mox ex nigris, mox [illegible]

ibis componuntur lamellis et cum obſeruatum ſit ieme ſemper nigram gigni, Cl. Auctor monet, ex is lamellis determinari poſſe horum conorum ſta- ctitiorum antiquitatem. Detecta ſunt quoque hac ſpelunca oſſa procul dubio Canum, Vulpis Lupi; lapis, ex quo haec ſpelunca fit, eſt calca- us ſpatho commiſtus. Notantur et alia circa anc ſpeluncam memorabilia.

16) DE LVC *commentatio ſuper ſingulari echi-* p. 286.
te. Verſio ex *Mem. préſ. á l'Acad. des Scienc. Tom. IV. p.* 468.

17) MAVDVIT *de optima methodo transmit-* p. 289.
endi animalia peregrina in vini ſpiritu. Verſio ex *Journ. des Sçauans. Mars* 1774.

In nona parte leguntur hae diſſertationes: P. IX.

1) FRISCHII *com. altera de cauſis diuerſitatis* p. 1.
inter marem et feminam et inprimis coloris pilorum et pennarum varii. Paucis de origine pilorum et pennarum diſputatis, colorem deriuat ab interna humorum mixtione neque a calore vel frigore, quamuis concedat, temperiem ſplendorem harum partium et imminuere et augere poſſe. Mox quaerit cauſam, cur et animalia ſylueſtria, indiuidua ſingularis et diuerſi coloris edant, atque haſce varietates potiſſimum a nutrimento, tempeſtate, morbis, aetate, cet. repetit. Denique autumat quoque in vario ſexu a mixtione humorum varia varium colorem oriri, ita, vt maſculum animal ſemper nobilioribus ſcatens ſuccis etiam habeat integumenta ſplendidiora.

2) BOCK *ornithologia Boruſſica. Ordo II.* P. 39.
Nominantur inprimis hae picae: *Pſittacus Macao,*

Coruus Corax, C. Corone, C. frugilegus, C. [illegible]
C. Monedula, C. glandarius, C. caryocatactes, C. [illegible]
Coracias garrula. Oriolus galbula, Cuculus [illegible]
Yunx Torquilla, Picus martius, P. viridis, P. [illegible]
P. medius, P. minor, Sitta Europaea, Alcedo Ispi[illegible]
Merops Apiaſter, Vpupa Epops, Certhia familia[illegible]
et C. muraria.

p. 61. 3) GOEZE *indicis inſectorum et verm*[illegible]
omnium tum in Roeſeliano, tum Clemanniano ope[illegible]
obuenientium ſecundum LINNAEI *et aliorum ſyſtem*[illegible]
ta continuatio.

p. 81. 4) EIVSD. *emendationes indicis ſuper pap*[illegible]
nibus Roeſelianis Partis VII. huius diarii. Vter[illegible]
catalogus diligenter compoſitus omnem noſtr[illegible]
meretur laudem.

p. 86. 5) KÜHN *analecta ad hiſtoriam inſector*[illegible]
Pars VI. Deſcriptiones et metamorphoſes nonn[illegible]
larum erucarum ſicuti eius, quae in Thlaſpi aru[illegible]
reperitur, Sphingis Atropos et aliarum, que[illegible]
modum quoque oui Papilionis Hippothoes.

p. 99. 6) I. D. SCHVLZE *aduerſaria entomol*[illegible]
Pars II. Deſcribuntur atque figuris illuſtr[illegible]
Papilio Claudia, Caſſida marginata, Fulgora l[illegible]
paea, Lipſiae inuenta, *Phalaena T. aleella, C*[illegible]
inaequalis et Papilio Iphigenia.

p. 111. 7) S. A. DE ROTTEMBVRG *animadver*[illegible]
ad Hufnagelianas lepidopterorum tabulas. Phal[illegible]
noctuae ſedulo et diligenti, vt ſolet Cl. Auctor,
dio examinantur.

8) SPE[illegible]

8) SPENGLER adumbrat commentatione eru- p. 145.
ita *Turbines* nonnullos, quos ex Noua Seelandia
ceptos delineari curauit. Icones ſunt additae
legantiſſimae.

9) KÜHN continuatio diatribes *de Erucis Teſta-* p. 169.
is affinibus. Definiuntur iuſto vberius, cuius res
ruditas tractandi erroris varii huius diarii ſcripto-
es ſe reos fecere, laruae quaedam earundemque
olutio.

10) GOEZE *aduerſaria ad Vibrionis Anguillu-* p. 177.
li hiſtoriam. ROFFREDI obſeruationibus examina-
is et probatis, ſuarum quasdam addit, affirmans ſe
icroſcopio adiutum alios vibriones cum ipſa pro-
genie, alios ouis inſtructos inueniſſe atque eos, qui
a glutine inuenirentur et figura et aliis proprieta-
ibus ab iis diſcrepare, qui in aceto degerent.

11) CHEMNIZ *de quarundam cochlearum inter-* p. 183.
n ſtructura. Inprimis *Strombi Fuſi* colores, conca-
erationes et gyri eleganter depinguntur.

12) I. E. I. WALCH *deſcriptio nonnullorum* p. 188.
uens detectorum teſtaceorum. Com. III. Lepades
analiculatas diuiſit in tres greges, ſcilicet lepades
anali aperto vertice curuo; canali ſemiclauſo, ver-
ice recto, et canali clauſo vertice recto, ſpecies-
que hiſce ſectionibus adnumeratas et definiit et ico-
nibus exprimi curauit. Depingitur quoque turbo
liquis ex collectione Principis Sereniſſimi Rudol-
adienſis.

13) O. F. MÜLLERI *ſynonymia animalculorum* p. 205.
infuſoriorum. Comparantur icones Eichhornia-

nae *) cum descriptionibus in historia vermium te-
restrium et fluuiatilium datis.

p. 215. 14) I. D. SCHVLZE *comparatio iconum entom-
logicarum* WENCESLAI HOLLARII *cum Linnaeo sy-
stemate.* Scriptoris seculi superioris vitam ipsiusqu
operis contenta recenset, atque synonymiam pe-
vtilem subiungit.

p. 225. 15) I. BECKMANN *de nonnullis exoticis ligni-
cum quibus mercatura fit.* Definiuntur duodecim
ligna varii generis eorumque characteres et vsu
annotantur. Lignum litteratum non ex Epidendro
scripto, vt multi falso opinantur, sed ex Piratinera
Guianensi obtinetur, quemadmodum lignum, qu
dicitur *Bois de Ferole*, ex Ferolia Guianensi AVBLE-
TII scinditur. Similes tractatus vtilissimos pu
verimus.

p. 241. 16) CHEMNIZ *de quibusdam varioribus Orth
ceratitis.* Possidet tabulam marmoream, in q
quatuor et viginti orthoceratitae delitescunt
aliam, quae quadraginta comprehendit, sicuti
alios, quorum internam structuram sollicite pe
scrutatus est.

p. 248. 17) I. C. MEINECKE *obseruata mineralogi
Pars IV.* Commemoratur historia cuiusdam lo
pitae atque proponuntur nonnulla super Amm
tarum siphone et Echinorum futuris.

p. 262. 18) I. E. I. WALCH *obseruata lithologica P
VII.* Nominantur inprimis haec petrefacta: Orth
cites ex Mytili cristati familia, Echinites nonn
quae

*) *Beyträge zur Naturgeschichte der kleinsten Wass
thiere, herausgegeben von* I. C. EICHHORN. 8. K
Danzig.

quem LESKIVS *) *Echiniten pyriformem* nominat, cancri petrefactum, trilobitae, cranium Lacertae Crocodili lapideum, orthoceratites, porpites globularis et alia. Deinde et de origine Echinitae favoginei quaedam afferuntur.

19) I. S. SCHRÖTER *de regionis Vinarienſis cochleis.* Diuidit biualues cochleas in eas, quae teſtis aequalibus et eas, quae inaequalibus componuntur, earundemque varia genera et diuerſas ſpecies proponit. p. 295.

Decima denique parte, qua Ill. WALCHIVS primam huius diarii decadem finiuit, hae diſſertationes continentur. Pars X.

1) CHEMNIZ *de Pinna, eiusdem ſerico opere et Cancro Pinnothere.* Credit illud ſericum opus cum tentaculis reliquorum vermium poſſe comparari. Caeterum fuſe enarrata inter pinnam et cancrum pinnotherem amicitia iisque teſtimoniis prolatis, quae vel veteres vel recentiores propoſuere, hanc hiſtoriam fabulam eſſe putat, cum nemo rem ipſam viderit. p. 1.

2) I. E. I. WALCH *de claua Herculis ſpecie Serpulae.* Diuiſionibus generis Serpulae conſtitutis totam ſuae ſpeciei, cuius iam GVETTARDVM mentionem feciſſe probabile eſt, hiſtoriam percurrit, cui varias adiungit de loco natali, animali ſerpulam inhabitante et eiusdem generandi ratione coniecturas et quaeſtiones. p. 38.

3) EIVSD. *deſcriptio nonnullorum recens detectorum teſtaceorum Com. IV.* Genus Patellae variis p. 74.

*) V. EIVSD. Additamenta ad KLEIN. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 722.

riis descriptionibus, diuisionibus et imaginibus il-
lustratur.

p. 86. 4) LINDENBERG *descriptio Curculionis Bra-
lienſis.* Videtur *C. Imperialis* DRVRY esse.

p. 88. 5) VON SCHEVEN *aduersaria entomologica
Pars I.* Proponuntur nonnullae animaduersiones
in ipsius huius diarii, a parte secunda ad partem se-
ptimam, commentationes, insectorum historiam illu-
strantes.

p. 102. 6) I. G. KÖHLER *obseruationes microsco-
picae super nonnullis aquae animalculis.* Optan-
dum esset, vt descriptiones accuratiores et syno-
nyma O. F. MÜLLERI addita essent: illius ani-
malculi, quod BAKERVS *Satyrum* dicit, inter alia
mentio fit.

p. 108. 7) GRONAV *aduersarium entomologicum.* De-
scribitur *Papilio Megaera*, Eruca Papilionis Maera
atque affirmatur laruas *Sphingis Euphorbiae* exo-
ctas in locis tenebricosis lucem spargere.

p. 112. 8) I. I. FERBERI *catalogus praecipuarum fo-
dinarum Electoratus Bauariae et Palatinatus superio-
ris.* Breuis, at, quemadmodum cuncta huius
Auctoris scripta, lectu dignissima enumeratio.

Huic parti adnexus est duplex index, alter
systematicus, qui nobis non omni ex parte se com-
mendauit, alius rerum vtilissimus. Gaudemus
mortuo Ill. WALCHIO, huius diarii editionem
Ill. SCHREBERO, viro eruditissimo, susceptam esse,
a cuius moderamine nouus sine dubio huic diario
accedet splendor.

X. Ma-

X.

Materia medica. Auctore PETRO IONA BERGIO Tom. II. *) Stockholm, 1778. 8. 1 Alph. plagg. 5.

Incipit hic tomus ſecundus a claſſe decima tertia, Polyandria dicta, eiusque primo ordine Monogynia. *Gummi Guttae.* Inquirendum ratur Noſter, annon Cambogia Americana alia ſit ſpecies, ſiquidem flores intus tomentoſi et fructus magnitudine ceraſi ſunt, dum Orientalis fructus magnitudine pomi eſt. Terrae *Orleanae* vſus eſt tinctorius. *Poeoniae* radix, flores, ſemina. Ex tuberibus Poeoniae recentibus eadem encheireſi ac cum tuberibus Solani tuberoſi obtinetur amylum album, mite, ſub elixatione in aqua gelatineſcens, bene glutinans. *Aconiti* **) herba, extractum. *Virtus;* pellens, ſudorifera, diuretica, ſubuertiginoſa; recens venenata. *Vſus.* Rheumatiſmus, arthritis, malum iſchiadicum. Extracto *Pulſatillae nigricantis* ***) Noſter fruſtra vſus eſt in oculorum morbis inprimis in amauroſi et panno. p. 461. p. 467. p. 478. p. 483. p. 491.

Mari veri virtus: neruina, tonica, reſoluens, emmenagoga, diuretica, errhina; *vſus:* cachexia, hyſteria, debilitas neruorum. *Scordium* animalium ac inficit ſapore allii. In hac enim ſtirpe natura coniunxit odorem allii cum potentia reſoluente, mixtione quidem ſingulari. Flores *Lavandulae.* Infans generoſus naſcebatur cum tumore molliſſimo capitis ſuper vertice magnitudinem oui columbini aequante; conſulebantur plures medici et chirurgi, ſectionem tumoris ſerio diſſuadentes. Tandem praeſcripſit Cl. ACREL Spirit. Lauandul. compos. p. 503. p. 505. p. 513.

*) Tomum primum vid. ſupra. p. 412.
**) v. comm. noſtr, Vol. XXI. p. 139.
***) v. ibid. Vol. XVIII. p. 530.

compos. Lond., quo tumor fricaretur, vnde bre
p. 515. tempore plenarie reſolutus fuit. *Menthae criſp*
vſus: hyſteria, vomitus, coagulum lactis in ma
p. 518. mis, colica. Oleum *menthae piperitidis* genis
oculis illinitum illacrymat oculos eosque poſtea
p. 525. borat. *Marrubii albi* puluis in aſthmate hum
p. 545. cet. *). Arbitratur Noſter non ſpernenda eſſe
ſcorum teſtimonia de *Euphraſiae* virtute aduer
p. 551. oculorum vitia. *Brancae vrſi* folia. *Virtus* emo
liens demulcens. *Vſus.* Clysmata.
p. 558. *Armoraceae* ſ. *raphani ruſticani* vim antarthri
ticam ſaepius Noſter obſeruauit. *Braſſicae* va
p. 579. ſpeciebus disquiſitis, ad *Sinapios* ſemina No
venit. Parum refert ex quanam ſpecie, alba
graue nimirum, haec ſemina in medicinam ſum
tur. Proſunt vero integre deglutita in febri
intermittentibus tertianis: eaque puluerisata c
cortice Peruuiano iunxit, et in febribus inter
tentibus protractis et repullulantibus cum bo
effectu exhibuit. Sed ardorem ventriculi ſubi
aegri ſunt paſſi, tamen absque detrimento. Ab
neant aegri a potu calido, ſumtis his ſeminibus.
p. 588. *Maluae vulgaris* virtus emolliens lubricans,
center ea exhibita, laxans. Veteribus fuit cul
p. 600. ris. *Ononidis* radicis drachma vna bis de die
ſenis ſarcocelen reſoluit. Cl. ACREL pariter
droſarcoceles plenariam reſolutionem ter
hancque radicem aegros valde mouere, Noſter q
que obſeruauit.
p. 605. *Dolichi vrentis* lanugo. *Virtus:* irritans,
mulans, anthelmintica. *Vſus:* Lumbrici. *Dol*
Soia LINN. culinis ſeruit ad ſaporem piscium
carnium exaltandum **).
p. 635. E Succo *citri* et aceto fortiſſimo Saturni c
mixtis ſ. q. et proportione iuſta paratur epithe
crem

*) v. comm. noſtr. Vol. XX. p. 135.
**) v. ibid. Vol. XIV. p. 199. it. Vol. XIX. p. 212.

remori lactis ſimillimum in morbis cutis vtile, quod cremor Saturni dicitur et in pharmacopoea necica *) inuenitur. Phaenomenon illud explicatur e qualitate acidi citri, ſalia in aqua inſolubilia formandi, ſi cum calce vel plumbo ſaturatur. Erysipelati ſcorbutico tibiarum identidem opem tulit Noſter frictione cum pulpa citri, quo etiam remedio cum ſucceſſu vſus eſt aduerſus gingiuas ſcorbuticas, atque vbi noma oboritur.

De *Scorzonera* bene ſcripſit I. M. FEHR **). p. 646.
Imprimis laudat Noſter, quae addita ſunt de febribus et diebus criticis. *Taraxaci* radicem recen- p. 649.
tem ſero lactis, iusculis et apozematibus incolam praeſtantiſſimam eſſe in morbis hepatis, libenter cum Noſtro fatemur. Saepe reſoluit ictiem hepatis cum iuſculo, parato ex radice recenti taraxaci et foliis recentibus acetoſae in ero lactis vel in aqua coctis, addito vitello oui, quod iusculum quotidie per plures ſeptimanas imo menſes, ſumſerunt aegroti, propinato ſimul remore tartari. Hoc regimen exoptatos etiam in alculo felleo et in aſcitide praeſtitit effectus. Flo- p. 691.
rum *chamomillae vulgaris* vſus internus rarior eſt extremo. (Nos vero interne iisdem crebro nec fruſtra imur, ad febres intermittentes profligandas, ad pasmos abdominis ſopiendos, ad flatus pellendos, ad lochia et catamenia promouenda cet.) *Pyrethri* p. 697.
ri radicem Aro aemulam eſſe nonnulli arbitrantur, recens cuti applicata agit fere, vt cortex Mezerei. *Violae tricoloris* herba recens ſatis praeſtans et p. 708.
catum eſt laxans mucilaginoſum a primo vere in erum vſque autumnum. Interdum autem mouet meſin. Herba recenter ſiccata vim ſuam purgantem

*) vid. libr. illius. p. 84.
**) Anchora ſacra vel Scorzonera. Ienae, 1666. 4.

p. 723. tem in aucta dosi seruat. *Ipecacuanhae* radix [illegible] stituitur radix violae *).

Recens radix *Ari* cuti applicata vix [illegible] vel vesicat, vnum tamen exemplum in tenera [illegible] visum Noster commemorat. Praeclarum [illegible] radicis effectum Noster expertus est, alcali[illegible] sorbentibus et aromaticis additis in cephalea[illegible] paticis pertinacissimis, quae a primis vi[illegible] ab atra bile, proficiscuntur. In febribus inter[illegible] tentibus puluerem dedit omni bihorio e rad. ari[illegible] lid. tart. Vitriolati ana ser. dimid. Rhei Selen[illegible] quinque cum fructu, interdum tormina accedo[illegible] ac tunc quidem ari dosis erat imminuenda. [illegible] ari culinaris nondum est, id quod meretur ob [illegible] tutem nutrientem ex amylacea qualitate et vi[illegible] glutinante. Iusculum parauit e radicibus ve[illegible] et farinosis perinde sapidum ac a Sagu, odore [illegible] menti triticei. Tales annosae radices ari vix [illegible] sunt et ebullitione praeterea mitigantur. [illegible]

p. 727. ceterum ari species apud varias gentes esculen[illegible] sunt. Nutriunt omnes suo farinoso.

p. 728. *Fungi Melitensis* vsus. Profluuia sanguinis [illegible]

p. 751. *tulae* lignum, lympha, epidermis, folia tenera, [illegible] fuligo, oleum Moscouiticum. *Balsamum* C[illegible] *se* est species terebinthinae omnium nobili[illegible] praestantissima, pariter amoenissima odore et [illegible]

p. 767. Hanc sequitur terebinthina Cypria, dein T. [illegible] toratensis, tum T. Veneta, sed deterrima [illegible] communis. *Lacmus succus*, cui inest tanta [illegible] monia, vt, etsi summa cum prudentia illum [illegible] cauit atque statim exspuit Noster, ex eo, quod [illegible] glexit fauces derepente eluere, breui sensero[illegible] rem vrentem in faucibus, qui sensim circa [illegible] culum cordis descendit, cum quadam vertig[illegible] specie nisuque ad aluum deponendam. Tand[illegible] cl[illegible]

*) v. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 247.

inteſtina occupauit hic ardor cum moleſta
adam nauſea et alui purgatione. Grana *Tilli*
iſſime apud nos interne propinantur, quod nimis
is ſunt. De oleo *Ricini*, Anglis *Caſtor-oil* alibi
mus*). Semina *Melonis* quo antiquiora, eo prae- p. 783.
tiora ab hortulanis iudicantur. Poſt quadraginta
nos annos fata, progerminarunt. *Gummi Senegal* p. 831.
cumque in officinis ſubſtitui ſolet gummi Arabico.
Filicis radix. Eius vſus contra taeniam**) an- p. 845.
is hic vindicatur atque laudatur. Plures tae-
e ſimul et ſemel ineſſe poſſunt vni eodemque
biecto. *Muſci erecti* herbae virtus eſt purgans p. 854.
ſtica. *Lichenis Islandici* ſ. *muſci Islandici* herba p. 858.
Phthiſi, Tuſſi, Haemoptyſi commendatur. Con-
uit Noſtro et nobis haec herba ***) in his morbis
egros vidit inde pingues factos. Equi boues ſues-
e ex eius paſtu pingueſcunt. *Pulmonariae arbo-* p. 859.
herba laudatur ſimilem in modum, Noſter au-
m pericula nulla cum hac fecit.
Palmae oleum ſebaceum eſt in duritie abdo- p. 888.
is praeſtantiſſimum remedium atque conuenit
ntibus et adultis, acutis et chronicis morbis.

Rackaſira balſamum diaphanum, graue, rubro p. 889.
unneum, tenax in fila ductile, odore ſaporeque bal-
mico, amaricante, labia conglutinans, cuius *Virtus*
neraria; *Vſus* vero in gonorrhoea eſt ****).
mmi *Ammoniacum Amygdaloides* eſt glanduloſa p. 890.
, a ſubſtantia viridescente ſcrupuloſius ſegregata.
mmi *copal* in medicina non vſurpatur, ſed artifi- p. 900.
ces

*) v. comm. noſtr. Vol. XII. p. 546. Vol. XXI. p. 430. Vol. XXII. p. 76. et 84.
**) v. ſupra. p. 121.
***) v. comm. noſtr. Decad. IIdae Suppl. p. 255. et 400.
****) v. VOGEL mat. med. p. 307.

p. 905. ces inde parant vernicem praestantissimum *). *Aspa-*
lathi lignum magnam habet similitudinem cum lig-
aloes, sed desideratur in ligno aspalatho omne
p. 906. quod nobile est in ligno aloes. Lignum *Tartal-*
rubrum, est medullaris pars arboris, nec quicquam
p. 908. differt a ligno Caleaturico verum santalum. *Che-*
len radici *Virtus* est stomachica, subemetica, et *Vi-*
in colica frigida. Chinenses infundere istam fol-
in vino et cochlearia pauca haurire in colica, in-
gestione et aliis eiusmodi affectibus. Noster
quoties hōc adhibuit infusum non frustra et em-
obseruauit cum leuamine.

XI.

Praktische Bemerkungen über den Gebrauch der S-
birischen Schneerose in Gichtkrankheiten, von D-
ALEX. BERNH. KÖLPIN, *mit einem Kupfer. Ber-*
lin und Stettin, 1779. 115. 8. *Seitt.*

i. e.

Obseruationes practicae super rhododen-
chrysanthi vsu in morbis arthriticis, Auct-
ALEX. BERN. KOELPIN.

Praemissa est breuis recensio formae atque v-
plantae, quae in GMELINI *Florae Sibiricae* T-
IV. p. 121. sqq. et PALLAS *Itineris Russici* V-
III. p. 369. reperitur. In priore libro sub n-
Andromedae foliis ouatis, vtrinque venosis, c-
campanulatis, obliquis, longissimis est descript-
tab. LIV. picta. Notauit de illa GMELINVS, v-
tores aliosque homines, qui montes circa L-
transcendere cogerentur, vsos esse contra g-
dolores huius decocto, quo inebriari obdorm-
que quidem inciperent, tandem tamen sanaro-
Cri-

*) v. comm. nostr. Vol. XIV. p. 632.

reſcit in iugis, vt plurimum excelſiſſimis, mon-
nm. Tranſimus ad ea, quae PALLAS loco nomi- p. 15.
to, de planta dixit. Pars affecta inquit, ab vſu
coctli prurire incipit, multa quoque ſiti crucian-
, qui decoctum ſumſerunt, aqua frigida ad hanc
orinendam pota emeſin excitat, ebrietas, quam
oducere ſolet, cephalalgia deſtituitur, moxque
itur. Tartari infuſum dilutum loco theae bi-
nt. Cerui aliaque animalia herba lubenter ves-
ntur.

Deſcriptio Cl. PALLAS botanica, haec fere eſt. p. 18.
ulis ipſius eſt ſesquipedalis, erectus, ramoſus,
um pollicem craſſus, badius. *Folia* ramos termi-
antia, ouata, petiolata, venoſa, ſuperius ſcabra,
erius pallida, margine reflexa, rigida; *Rami* flori-
i ſquamoſi; *Squamis* fuſcis, exterioribus ouatis,
erioribus ſublinearibus; *Pedunculi* 6-10. in vm-
llam digeſti; *Flores* magni, lutei, penduli, cam-
nulati, patentes, quinquefidi, inciſuris rotundatis,
erioribus paullo maioribus, verſus tubum lineis
eruleis diſtinctis. *Filamenta* decem, inaequalia,
erius flexa; *Antherae* oblongae, pallidae; *Stylus*
formis, ſimplex, filamentis longior; *Stigma* ca-
atum, leuiter quinquefidum; *Germen* ſuperum,
inquangulum, quod in *Capſulam* abit oblongam, p. 23.
inquangulam, apice dehiſcentem; *Semina* parua,
yſca. Odor plantae eſt nullus, cortex et folia
adſtringentia, amara. Ex hac vberiori formae
ſcriptione, definitionem fecit Cl. KOELPIN hanc,
HODODENDRON chryſanthum, *foliis nitidis, ouato-*
ceolatis, venoſiſſimis, margine reflexo, floribus ſub-
bellatis.

Chemicas ſuper partibus conſtituentibus diſ-
uſitiones inſtituit nullas, cum ſufficiente ad hanc
m herbae quantitate deſtitueretur. Verum potius
us in arthritico morbo efficaciam experiri ſtuduit.

p. 24. Recenſuit ea de cauſa quindecim morborum hiſto-
rias, in quibus non ſine omni ſanitatis redeuntis ſpe
aegrotis huius remedii vſum ſuaſit. Etſi vero fate-
dum eſt, plurium aegrotorum dolores leniores ef
factos, tamen non deeſſe nobis videntur exempla, in
quibus parum vel omnino nihil contra morbum Rho-
dodendri profuerit vſus; in aliis porro arduum erit di-
cere, vtrum ab hoc, an ab aliis ſimul datis antiarthri-
cis ſanitas fuerit reſtituta, huc illi pertinent aegroti
qui extracto aconiti, decocto quaſſiae, veſicatoriis alio-
que eodem tempore ſunt tractati; tandem tempus
quod morborum ſanationem, atque libelli huius edi-
tionem intercedit, nobis iuſto breuius eſſe videtur,
vt quam de reditu morbi adeo pertinacis, qualis ar-
thritis eſt, tutus quis eſſe poſſit.

Videamus vero formam ac quantitatem, in
qua Noſter remedium exhibuit, atque ex morbo-
vnum alterumque notatu maxime dignum notemus.
Digerit nimirum Hb. *Rhododendri* drachmas duas
cum aquae fontanae vnciis nouem, in vaſe bene
obdurato per XXIV. horas ad ebullitionem vſque.
Hac digeſtione vncia fluidi vna perit, de reſiduo au-
tem quouis die matutino tempore vnciae duae ci-
citer ſumuntur. Si doſis haec augetur, non in
frequenter vomitus, ebrietas, praecordiorum anxie-
tas aliaque moleſta ſymptomata oriuntur. Neque
eadem herbae quantitate omnes egent, alii enim
his octo vnciis ſemel ſumtis, dolores amiſerunt; alii
per menſes eodem remedio ſunt vſi. Criſes, vbi
excitatae, ſunt pruritus partis affectae, ſudores, ſo-
nus, aluus laxa, atque materiei corruptae emeſis.

Aeger per tres circiter menſes hoc remedii
vſus, vid. hiſtoria 1. arthriticos inſultus quidem
p. 34. amiſit, tandem tamen hydrope periit. Alius a mor-
bo venereo per SWIETENII mixturam modo ſana-
tus, liberabatur ab arthritide inſequente, aphthis
critica

ritice ortis. Venerea, octo vnciis sumtis, somno p. 42.
dulgebat frequenter, et sanitati restituebatur, fe-
re putrida aliquando post moriebatur. Phthisica, p. 49.
ius morbus arthritidi causam debebat, huius de-
cti calefacti quotidie cochlear vnum, cum appa-
ente sanitatis redeuntis specie, sumebat, discessit
men, medicamento seposito, e vita ipsi molestissi-
a. Alius morbus ira exasperabatur. Senem 73. p. 62.
morum remedii vsus nimium debilitabat. Alius et 66.
tracto Aconiti temere tentatus, a malo suo fuisset p. 72.
beratus, si remedium diutius sumsisset. Ischiade p. 74.
eruosa affectus Rhododendri decocto temere vsus,
naesectionibus, vesicatoriis, pilulis saponaceis tan-
nque aquis Pyrmontanis prorsus restituebatur.
lius inter Rhododendri vsum arthritide vaga, diar- p. 84.
hoea, spasmis abdominalibus, sudoribusque affi-
batur, sanitati tamen per topica reliquis morbis
ppolita reddebatur. Vltima aegrota, cuius morbi p. 106.
rationem Noster adiunxit, sternutatione multa
mituque vexabatur.

Transit dein ad generaliores quasdam cautio p. 110.
recensendas, quarum praecipue sunt hae: In
ritide febre coniuncta abstineatur a Rhododen-
vsu, hic enim febrem exasperaret; vomitus et
i deiectiones sponte ortae, sedem arthritidis in
mis viis esse suadent, ipsa arthritis venerea re-
dio hoc tollitur; anginae, illacrumatio oculo-
n, pruritus nasi ac sternutatio, ab acrimonia re-
dii volatili excitantur; corporibus robustis facile
detur; senibus contra ac debilibus infestum; ani-
affectus sanationis progressum retardant; aluis-
ctiones interponendae; ischiadi neruosae non
detur; externe applicatum doloribus leuioribus
odontalgiae conuenit; dosis secundum corpo-
vires definiatur.

XII.

ALBERTI VON HALLER bibliotheca medicinae practicae. T. I. ad ann. MDXXXIII. Bernae et Basileae apud Eman. Haller et Schweighaeuſſer, 1776. 2 Alph. 20 plagg. 4.

Egregium iſtud immortalis Cl. HALLERI opus Lectoribus commendaturi, in dubitationem adducimur, vtrum lectionis vbertatem ſtupendam et [illegible] incredibilem, an vero iudicii ſubtilitatem et ſapientiam, an denique ordinis, quo omnia diſpoſita ſunt, elegantiam, primo loco commemorare debeamus. At enimuero vix opus eſſe videtur, haec omnia ſingulari ſtudio collaudare, cum nemo ſit, quin ab HALLERO nil niſi eximium ingenioque ſublimi dignum expectari poſſe ſciat. Accedit amabilis modeſtia, qua iudicium ſuum de libris ſingulis profert, aliorumque ſententias examini ſubiicit. Praefatio huic primo volumini (quod PRINGLIO dicauit Auctor) praemiſſa rationem et ordinem exponit, quem HALLERVS in adornanda iſta bibliotheca practica ſecutus eſt. Congeſſit nempe non librorum ſaltem Auctorumque pleniorum operum nomina; verum etiam ſedulo dedit operam, vt, quantum fieri poſſet, diſſertationes academicas, quaecunque ſibi innotuiſſent, imo adeo indicia morborum ſingulis [illegible] illuc per diaria librosque alios diſperſa breuiter recenſeret, ex ſingulis, tum libris tum diſſertationibus noua et bene dicta decerperet, ac denique ſuam ſententiam adiiceret. Si (quod in multis contigiſſe fatetur, nec in immenſi operis labore aliter fieri poterat) libros quosdam vel ipſe non legerat, vel prorſus nunquam viderat, in his diiudicandis [illegible]

rum auctoritate vſus eſt, ex editionibus vero ſingu-
lorum primas plerumque et legitimas indicauit.

Sectio prima, cui, vtpote a potioribus illius p. 1.
aeui medicis, *Graecorum* nomen praepoſitum eſt,
medicinae primordia temporaque fabuloſa et heroi-
ca primo loco exponit. Enumerantur deinceps me-
dicinae Aegyptiae fata, et quae de ſcholis medicis
in Graecia virisque in hoc genere ante HIPPOCRA-
TEM claris apud ſcriptores veteres paſſim leguntur.
Speramus neminem fore, qui nobis vitio vertat, ſi,
tum in horum temporum hiſtoria, tum in reliquis
operis iſtius pulcherrimi partibus recenſendis bre-
uitati ſtudeamus, cum non tam ampla rerum enar-
ratione quenquam ab ipſa libri lectione abducere,
quam potius contracto ſummorum capitum indicio
ad fructus vberiores ex pleno opere carpendos Le-
ctores inuitare animus ſit.

Ad genuina HIPPOCRATIS ſcripta Ill. Auctor p. 31.
GALENI, EROTIANI, MERCVRIALIS auctoritate,
hoque iudicio niſus, haec refert:

1) *Epidemicorum* L. I. et III. Tertio tamen ad-
ditamenta ſerioris medici adſperſa eſſe ſuſpi-
cio eſt.
2) *Prognoſticon.*
3) *Praedictorum* Librum ſecundum.
4) *Aphorismos.*

Operibus a plerisque inter Hippocraticos re-
cenſitis annumerantur:

1) *Liber de aëre aquis et locis* – etſi forte mirum
videri poſſit, quod Auctor vbique ſe Euro-
paeum dicat.
2) *De natura hominis.* Huius libri prima pars
a GALENO, vt ſpuria, reiicitur; poſterior libro
de victu in morbis acutis adiungitur.

3) *De locis in homine.* RVFVS EROTIANVS et CLERICVS Hippocraticum esse censent; contradicente MERCVRIALI, qui et

4) *Librum de humoribus* reiicit a GALENO PALLADIO et EROTIANO genuinis annumeratum.

5) *De alimentis.* Genuinus secundum GALENI et EROTIANI sententiam.

6) *De diaeta in morbis acutis.* Eius vltimam partem a discipulis adsutam esse GALENVS arbitratur.

p. 64. Reliquos libros, HIPPOCRATIS operibus alias annumerari solitos, ex plerorumque commentatorum auctoritate vel dubiae prosapiae, vel prorsus spurios esse Noster asserit. *Iusiurandum*, etiam GALENO, EROTIANO, SVIDA cet. et nuper a GRYNERO HIPPOCRATI tributum fuerit, ad supposititios libellos ablegandum esse censet, MERCVRIALIS sententiam amplexus. Neque enim, cum HIPPOCRATIS aetate chirurgia nondum a medicina discreta fuerit, verosimile est, medicorum parentem discipulos suos a calculi sectione prohibuisse, quae illa propius ad chirurgiae magistros pertinent. Reliquos huius classis libros partim Cnidiae scholae placita redolere, partim ex pugillaribus HIPPOCRATIS compilatos aut a THESSALO, DRACONE, POLYBO, HIPPOCRATE *iuniore* aliisque serioris aetatis auctoribus conscriptos esse, et veterum de illis sententia et dictionis genus ac placita ab Hippocraticis nonnullibi prorsus abhorrentia suadent.

p. 90. Tum singulis HIPPOCRATIS libris, tum omnium operum collectioni adiecit Ill. Auctor, brevem placitorum et obseruationum in illis occurrentium, Codicum Manuscriptorum, qui in Bibliothecis variis asseruantur, editionum et commentatorum indicem. Eadem ratione per totum hoc opus Auctores Graecos Latinos et Arabicos, disiunxit, ab-

quo

quae recenſuit. Deſiderantur, quas GEO. SEGERVS, CLIFTONVS et Ill. TRILLERVS promiſerant, Hippocraticorum operum editiones. Illud SEGERI iam abſolutum opus intercidit. RENAVDOTIVS Syriacas verſiones dudum periiſſe, Arabicas vero MAMVNI Aegypti Kalifae tempore exaratas, et ex his Hebraicas natas eſſe docuit. Ex eodem Auctore primas verſiones Latinas ad Arabica exemplaria conſonatas fuiſſe diſcimus.

Medici HIPPOCRATIS aetate et poſt eum celebres. ARCHIDAMVS a CLERICO citatus, non medicus fuit, ſed nomen Libri a DIOCLE conſcripti, in quo de oleoſis expoſuit. (GALEN. *ſimpl. fac. II.* p. 6. cet.) Ex philoſophis PLATO laudatur inprimis et ARISTOTELES. DIOCLIS CARYSTII libellus ad ANTIGONVM regem datus in Cod. MS. ſupereſt in Bibliotheca Auguſta Vindob. in Bauarica item, Medicea et Taurinenſi. Epiſtola de morborum praeſagiis etc. prodiit cura MIZALDI Paris. 1572. 1607. 8. p. 102.

PRAXAGORAS, eiusdemque diſcipuli, PLISTONICVS, PHILOTIMVS CHRYSIPPVS Cnidius erat. Ex his, quem poſtremo loco nominauimus, venaeſectionem aluique purgationem fere prorſus ex medicina exturbare conatus, illius loco artuum ligaturas laudauit, hanc vomitoriis compenſauit. PRAXIAE ERESII liber medicus in HERCVLANI voluminibus nuper detectus fuit. p. 111.

ERASISTRATVS nouae ſcholae medicae Cl. Auctor, in multis CHRYSIPPVM ſecutus eſt. Cum in venis ſolum ſanguinem, in arteriis autem ſpiritum contineri opinaretur, plerorumque morborum naturam et curationes ex hac ſententia depromſit. Sic inflammationem effuſo ex venis in arterias ſanguine fieri exiſtimabat. Venaeſectionem damna- p. 117.

bat, vſus de reliquo mitibus ſimplicibusque rem
diis, ſaepe etiam externis.

p. 122. HEROPHILVS, PRAXAGORAE diſcipulus, ad em
piricorum partes in morborum curatione haud p
rum propendiſſe videtur; cauſas tamen ſedulo disq
ſiuit. Pulſuum doctrinam nimis ſubtiliter exco
Commentariorum ab ipſo in HIPPOCRATIS ipſ
riſmos ſcriptorum Codex *Mſ.* ſupereſſe dicitur
Bibliotheca Ambroſiana Mediolani. Schola HERO
PHILI prius quam Eraſiſtratea defecit. Ex eade
prodierunt *Empirici*, quibus omnium primus fac
praetuliſſe fertur PHILINVS Cous. Inter antiqui
ſimos certe Empiricos vulgo habetur. Alius cele
bris huius ſcholae aſſecla fuit SERAPION Alex
drinus. Inprimis vero HERACLIDES TARENTI
NVS magnam laudem promeruit, quippe cum
eo vſque partium ſtudio teneretur, vt cunctis
ciniis prorſus neglectis ſoli vſui nimium fideret.

p. 137. NICANDER, MITHRIDATES MAGNVS, e
rundemque coaeui. Scholae medicae Alexandr
conſtitutae a PTOLEMAEO PHYSCONE, Ae
gypti rege.

p. 140. ASCLEPIADES Bithynus MITHRIDATIS
aeuus, nouam ſcholam medicam aperuit, in
propemodum medicina mechanica praecepta ſec
tus iisdemque remedia ita vt plurimum accom
dare conſuetus, vt vel ſpiſſum diſcutere, vel
humores condenſare, anguſtias idem reſerare,
mis laxa contrahere in quouis morbo maxime
boraret. Ex huius diſcipulis; THEMISON pot
mum inclaruit, methodicae ſcholae, vt put
auctor. Erat autem haec Methodicorum ſen
tia, vt cauſſarum abditarum ſcrutinio medicum
perſedere et ad communia potius morborum reſp
cere debere ſtatuerent. In omni autem morbo
adſtri

adstrictionem, vel fluxionem, vel mixtum quoddam et complexum vitii genus nocere autumabant.

Inter reliquos ASCLEPIADIS sectatores, Noster p. 150.
ANTONIVM MVSAM ponit, AVGVSTI medicum, et
CASSIVM FELICEM, TIBERII aeuo celebratum me-
dicum. Hunc tamen non esse vult, cuius quae-
stiones ad nostram aetatem peruenissent, sed nu-
periorem.

HEROPHILEI posteriores; APOLLONIVS MVS, p. 154.
a GALENO et aliis laudatus; DIOSCORIDES PHACA
cum HIPPOCRATIS illo interprete et materiae me-
dicae Auctore non confundendus. Alii.

A. CORN. CELSVM Ill. HALLERVS ad finem p. 162.
regni CAESARIS AVGVSTI refert, vtpote THEMISO-
NE aliquanto nuperiorem et a COLVMELLA passim
allegatum. Librorum IV. priorum, elenchus hic
proponitur. Reliquorum argumenta, vtpote ma-
xima ex parte Chirurgici argumenti noster in Bibl.
Chirurg. attigit.

SCRIBONIVS LARGVS CLAVDII tempore cla- p. 166.
rus empiricae scholae fuit in plurimis. Praeter
medicamentorum compositiones 271. quibus ac-
cedunt alia ipsi a GALENO tributa, pertinent quoque
ad illum epistolae duae quibus vulgo CELSI nomen
praefigitur.

Ex medicis ante ANDROMACHVM commemo- p. 167.
randus est XENOCRATES, cuius liber *de alimento*
ex aquatilibus hodie supereſt.

DIOSCORIDES ANAZARBAEVS librorum de
materia medica auctor. Num *Euporista* ipsi iure
merito tribuantur, dubium est. RVFVS EPHESIVS
perperam a SVIDA ad TRAIANI tempora refertur.
Citatur enim ab ANDROMACHO apud GALENVM.
Scripsit multa, quorum fragmenta supersunt. Vlti-
ma horum editio est 1744. 4. C. GVIL. CLINCH.

THES-

p. 176. THESSALVS ſub NERONE medicinam methodicam a THEMISONE ornatam inſtaurauit et varia commentis auxit. Huc pertinet *Metaſyncriſis* humorum praeter naturam affectorum ad ſanitatem reſtitutio longo medicamentorum vſu obtinenda.

p. 178. ANDROMACHI, NERONIS medici; pater et filius. Illi debetur theriaca ſ. antidotus ANDROMACHI. Carmine Graeco illud medicamentum deſcripſit, quod apud GALENVM et AETIVM legitur. Caeterum notandum eſt, ANDROMACHOS fuiſſe primos, qui *Archiatrorum* nomine inſignirentur; eo quidem ſenſu, vt hoc nomen praefectum medicorum denotaret, quo munere in ſingulis ciuitatibus viri praeſtantiſſimi fungebantur. Neque enim putandum eſt, Archiatrum Caeſaris medicum ſignificare, quae certe denominatio, vt et Archiatrorum Comitis primus, ſub CONSTANTINO M. primum in conſuetudinem abiit.

p. 188. *Medici* liberti et ſerui. Refutantur hic paucis BOKELMANNI et MIDDLETONI opiniones de medicorum Romanorum ſeruili conditione.

p. 190. *Sectae pneumaticae* Auctor ATHENAEVS fuiſſe vulgo dicitur. Is elementis in artem receptis ſpiritum addidit, a cuius expanſione, pulſus, a quo verſa conditione autem morbi omnes proficiſcerentur. Ex huius diſcipulis notatu digniſſimus est ARCHIGENES RODOTVS, cuius locos nonnullos GALENVS et BASIVS aſſeruarunt.

p. 192. ARETAEI aetas vix definiri poteſt, cum praeter DIOSCORIDEM, AETIVM et PAVLVM nulla eius apud veteres mentio iniiciatur. Si DIOSCORIDES Euporiſtis fides habenda eſt, ſub TITO Caeſare ARETAEVS vixit. Precario WIGGANVS exiſtimauit ARCHIGENIS nomine ARETAEI opera veteribus innotuiſſe. Diſtinguitur enim vterque apud AETIVM et PAVLVM.

Sectae epiſyntheticae Auctor in libro definitio- p. 197.
num, qui eſt inter Galenicos, AGATHINVS dicitur,
ATHENAEI diſcipulus. Eandem ſcholam ſectatus
eſt LEONIDES Alexandrinus. Caeterum, quibus
in rebus a Methodicis Epiſynthetici ſeceſſerint, vix
certo definiri poteſt. Scriptis etiam, artisque peri-
tis magnam famam conſecutus eſt ARCHIGENES,
AGATHINI auditor. Multa eius placita leguntur
apud GALENVM, qui tamen hoc in illo carpit, quod
logica medicinae immiſcuerit, medicamenta vero
sine ordine congeſſerit.

Scholam methodicam a SORANO Epheſio re- p. 205.
ſtauratam fuiſſe apud CAELIVM legimus. Vixit au-
tem SORANVS, vt videtur, Romae, ante TRAIANI
tempora. Illius placita paſſim apud GALENVM,
AETIVM, potiſſimum apud CAELIVM leguntur.
Alius eſt SORANVS, ſerioris aeui ſcriptor Latino-
barbarus, alius item *vitae* HIPPOCRATIS auctor.

CAELIVS AVRELIANVS, ſeculo circiter V. p. 207.
Sectae Veneriae natus, quod Africae oppidum eſt.
In libris ſuis, *de acutis tardisque paſſionibus*, SORA-
NVM latine reddidit, ſed aſpero ſermone, paucaque
de ſuis adiecit. Ex eodem ſcriptore Methodico-
rum praecepta omnium optime cognoſcuntur.
Diximus ſupra, eos morborum origines a ſtrictura
ſemper, laxitate, aut complexo genere repetiiſſe.
Alias tamen cauſas euidentiores ſcrutari non pror-
ſus negligebant. Ad morbos ſanandos multum
laborabantur aëre: ex medicamentis vero ſimplicia et
mitiora amabant. Plerasque curationes a duorum
triumue dierum ieiunio auſpicabantur. Hoc *dia-
triton* vocabant. In morbis chronicis *metaſyncriſin*
moliebantur, cet.

Nuperiores methodici SEXTVS EMPIRICVS, p. 213.
COMMODO coaeuus. MOSCHION, qui *de morbis*
mulie-

mulierum, *de ornatu*, *cutisque morbis* ſcripſit, Bas. 1566. 4 - et alii.

p. 216. ASCLEPIADES PHARMACION, TITI aeuo, paullo ſerius floruit. Medicamenta priorum dicorum in libros ſuos congeſſit, nonnulla ipſe excogitauit. DIOSCORIDES, HIPPOCRATIS commentator, ADRIANO imperante clarus. Alii dici et philoſophi ante GALENVM, eique coaeui.

p. 228. CLAVDIVS GALENVS PERGAMENVS. Prolixe librorum ſingulorum ſumma capita, editiones ſingulae et Codices M. adiecto vbiuis ſuo iudicio ab Ill. Auctore enumerantur. Editio latina omnium operum antiquiſſima eſt Venet. 1490. f. Graeca Venet. 1521. f. V. Voll. ap. Aldum. Editiones quas THEODORVS GOVLSTON et C. ROSMANNVS moliebantur, lucem nunquam viderunt, opere morte Auctorum intercepto. Collectiones operum quorundam minores. Commentatores GALENI.

p. 274. Q. SERENVS SAMMONICVS. Cum duo fuerint hoc nomine viri, pater, GETAE et CARACALLAE Caeſarum, filius, GORDIANI iunioris tempore clarus, diſſentiunt inter ſe eruditi, vtri ex his *carmen de medicina* debeatur. Vulgo quidem patri refertur: MORGAGNVS vero filio vindicat.

p. 275. SEXTI PLACITI libellus *de medicina animantium beſtiarum, auium.* Lipſ. 1654. 8. c. ANDR. RIVINO. Geoponici et alii Scriptores non medici. Inferiorum aetatis medici, ANTHYLLVS, PHILAGRIVS, POSSIDONIVS, et alii ab AETIO, ORIBASIO, PAVLO non raro laudati.

p. 283. ORIBASIVS, PERGAMENVS, vt vulgo creditur: IVLIANI Auguſti medicus, in cuius gratiam veterum medicorum obſeruationes et ſententias congeſſit, *Collectionum* nomine. Exigua pars operis ſupereſt, nimirum L. I. - XV. XXIV. XXV. Addidit

dit etiam ſubinde, quae ſibi viderentur, quaeque
ſe expertus erat. Pauca tantum capita Graeco,
pus totum Latino ſermone typis excuſum eſt. *Syn-*
ſ Libris IX abſoluta, ad filium ORIBASII, EV-
ATHIVM. *Euporiſtorum* L. IV. ad EVNAPIVM.
agmentum *de ratione* victus per totum annum,
orſim editum Baſil. 1528. f. cet.

Medici Sec. IV. et V. Veterinarii. p. 287.

VINDICIANVS, VALENTINIANI primi archi- p. 292.
er, methodicus. Extat eius carmen ſ. epiſtola ad
peratorem, cum minoribus medicis plerumque
itum. THEODORVS PRISCIANVS Archiater, ho-
empiricus, ſcripſit *de curatione omnium mor-*
um c. h. L. IV. qui primum Q. OCTAVII HORA-
IANI nomine lucem viderunt. Argentor. 1532. f.
ARCELLVS empiricus, THEODOSII M. ar-
iater. Librum *de medicamentis*, qui ſub eius no-
ine proſtat (Baſil. 1536. f.) ſerioris ſeculi Aucto-
en ſapere Ill. HALLERVS arbitratur. Idem cen-
de PLINII VALERIANI L. V. *de re medica*. Ne-
ne vero cum GVINZIO ad SIBVRIVM quendam re-
rendi ſunt, cum MARCELLVS modo dictus. duos
ANOS ſeorſim, et SIBVRII nomine, vt videtur,
RIBONIVM laudet. SORANI EPHESII, *iſagoge ar-*
medendi ad Maecenatem in haec tempora cadit.

AETIVS Amidenus, Alexandriae artem didi- p. 299.
t. In *Synopſi* ſua veteres ita compilauit, vt pro
is etiam inuenta eorum venditaret. Graece hoc
pus nunquam prodiit. Fruſtrauit mors Auctoris,
itionem graecam Librorum VIII. priorum AE-
II, quam Noſter quondam HEBENSTREITIVS ex
odice Mſ. publici iuris facere promiſerat. Codex
ſe nunc in Bibliotheca Senatoria Lipſienſi aſſer-
atur.

ALEXANDER TRALLIANVS *Iatroſophiſta* (h. p. 303.
ex more illorum temporum, peritus medicus)

IVSTI-

IVSTINIANI aeuo, non modo vt illi, quos prom
diximus, compilatione, ſed ſua etiam arte incl
Superſunt libri, quos de re medica ſcripſit, egre
obſeruatis plena.

p. 307. THEOPHILVS PROTOSPATHARIVS vulg
ctus, alias etiam PHILOTHEVS aut PHILAR
HERACLIO Imp. coaeuus Sec. VII. ſcripſit *de*
de pulſibus, *de excrementis*, cet. Eius diſcipulus,
PHANVS *Athenienſis* commentario illuſtrauit
NI Therapeuticen. Gr. ap. ALDVM, 1536. 8.

p. 310. VII. ſcriptores alii. PAVLVS AEGINETA,
ribus AMRV praefecti Aegypti ſcripſit, m
itinera inſtituit. In medicis plurima corrup
quioribus; in chirurgicis plura habet propria.
LADII Iatroſophiſtae *ſynopſis de febribus*
I. STEPH. BERNARDI, 1745. 8. gr. lat. *brev*
pretationes in L. VI. morb. popular. HIPPOCR.

p. 316. 1581. 4. Sec. VIII. NICEPHORVS patriarch
de curationibus morborum Pariſ. 1603. 4. Sec.
PHOTIVS, SVIDAS, alii. NONVS *de omnium*
borum particularium curatione (ſcr. imperante
STANTINO PORPHYROGENETA I. vt videtur)
gent. 1568. 8. Non raro, ſed falſo, NONI libri
THEOPHANIS aut MICHAELIS PSELLI
circumferuntur. PSELLO vulgo tributi libri
torum Auctorum ſunt. SIMEON SETH (Sec. XI.
ctor,) συνταγμα περι στοιχειων και τροφων
p. 319. Pariſ. 1658. 8. C. MART. BOGDAN. Sec.
ACTVARIVS, ZACHARIAE filius, nomen
officio. Archiatri nomine paſſim in codicibus
nitur. Conſtantinopoli artem fecit. Huius
thodus Medendi L. VI. comprehenſus. *de*
VII. *de affectionibus et actione ſpiritus*
nutritione eiusdem L. II. (Deſiderauimus hoc
Ampliſſ. FISCHERI editionem Lipſ. 1774.

pera omnia collecta prodierunt, Pariſ. 1556. 8. c. HENR. MATTHISIO.

NICEPHORVS BLEMMYDA. Carmen Gr. *de* p. 322.
; de menſuris; de iudicando ſanguine ex vena
ſos; cognitiones et curationes morborum Biblioth.
dob. Hoc poſtremum opus male ab aliis MAXI-
PLANVDAE tribui LAMBECIVS monet. MANV-
IS PHILE carmen *de animalibus*, Lipſ. 1768. 8.
OTTL. WERNSDORF. DEMETRIVS PEPAGO-
IVS Sec. XIII. aut XIV. *de podagra* ſcripſit.
Calculo librum Galenicum DEMETRIO FA-
CIVS adſcribit. Alia eiusdem ad artem falco-
am et veterinariam ſpectantia. NICOLAVS
REPSVS Alexandrinus Sec. XIII. Graecum *dis-*
ſatorium conſcripſit. Latina tantum verſio pro-
gata fuit. Ex eodem depromtum eſt NICOLAI
poſiti, Salernitani antidotarium.

Scriptores incertae aetatis. Libri pſeudepi- p. 325.
phi, AESCVLAPII, HERMETIS TRISMEGISTI,
AE Euangeliſtae cet.

Libro ſecundo Arabes ſcriptores comprehen- p. 333.
ntur. Iudaeorum nonnulla placita medica ex
lmude, medicorumque Iudaeorum medio aeuo
dicina, breuibus attinguntur. Inter Arabes MV-
AMMEDEM ipſum medicinam feciſſe Cl. REISKIVS
nſtruit ex collectaneis LEVINI WARNER (V.
ſcellaneae obſeruationes medicae ex Arabum monu-
is deſumtae L. B. 1746. 4.) Idem ex auctorita-
Codicis Mſ. Hiſpani Xatiuenſis docuit, variolas
morbillos ex Aethiopia in Arabiam cum exercitu
thiopum allatos fuiſſe anno 572. quo ipſo anno
AMMED natus eſt.

Seculo VII. exeunte, imperante Califa ABDEL- p. 336.
ALEC Ommiade, coeptum eſt Graecorum opera
rabice reddi; prima vertit Iudaeus Syrus MASER-

IAWAIH, qui et ipſe nonnulla ſcripſit, teſtantibus RHAZEO et ABVLFARAIO. Eadem aetate Calif. Abaſſidae noſodochia exſtruxerunt ſplendida, me- dicamenta in palatio ſuo parari curarunt, medi- que aluerunt liberaliter. MANSVR al MANSVR thedram medicorum inſtituit. Fathimitae, Aegy principes libros vndique collegerunt, ea copia, vt LADINI tempore 20000 volumina in Bibliothec ſeruarentur. MOSTANSER BILLAH collegium dicum et diſpenſatorium Bagdadi condidit. ABV AFAR ALMANSVR, HAROVN ALRAASCHID filius AL MAMOVN et MOTAH WAKEL Graecos ſicos auctores Arabice reddi curarunt. Gens ſchuarum medicinae peritia clara. IOHANNES MESVES (ſ. IEHIA EBN MASAWAIH) ſub Calif ROVN floruit. Eius Libros XXXIV. recenſet OSBAIA. Quae hodie nunc ſub eius nomine opera, ad ſeriorem aetatem pertinent. Commen ratur enim in iisdem RHAZES et ALCHIROVS NVS DAMASCENVS. IOH. SERAPIONIDES, practicae, (licet, quod ABVBEKER citatur, dubi mouere poſſit,) quae latinitate donata prodiit Ve 1479. 1530 cet.

p. 335. Obaditarum familia. EBN ISAAC, ALCHINDVS Iudaeus, HOBAISCH, qui Graecos Arabice vertit, alii.

p. 364. ABVBEKER MVHAMMED, ben ZACH a patria Raia RHAZES cognominatus, dadi artem fecit. Obiit anno Heg. 320, auct BELOTO. Librorum index hic deſcriptus RIO legitur. Primarium eius opus eſt *Elchaui ſ. tinens* cuius tomos XII. libros LXX. fuiſſe perhibet. Collectanea ſub RHAZIS nomine alius cuiusdam auctoris additamentis interpol eſſe videntur. In *Libro de peſtilentia* RHAZ omnium primus, et perite quidem de variolis

poſuit. Optima huius libri editio eſt, quam MEA-
RIVS, Arabico textu ad Codicis Leydenſis verba
Latine reddito, typis exprimi curauit Lond. 1747.
Arabice et Latine edidit I. CHANNING. Lond.
1766. 18. Ill. Auctor hanc recudi curauit Lauſann.
1772. 8.

Merita Arabum de arte medica haec ſunt, p. 378.
quod medicamenta chemica, noua et Hippocra-
tis mitiora propoſuerint, morbos quosdam no-
vos, et euentus rariores enarrauerint. In reliquis
Graecorum veſtigia preſſerunt, neque abſolutum
ullum et bono ordine diſtributum opus vnquam
poſteritati tradiderunt. – Seculi X. medici Arabes.
ALY f. ABBAS al MAGIOVSCHI.

(AVICENNA.) Obiit A. C. 1036, natus 58 an- p. 383.
nos. Eius vitam expoſuit ABV OBAIDA al GIVZIA-
nus eius auditor, et nonnulli alii. Praeter ea, quae
lucem viderunt opera, multa alia recenſet CASIRI in
Bibloth. Philol. Arab. Antiquiſſima *Canonis* editio
Patav. 1473. fol. vltima anni 1608. Librorum
omnium collectio Arabica prodiit Rom. 1593. f.
Commentatores Arabici AVICENNAE.

IO. F. MESVES, iunior, Chriſtianus, Iacobita. p. 393.
Alii. AVENZOAR Hiſpanus, medicus Regis ALMAN-
SOR, obiit Marocci a. Heg. 564. (Sec. XII. a. 86.)
Subtiliter, et pro temporum ratione ſatis perite
ſcripſit. AVERRHOES, medicinam ipſe non exer-
uiſſe videtur. Commentatus eſt in veteres Auctо-
res et AVICENNAM.

MOSES MAIMONIDES Iudaeus Cordubanus. p. 399.
Alii ſcriptores Hebraei et Arabes ignotae aetatis.

Sec. XIII. circa a. 1273. IBN ALI OSAIBAH *vi-* p. 404.
tas medicorum compoſuit. REISKIVS Codicis Mſ. Ley-
denſis ſumma capita adumbrauit l. c. FREINDIVS
vitam EVTYCHII Epiſcopi, medici, et fragmenta
de vita BACTISCHVAE edidit.

p. 407. ALBVCASES *compendium artis medicae* scripsit. Alii seculi XIV. XV. XVI. scriptores. Arabes recentiores, incertae aetatis et anonymi.

Plurima, quae ad medicinae fata apud Arabes pertinent, decerpta sunt ab Ill. Auctore ex Abulfaraio, cuius nomen integrum est GREGORIVS EBN HAKIM, EBN KOPH, al NASRANI. Christianus fuit et Sec. XIV. Historiam dynastiarum reliquit. Edidit POCOCKIVS cum animaduersionibus specimen *Hist. Arabicae* ABVLFARAII. Oxon. 1650. 4. versum opus postea Oxon. 1663. 4. Latine et Arabice. Multa etiam depromsit Auctor ex BIBLIOTHECA HERBELOTO et CASIRIO.

p. 422. Medicinae Chinensis breuis enarratio.

p. 424. Liber III. Arabistas complectitur.

WINTARVS CAROLI M. archiater. (v. t. rom. KOEHLER Diss. *primus artis medicae per* WINTARVS Goetting. 1752. 4.) CAROLVS medicas scholas in palatio instruxit. (KOEHLER Schola medica Parisina a. 1220. a PARA fuit. WALAFRIDVS STRABVS circa a. 842. tulum scripsit. Eadem aetate AEMILII liber pseudepigraphus *de herbis* exaratus esse memoratur enim STRABVS et Schola Salernitana COPHON de purgantibus et de arte medendi Argent. 1534.

p. 426. Ea tempestate Occidentalium gentium mae medicinae peritiam ab Arabibus rep Inprimis Toletum multi adibant, quod Sara rum Hispanorum oppidum schola medica celeb rimum erat. Conditae demum sunt scholae m cae Monspessulana et Salernitana. Hanc PRIN RICVS II. priuilegio ornauit, ne quis, nisi ab h scholae doctoribus exploratus et probatus, artem vtraque Sicilia faceret. CONSTANTINVS AFRICA NVS, GARIOPONTVS, TROTVLA.

Sec. XIII.

Sec. XIII. Magiſter ROGERIVS Parmenſis, p. 430.
Magiſter ROLANDVS, BRVNVS, THEODORICVS
Epiſcopus Ceruienſis, IO. PLATEARIVS, ALBER-
TVS MAGNVS. PETRVS DE CRESCENTIIS, GVILI-
ELMVS DE SALICETO et alii complures. PETRVS
HISPANVS Archiater, inde IOHANNES XXI. ſ. XXII.
Pontifex maximus, *theſaurum pauperum* condidit.
Prodiit h. l. Antwerp. 1497. Pariſ. 1577. 16. SIMON
DE CORDO ſcripſit, *Clauem ſanitatis*. Venet. 1514.
Primus inter barbarolatinos CELSVM nominat.

Sec. XIV. M. BERNARDI DE GORDONIO Li- p. 437.
bum medicum, ed. Frncf. 1677. 8. GERARDVS DE
CREMONA multos libros Arabicos Latinitate dona-
vit. LANFRANCI Chirurgia Venet. 1546. f. PE-
TRVS DE ABANO ſ. de APONO. Huius eſt *Conciliator differentiarum, quae inter philoſophos et medicos verſantur*. Mant. 1472. 4. Papiae 1595. f. Scripſit
circa annum 1303. ARNOLDVS BACHVONE alias
VILLANOVANVS, Catalaunus, natus anno 1300.
Opera omnia prodierunt. Venet. 1505. etc. Baſil.
1585. f.

Sec. XV. PETRVS DE LARGELATA Bono- p. 453.
nienſis. Huius Chirurgia L. VI. abſoluta exiit.
Venet. 1520. f. CHRISTOPHORVS GEORGIVS DE
HONESTIS, IACOBVS DE PARTIBVS. PETRVS DE
VBSIGNANA. BARTHOLOMAEVS DE MONTAG-
NANA profeſſor Bononienſis (Opp. ſelecta Frncf.
1604. Amſterd. 1664.) MICHAEL SAVANAROLA,
et Alii.

Articella primum prodiit Venet. 1483. f. 1500. p. 469.
Lugd. 1515. 8. ſeqq. Hoc titulo inſignitur col-
lectio aliquot opuſculorum THEOPHILI ſ. PHILA-
RETI, HIPPOCRATIS, GALENI, HALY, GENTILIS,
ZELONICENI et aliorum. In edit. 1507. 8. per HIE-
RONYMVM DE SALIIS, haec Articella recognita et
emendata eſſe dicitur.

p. 473. Liber IV. *Instauratores* medicinae sistit. Enumerantur ab initio morbi noui, qui Seculo XV. comparuerint. Sudor Anglicus a. 1483. HENRICI VII. exercitum primum inuasit, rediit saeuior 148[illegible] 1506. 1518. seqq. 1551. Petechias, a. 1501. e Insula Cypro in Italiam aduectas esse FRACASTORIVS testatur. Febris Hungarica, a. 1566. lues venerea a. 1493. altiores radices egit cum classe e[illegible] LVMBI in Europam asportata. Noster hanc pestem morbi *Yaws* Americani sobolem esse putat. Scorbutus in Germania 1482.

p. 474. ALEXANDER BENEDICTVS Professor Patauinus, scr. *de obseruatione in pestilentia*. Venet. 149[illegible] 8. Basil. 1583. 8. In *Anatomia*, quae Venet. 149[illegible] 8. Argent. 1528. 8. prodiit, venerei mali et gonorrhoeae primus mentionem iniecit.

p. 477. NICOLAVS LEONICENVS luem veneream complexus est libro: *de epidemia*, quam Itali morbum Gallicum, Galli vero Neapolitanum vocant. Venet. 1497. Ald. 4. Basil. 1536. 4. Primus etiam contra Arabes insurrexit in pluribus libellis. Opuscula edita sunt, Basil. 1532. f. Complures etiam HIPPOCRATIS et GALENI libros Latine vertit MARTINVS POLLICH Franeus, professor Lipsiensis, postmodum Doctor Theologiae et Procancellarius perpetuus Academiae Wittebergensis. Eius controversiae cum PISTORIO de lue Gallica.

p. 487. Sec. XVI. GEORGII VALLAE *vniuersa medicina ex Graecis potissimum contracta*. L. VIII. Venet. 1501. f. Ald. MAGNI HVNDT Lipsiensis *anthropologicum*, Lipsi. 1501. 4. alia eiusdem Lipsi. 1[illegible] 1529. 8. SYMPHORIANVS CAMPEGIVS LOMPIER polygraphus, non indoctus quidem, sed barbarus tamen. In Galenum et Arabes nonnulla commentatus est. In libro, quem inscripsit, *Cribratio medicamentorum*, domestica medicamenta laudat,

ciues suos Christianos ab exoticorum vsu reuocat, drastica simul veterum detestatur.

IACOBVS BERENGARIVS prof. Ticinensis in *Commentariis suis super anatomiam* MVNDINI (Bonon. 1521. 4.) et in libello *de Cranii fractura*, multa proposuit, quae medendi artem propius spectant. p. 500.

THOMAS LINACER, PETRVS BRISSOT alii. p. 510.

IANVS CORNARIVS (vernaculo cognomine HAGENBVT.) HIPPOCRATEM, GALENI libros plurimos latinitate donauit. Reliquit ipse haud pauca. Venam vocatus in ea Academia obiit. Laudauit virum Cl. BALDINGER tribus Programmatibus. Ien. 1769. 4.

IO. LEO (1527) IAC. a BETHENCOVRT *de Mercurii et ligni Guaiaci viribus salutaribus in Siphylide* scripsit, Paris. 1527. 8. IO. MANARDVS. ALEXANDR. THVRINVS. p. 514.

IO. GVINTHERVS Andernacensis professor Parisinus, Argentorati obiit, quo se religionis causa contulerat. Multa GALENI opera Latino sermone promulgauit; item PAVLVM AEGINETAM, ORIBASII *commentaria in aphorismos* HIPPOCR. (spurium opus.) RHAZEN *de pestilentia* et ALEXANDRVM TRALLIANVM. CAELII AVRELIANI L. III. de acutis passionibus primum edidit Paris. 1533. 8. Multa alia ipse publici iuris fecit. Laudauit GVINTHERVM integro libello LVDOV. ANT. PROSPER HERISSANT. Paris. 1765. 12. p. 517.

MICH. ANGELVS BLONDVS, in L. *de origine morbi Gallici et ligni Indici ancipiti proprietate.* Rom. 1542. 8. Venet. 1542. 8. luem veneream antiquum morbum esse, a Guaiaco vero vix integram valetudinem sperandam esse perhibet. Alii. HIERON. FRACASTORIVS Veronensis medicus, Archiater PAVLLI III. *Syphilis*, s. carmen de morbo Gallico p. 519.

Gallico vix ſerius, quam anno 1521, ſcriptum e
prodiit vero Veron. 1530. 4. Pariſ. 1531. etc.
tav. 1744. 4. *Carmina* collecta lucem viderunt.
tav. 1739. 4. II. voll. Opera omnia. Venet. 1555.
etc. Genev. 1671. 8. FRIDERICVS OTTO MENCKE
compoſuit *commentationem de vita, moribus, ſcr*
meritisque HIERON. FRACASTORII. Lipſ. 1731.
Statua FRACASTORIO Veronae dedicata fuit.

p. 523. LEONH. FVCHS polygraphus, Arabum e
inſignis, Tubingae medicinam docuit, Piſam c
honorificentiſſimis conditionibus vocatus, hos h
nores deprecatus eſt. Primus inter Germanos
apud exteros inclaruit. Inter multa eius
varia quoque ſunt, quae ad veterum interpre
nem faciant. Geſſit ſe etiam contentioſe adv
CORNARIVM. OTTO BRVNFELS, varii alii.

p. 531. NICOLAVS MASSA *de morbo Gallico* ſcr
Venet. 1532. ſeqq. — *Conſtitutio Criminalis C*
rolina.

p. 533. Varii ſcriptores huius ſeculi vſque ad
1533.

XIII.

WILLIAM CVLLEN *Anfangsgründe der prakti*
Arzneywiſſenſchafft. Erſter Theil, welcher
Fieber und entzündungsartigen Krankheiten
greifet. Nebſt einem Anhang, in welchem
ſyſtematiſche Eintheilung der Krankheiten
Verfaſſers befindlich iſt. Leipzig, bey C
Fritſch, 1778. 8.

i. e.

GVIL. CVLLEN Elementa praxeos medic
Pars I. Continens febres et inflammatio
cum appendice.

Placu

Placuit potiſſimum nobis, translatorem his elementis in appendice addidiſſe ſynopſin noſologiae methodicae Cl. CVLLEN partim ob commoditatem, partim ob neceſſitatem. Noſter enim in his elementis ſaepe ad eam ſynopſin reſpicit et in his ipſis elementis praxeos medicae quaedam aliter, quam in ſynopſi proponit e. l. de arthritide, rheumatismo, podagra, pectoris aliisque inflammationibus cet. quae diligenter in hac verſione ſynopſeos Germanica inſerta ſunt et notata. Praeterea autem annotationes quaedam elementis pariter ac ſynopſi ſparſim a translatore reperiuntur adiectae, quae omnem omnino merentur attentionem. Quas ob cauſas hic indicamus verſionem Germanicam. Quod attinet ad ſynopſin, ſolummodo de annotationibus videamus, cum alibi *) de hac a nobis dictum ſit, quo etiam loco de diuerſitate editionum diſputatur, et Cl. virorum SAUVAGES, LINNE, VOGEL atque MACBRIDE ſtudia huc pertinentia laudantur. Ex introductione intelligitur, praxin medicam verſari oportere in ſingulorum aegrorum morbis cognoſcendis, dignoſcendis, arcendis, praecauendis atque curandis. Notio et diſtinctio morbi poteſt optime per accuratas et completas phaenomenorum ſ. ſymptomatum, quatenus in nexu et ſequelis apparent, nec non per noſologiam methodicam, quae penitus nititur experientia, neque ratione ac hypotheſibus, ideoque a Noſtro conſcripta eſt, acquiri. Ad morbos praecauendos atque arcendos iuuat remotarum cauſarum ſcrutinium, quae partim in pathologia vniuerſali, partim hic proponuntur. Medela morbornm pendet potiſſimum et propemodum ſine vlla exceptione a cauſis eorum.

Pyrexiae deſcribuntur in febres, inflammationes, exanthemata, haemorrhagias et praeternaturales p. 6.

*) vid. comm. noſtr. Vol. XX. p. 716.

p. 20. rales excretiones (*fluxes*). Licet causa proxima febrium, hactenus alio atque alio modo excogitata, adhuc aliqua prematur obscuritate, tamen Noſtro placet, debilitatem corporis vniuersalem, quae praecedit paroxysmo febrili, causam proximam nominare, quae horrorem producit et hic est causa
p. 33. caloris seu aestus febrilis. Hac theoria febrium a Noſtro vberius explanata, quae potissimum cernitur in debilitate, spasmo et reactione corporis, aliorum opiniones de causis et ortu febris hic persequitur.

p. 39. Tum transit Noſter ad differentiam febrium
p. 49. et ad huius differentiae causas. Febres continuas a Noſtro diuiduntur in eas, quae ab inflammatorio stimulo pendeant, et eas, in quibus reactio praeter naturalem in modum sit debilis. Haec diuisio convenit atque consentit cum ea, quae febres inflammatorias et neruosas complectitur. Inflammatoriarum genus Noſter *Synochum*, neruosarum *typhum* nominat, nulla tamen veterum habita ratione, qui iisdem nominibus vsi sunt. Interea febres continuae apud Noſtrum solemnes constant ex connexione neruosae et inflammatoriae febris. Synochum inter et typhum limites sunt definitu difficiles. Species igitur, quas synocho et typho subdiuisit, ab eadem causa proficiscuntur et sunt varietates.

p. 54. Causa remota febrium est potissimum quaerenda vel in miasmate h. e. exhalationibus s. effluviis paludosis vel in contagio h. e. effluuiis humanis. Praeterea ad frigoris varios effectus, item ad animi commotiones, et ad nimias excretiones varias, corpora debilitantes, hic pariter esse respiciendum largitur Noſter et demonstrat.

In

In sectione quinta de prognosi febrium agitur et critici dies defenduntur. Tum ad medelam febrium continuarum Noster progreditur, quippe qua ad has tres potissimum respicit indicationes. Quarum prima in moderanda reactione, altera in tollenda debilitatis causa, vel in eius effectibus praeveniendis, atque tertia in arcenda putredine, si minetur, et in ea corrigenda, si iam adsit, cernuntur. Quibus diligenter pertractatis, repetit ea omnia Noster in tabula. p. 65. p. 83.

Pariter Cl. Auctor tres vniuersales indicationes tradit in medendis febribus intermittentibus. Ac primum quidem tempore apyrexiae paroxysmi reditus est impediendus: dein, durante paroxysmo, aegri ita sunt tractandi, vt sanitati prorsus restituantur: et tertio harum duarum praecedentium indicationum impedimenta sunt arcenda et removenda. p. 145.

De inflammatione seu phlegmasia. Inflammationis origo potest sequentem in modum explicari: quaedam causae, quandam inaequalitatem in distribuendo sanguine efficientes, seruiunt, vt insolita copia sanguinis vasa quaedam penetret, a qua necessario stimulus quidam proficiscatur. Huic congestioni succurrit vis medicatrix naturae, augendo magis magisque effectus horum vasorum ita, vt minima vasa spastice contrahantur, vti fieri solet febrilibus in motibus omnibus. Quae cum ita sint, spasmum in minimis vasis Noster iudicat proximam causam inflammationis. Id quod saltem valet de iis omnibus inflammationibus, quae non a quodam locali stimulo deriuari possunt. p. 150.

De diuersis modis inflammationi succurrendi. Vnus ex illis suppuratio audit, quippe qua inflammata p. 161.

mata pars abſcedit et corruptum in pus abit va-
rium. Quae varietas proficiſcitur a diuerſa indole
humorum in contextum celluloſum transgreſſo-
rum. Poteſt enim eſſe materia ſero ſanguinis
tenuior; ſeu ſerum; ſ. globuli ſanguinis; ſeu
tandem materia, quae a glandulis partis inflam-
matae repetitur. Solummodo verum ſanguinis ſe-
rum ſiſtit pus bonum, vti Noſter putat, transeat
vero ſumit lympham coagulabilem ſeri ſanguinis
quae tertiam partem conſtitutiuam ſanguinis effici.
Scirrhum Noſter ab obſtructione glandularum, ne-
ro ab inflammatione repetit. Praeterea Noſter hic
quoque refert effuſiones ſanguinis in telam cellu-
p. 180. loſam. Inflammationum diuerſitas potiſſimum a
diuerſitate laeſae partis pendet. Quapropter in-
gularum partium inflammationes in vniuerſum di-
ſtribuit in cutis, viſcerum et articulorum inflam-
mationes (*cutaneous, viſceral, or articular inflam-
mations.*)

p. 194. Cynanche tonſillaris, maligna, trachealis etc.
hic pertractantur. Cynanche trachealis a Cl. DA-
VAGES, a Cl. HOME *) ſuffocatio ſtridula appellata
et a Cl. MICHAELI **) membranoſa ſeu polypoſa
angina. Pertinent et hic Cll. MILLAR, ELLIS,
MVRRAY aliorumque obſeruationes ***). Haec
membrana ea parte laryngis eſt craſſiſſima, quae
reſpicit pharyngem, quo loco deſunt cartilagines,
vti obſeruauit translator.

p. 213. Cynanche parotidaea ab Anglis *the Mumps* et
the Branks atque Germanis *Bauerwetzel* appella-
tur. Tumoribus his eryſipelaceis et oedematoſis
diſparentibus, tumere incipiunt teſticuli in pa-
tiori

*) v. comm. noſtr. Vol. XV. p. 334.
**) v. ibid. Vol. XXIII. p. 293.
***) v. ib. p. 303. et ib. dec. IIdae Suppl. p. 695. et
ib. Vol. XXII. p. 185.

tiori *) et mammae in sequiori sexu, sed non diu. atque adeo molestе.

Inflammationes pectoris (*pneumonic inflam-* p. 215.
mation) in vniuersum hic considerat et pleuritidem simit in latiori sensu. Putat enim non facile posse recte definiri in his morbis pectoris, quis potissimum locus sit occupatus, nec adeo opus esse hac definitione; cum omnes hi morbi iisdem symptomatibus appareant.

Gastrite demortuorum cadauera inflammato- p. 248.
ria signa non prodebant. Interim non temere hic animaduertitur esse has non inflammationes veras, quae in viscеribus abdominalibus in vniuersum per sectiones cadauerum detegantur, sed obstructiones resoluti sanguinis in tela cellulosa, quid quod in venis. Est profecto haec potius venosa inflammatio **), vti nonnulli volunt, et accuratiore indiget examine, quoniam prorsus aliena est a vera inflammatione.

In enteritide febris non semper magna et pul- p. 257.
sus saepe paruus deprehenduntur, id quod etiam in aliis inflammationes abdominales cadit. Splenitis p. 265.
maxime obseruatur.

Rheumatismum, vti experientia clare docet, in p. 269.
acutum et chronicum Noster descripsit, et hanc diuisionem oportet dirigere methodum medendi. Rheumatismo, praeter inflammatoriam quandam conditionem totius corporis, superuenit quidam peculiaris praeternaturalis status fibrarum muscularium, qui origini phaenomenorum et symptomatum, huic morbo

*) v. aduers. med. pract. Vol. I. p. 556. Comm. nostr. Vol. XVII. p. 510. Porro v. ibid. p. 583. vbi pudendorum dolor et pruritus lumborumque dolor accesserant.

**) v. Aduers. med. practica v. comm. nostr. Vol. XVII. p. 495. it. Vol. XX. p. 710.

p. 282. morbo propriorum, multam ſeruit.
p. 287. dendi dirigitur ab inflammatione. Hinc
tum rheumatiſmum non raro ſequitur chronica
qui aliam medendi rationem poſcit. Inter alia
media nominat Noſter volatilia alcalia ſalia, ſudo
fera, calomel cet.

p. 289. Prorſus diſtinguit hic podagram (*Gout*),
plerumque eſt haereditaria. Largitur autem
eſſe debere haereditariam, et interdum ſuper
quibusdam, qui per haereditatem podagram
quiſiuerint *). In regulari podagra (*regular gout*)
Noſter potiſſimum reſpicit ad inflammatorium
tum articulorum. Quod ſi vero podagra ſeruit
inflammatione articulorum, eam nuncupat Cl
LEN irregularem (*irregular gout*). Huius irre
laris porro tres ſiſtit ſpecies, nimirum atonicam
imperfectam, regreſſam et errore loci peccantem

p. 308. (*atonic, retrocedent, misplaced gout*). Materiam
acrimoniam arthriticam Noſter negat, nec eam pro
ximam podagrae cauſam iudicat, ſed hunc morbum
inter morbos neruoſos refert, et ex legibus
ſyſtematis et inprimis in iis mutationibus, quae
aequilibrium variarum eius partium cadunt, hunc
morbum explicat.

p. 320. Podagra medicamentis non cedit; contra
vero corporis exercitia et victus vegetabilis
prorſus arcent et impediunt, etiam apud eos, qui
per haereditatem huic morbo ſunt obnoxii. Ita
veri Ducis Portlandiae **) non prorſus denegat
antipodagricam, quoniam eo vſi non tam facile
dagra vexabantur, quid quod per duos circiter
nos quieſcebat. Sed afficiebantur atonica pod
gra,

*) v. aduerſar. medic. pract. Vol. II. p. 5. it. comm.
noſtr. Vol. XIX. p. 103.
**) v. comm. noſtr. Vol. XIII. p. 402. it. Vol. XX. p. 57
et 457.

gia, et ſimulac pulueris vſum intermittebant, incidebant in apoplexiam, aſthma, hydropem breui letalia. Moxa applicata non plenam ſanationem praeſtitit. p. 335.

In ſynopſi, vti ab initio monuimus, nos ſolummodo ad annotationes translatoris quasdam reſpicimus. Exempli loco: Ad rubeolas variolodes pertinent rubeolae ſeu roſeolae, a nonnullis Germanice *Rötheln* dictae *). Variarum ſpecierum dyſenteriae diuiſionem optime dirigit febris. Lupiae ſunt interdum non mobiles et ſaepenumero quodammodo durae. Speciebus ſecundum diuerſam contentarum materiarum naturam varia nomina imponuntur. Sunt tumores cyſtici Auctorum. Ad Auctores hic nominatos pertinet Cl. SAGAR, cuius ſyſtema morborum hic addimus. p. 344. p. 418. p. 438. p. 523.

XIV.

IO. BAPTISTA MICH. SAGAR ſyſtema morborum ſymptomaticum ſecundum claſſes, ordines, genera et ſpecies cum characteribus, differentiis et therapeiis. Filum Ariadnaeum ad lectulos aegrorum. Impenſis Io. Paul. Kraus Bibliopolae Viennenſis 1776. 8. pagg. 756.

Vt morbus facilius definiri, ad ſuam claſſem, ordinem, genus et ſpeciem relegari illiusque therapia inueniri queat a viris, medicinam facientibus, hoc morborum ſyſtema Cl. SAGAR **) formauit. Potiſſimum deſcripſit *principaliores* morbos vel a ſe, vel ab aliis obſeruatos, vt a Cl. SAUVAGES. „Cultus, *inquit*, ſermonis nullam curam habui, quin ſtudioſe

*) v. CHRIST. GOTTL. LVDWIG inſtitutiones med. clin. §. 172.

**) v. comm. noſtr. Vol. XVIII. p. 448.

dioſe hunc neglexi, vt fiam breuis, clarus et di-
dascalicus, e contra ſaepius intuli vim Latio, prae-
ſertim in nominibus ſpecificis breuitati ſtudens.
Omnem theoriam omiſit Noſter et claſſes ſuas
XIII., quae hoc ſyſtema morborum ſymptomati-
cum ſiſtunt. En clauem claſſium:

I. *Vitia*, Symptomata externa leuidenſia, palpa-
bilia, abſque notabili cacheria, pyrexia.

II. *Plagae*, continui Solutiones, morbi proprie chi-
rurgici, perſaepe ſat graues.

III. *Cachexiae*, coloris, figurae, molis, in corpo-
ris habitu ſine notabili febre deprauatio.

IV. *Dolores*, ſenſationes moleſtae ad febres non
referendae.

V. *Fluxus*, exitus inſolitus cuiusuis ſolidi, vel flui-
di e corpore, eſt character huius claſſis.

VI. *Suppreſſiones*, meatuum impeditio, hinc excre-
tionum conſuetarum in ſanitate retentio.

VII. *Spasmi*, contractio inuita conſtans, vel intro-
polata muſculorum motum localem efficien-
tium.

VIII. *Anhelationes*, motus ſpaſmodici iterati, fati-
gantes, pectoris cum reſpiratione ſonora,
moleſta, abſque pyrexia notabili.

IX. *Debilitates*, impotentia ſentiendi, appetendi,
imaginandi, organa artuſque mouendi nec-
ad ſanitatem neceſſario.

X. *Exanthemata*, febris cum efflorescentia cutis
varia maculoſa, puſtuloſa, phyſhaenoides
et aſthenia.

XI. *Phlegmaſiae*, febris cum pulſu duro, dolore
topico, inflammatione partis externae, vel
internae, ſanguine miſſo cruſta inflammato-
ria tecto, vrina plus tincta.

XII.

XII. *Febres*, frigus, calor, pulſus frequens, reſpiratio aucta, viribus artuum imminutis, depravatis, vel viribus vitalibus, pulſu et reſpiratione vix mutatis, virium artuum ſumma proſtratio.

XIII. *Veſaniae*, error mentis in imaginatione, appetitu, iudicio, aut memoria.

His itaque claſſibus ordines ſubdiuiſi ſunt, quos omnes cum hic repetere nequeamus, exempli loco claſſis primae ſynopſin dabimus.

Vitia. Character Claſſis; Syndromes ſymptomatum cutaneorum in ſolidis leuidenſium, palpabilium ſine febre, cachexia, manifeſtis.

Ordo I. *Maculae*, mutationes coloris natiui.

I. *Leucoma*, macula opacans corneam.

II. *Vitiligo*, macula cutim deprimens corymboſa.

III. *Ephelis*, macula cutis corymboſa, fuſca.

IV. *Naeuus*, macula congenita protuberans, vel non.

V. *Ecchymoma*, macula a ſanguine ſub cute effuſo.

Ordo II. *Efflorescentiae*, tumores humorales exigui, gregales, absque pyrexia.

VI. *Pſtula*, phyma paruulum apice ſuppurans, rumpendum, ſubin in cruſtam abiens.

VII. *Papula*, phyma paruulum deſquamandum, nec ſuppurans.

VIII. *Phlyctaena*, veſicula fluido ſeroſo plena, faſtigiata.

IX. *Bacchia*, maculae faciei guttatae plus, minus prominentes, aut aſperae, ſquamulas, vel furfures, ſaepius dimittentes, diuturnae.

X. *Varus*, tuberculum durum conſtans.

XI. *Herpes*, papularum prurientium corymbus.

XII. *Epinyctis*, phlyctaenarum-atro-rubrarum congeries praecipue in tibiis noctu acriter pungentium, dolentium potissimum.

XIII. *Hemeropathos*, maculae rubrorutilae cruentae obsidentes, extra lectum illico apparentes, importune prurientes, in lecto vero euanescentes, diuturnae.

XIV. *Psydracia*, efflorescentia rosacea, rubra, erysipelatosa.

XV. *Hydroa*, exanthemata miliaria phlyctaenodea sine febre et asthenia.

Ordo III. *Phymata*, tumores humorales solitarii.

XVI. *Erythema*, phyma rubrum calens, diffusum.

XVII. *Oedema*, phyma album indolens, molle, frigidum, laxum, foueam digiti impressi ferens.

XVIII. *Emphysema*, phyma pallidum frigidum elasticum.

XIX. *Scirrhus*, phyma durum, indolens, frigidum, cuti concolor, in locis glandulosis.

XX. *Inflammatio*, est tumor sphaeroideus rubore, calore, tensione, dolore pulsatili insignis, solitarius, sat extensus, in suppurationem vergens; erysipelas contra non suppuratur, et phlegmone habet pyrexiam magnam coniunctam; saepius nihilominus inflammatio in phlegmonem transit.

XXI. *Bubo*, phyma scirrhoso-inflammatorium in glandulis plerumque inguinalibus.

XXII. *Parotis*, bubo iuxta aurem.

XXIII. *Furunculus*, phyma subdurum, inflammatorium, prominens, vorticem habens in fundo incongerendum.

XXIV. *Anthrax*, phyma apice gangraenosum, in ambitu inflammatum.

XXV. *Cancer*, phyma scirrhosum lancinans.

XXVI.

XXVI. *Paronychia*, inflammatio extremi digiti.
XXVII. *Phimoſis*, inflammatio praeputii glandem denudatam ſtringens, vel incarcerans.

Ordo IV. *Excreſcentiae*, tumores a ſolidis adauctis per nutritionem auctam morboſam.
XXVIII. *Sarcoma*, excreſcentia carnoſa.
XXIX. *Condyloma*, excreſcentia cutanea tendinea.
XXX. *Verruca*, excreſcentia cutanea globoſa.
XXXI. *Pterygium*, excreſcentia plana in oculi cantho.
XXXII. *Hordeolum*, tumor durus, vel hydatidoſus in palpebris magnitudine ſaepius granum hordei aequans, ſenſu carens.
XXXIII. *Trachelophyma*, excreſcentia gutturis.
XXXIV. *Exoſtoſis*, excreſcentia oſſis morboſa, ad eius duritiem accedens proxime, plerumque partialis.

Ordo V. *Cyſtides*, tumores capſulati, fluido referti.
XXXV. *Aneurysma*, cyſtis arterioſa ex pulſatione noſcenda et ſitu.
XXXVI. *Varix*, cyſtis venoſa; ſitus, rubedo et pruritus hanc definit.
XXXVII. *Hydatis*, cyſtis lymphaticorum vaſorum dilatatorum lympham continens.
XXXVIII. *Mariſca*, tumor ſanguine turgens in margine podicis, isque pertinax, accedit proxime ad ſarcoma.
XXXIX. *Lupia*, eſt cyſtis materiam pultis, vel mellis conſiſtentiam referentem, haud purulentam continens, frigida et plerumque indolens.
XL. *Staphyloma*, eſt cyſtis aquoſa a corneae proptoſi, dilatatione, vel ab vueae hernia in cameram oculi anteriorem prolapſae, corneam extrorſum protrudens.

XLI. *Hydarthrus*, hydrops articuli in capſa eiusdem, vel cellulis vicinis.
XLII. *Apoſtema*, cyſtis purulenta.
XLIII. *Exomphalus*, cyſtis vmbilicalis ſaepius aquoſa ad ſitum mutatum non recedens, nec reponibilis.
XLIV. *Oſcheophyma*, cyſtis in ſcroto non reponibilis.

Ordo VI. *Ectopiae*, partium ſolidarum e ſua ſede dimotio ſenſibus obuia continentibus relaxatis.
XLV. *Exophthalmia*, ectopia oculi.
XLVI. *Blepharoptoſis*, ectopia palpebrae.
XLVII. *Hypoſtaphyle*, ectopia vuulae.
XLVIII. *Paragloſſa*, ectopia linguae.
XLIX. *Proptoma*, ectopia appendicum extrarum corporis morboſa.
L. *Exania*, ectopia ſeu prolapſus ani.
LI. *Exocyſtis*, prolapſus veſicae vrinariae.
LII. *Hyſteroptoſis*, prolapſus vteri.
LIII. *Colpoptoſis*, prolapſus vaginae.
LIV. *Gaſtrocele*, hernia epigaſtrii ſeu ſcrobiculi cordis.
LV. *Omphalocele*, hernia vmbilicalis.
LVI. *Laparocele*, hernia ventralis ſeu abdominalis.
LVII. *Merocele*, hernia cruralis.
LVIII. *Bubonocele*, hernia inguinalis.
LIX. *Opodeocele*, hernia foraminis oualis.
LX. *Iſchiocele*, eſt hernia emergens per incisuram oſſis ſacri decubitu prono reponibilis.
LXI. *Colpocele*, hernia vaginalis.
LXII. *Perinaeocele*, hernia perinaei.
LXIII. *Encephalocele*, hernia ſeu ectopia cerebri per futuras oſſium cranii emergens.

LXIV. *Peritonaeorixis*, eſt hernia quaecunque ob rupturam peritonaei emergens; hoc genus eſt ſpecies rupturae inter plagas reponendum; aſt propter affinitatem cum ectopiis illud huc traxi.

LXV. *Hyſteroloxia*, vteri obliquitas.

LXVI. *Parorchidium*, ectopia teſticuli.

LXVII. *Exarthrema*, oſſium mobilium luxatio.

LXVIII. *Diaſtaſis*, oſſium immobilium receſſus.

LXIX. *Loxarthrus*, oſſium mobilium obliquitas reſpectiua citra ſpaſmum et exarthrema.

LXX. *Gibboſitas*, thoracis dilatatio prominens, huiusque cauum componentium ectopia.

LXXI. *Lordoſis*, oſſium longorum incuruatio ſine moleſtia.

Ordo VII. *Deformitates*, vitia, quae vix ſanitatem laedunt, formam deturpantia.

LXXII. *Lagoſtoma*, labium oris fiſſum.

LXXIII. *Apella*, praeputii, vel alterius appendicis mollis abbreuiatio.

LXXIV. *Polymeriſma*, eſt partium numerum ordinarium exceſſus.

LXXV. *Epidoſis*, appendicum mollium incrementum inſolitum ſanum.

LXXVI. *Anchylomeriſma*, partium concretio.

LXXVII. *Hirſuties*, pili copioſiores, longiores; vel in locis, vbi non ſolent creſcere, obuii.

Temperamenta: 1. ſanguineum, 2. lymphaticum, 3. oleoſum, 4. ſalſum, 5. cholericum, 6. atrabiliarium, 7. ſpirituoſum, 8. ſpermaticum, 9. rigidum, 10. laxum, 11. tenerum, 12. robuſtum.

Ergo deſcripſit Noſter in hoc ſyſtemate morborum ſymptomatico claſſes morborum ſat natura-

les XIII. Ordines LVIII. Genera CCCLI. Species MMD. cuique insuper speciei subiunxit therapiam, vti asserit Noster; quam potuit, breuissimam probatissimamque. Index generum morborum finit hunc librum.

Iam exempli loco de morbis quibusdam videamus.

p. 37. *Cancer vterinus.* §. C. hunc adesse augurmur ex signis praegressi scirrhi huius visceris, dolore lancinante, aucto volumine vteri, ex tactu obstetricio et effluxu humoris lymphatici, ichorosi, sanioſi, foetidi; ex hoc morbo mortua est Nobilis hic Domina assidua pietatis cultrix et orationum recitatrix praecipue in templis Dei: durante hoc morbo os et labia vuluae semper occupabant aphthae molestissimae, nullisque remediis cedentes; insuper dyspnoea, anxietates, deliquia rara quidem, appetitus prostratus, noctes insomnes, pulsus intermittens, dysuria, obstipatio, phlegmatia et febris amphimerina aegram plus quam dolores cancri affligebant. Nimia pietas suspiriis mixta, lacrimis irrorata, praesertim si fiat sine cantu, multos pro caussat morbos, vt toties iam obseruaui.

Therapeia, iniectiones ex decocto herbae cicutae et corticis peruuiani in vterum frequentes, tum vsus internus cicutae cum appropriatis causae mali sunto palmaria pharmaca huc vsque nota; aegra nimium pudica et pertaesa medicamentorum, cuius memini respuit vtrumque, ac solis palliantibus contenta praestolabatur festinam certamque mortem.

p. 214. *Arthritis scorbutica.* §. A. Aggreditur calidos comedones scorbuticos sese prodens per signa scorbuti et filamenta vrinae innatantia.

Thera-

Therapeia, virum Emeritum ſexagenario maiorem hac arthridite laborantem multum iuui ſequenti methodo: cererem pro potu ordinario bibit medicatam, quam intrant naſturtium aquaticum, raphanus ruſticanus, armoracia, enula, ſemina ſinapios, folia ſambuci, carduus benedictus, mariae, chamaedrys, chamaepytis, abſynthium, caryophyllata, fumaria, iris et ſtrobili pini; bibit ad menſam etiam vnum alterumue vitrum vini boni lymphati; commotiones facit copioſas, olera amat, pro ientaculo ſumit bonam chocoladam; omni menſe ſemel ſumit vnciam 1. ſalis carolini ſcopo purgante; bis in anno curat ſibi venam tundi, et iam binis annis caret paroxyſmo; os lauat ſibi omni mane ſpiritu naſturtii aquatici; in paroxyſmo ſibi curabat fricari ſtus pannis fumo baccarum iuniperi impraegnatis, ſumſit doſin ſalis carolini; dein mixturam ex aqua ſambuci, extracto chamaepytios, iridis, chamaedryos et gummi ammoniaco vitello ouí ſubacto, roob ſambuci et ſyrupo cochleariae, cui ſuperbibit infuſum florum ſambuci, chamaedryos et chamaepytios herbarum.

Oſtocopus dolor cancroſus. 3. O. Carcinomate mammam lancinante, vorante oſtocopum experiuntur atrocem in vno, vel pluribus artubus ab ichore cancroſo reſorpto. p. 217.

Therapeia, cicuta externe et interne danda larga manu, ſubin et ſcalpello omnia vſque ad os ſoluenda, vt in paronychia perioſtiali fieri ſolet: vide carcinoma.

Iſchias ſyphiliticum. 5. L. hiſtoria vitae actae, ſigna ſyphilidis et ſurditas mali ad remedia ſueta ſuſpicionem iniicient huius iſchiadis. p. 273.

Therapeia, ego ſemel curandum habui hoc
iſchias, et feliciter illud curaui mercurio dulci cum
conſerua foliorum bardanae intus dato, pro pot
ordinario dedi decoctum lignorum, locoque do
lenti appoſui emplaſtrum de ranis cum mercurio
et ſaepius purgaui aegrum.

p. 301. IX. *Haemorrhois* eſt ſanguifluxus ex tubercu
lis, mariſcis rubris, duris, dolorificis, finem inteſtini
recti obſidentibus, vel in recto latentibus; ſeniores
poſteriora tubercula aegri in recto ſaepius obſtipati
et digitus immiſſus inteſtino haec offendit; ſanguis
in depoſitione alui praecedit, vel ad minus cohae
tur excrementa.

Moderata 1. H. haec aegrum aptiorem
munia reddit, et liberat a grauioribus morbis
Therapeia, qui vult hunc ſordidum fluxum regula
rem conſeruare, conſeruet aluum lubricam, abſti
neat a nimia ſeſſione et hunc fluxum turbantibus
vt ſunt aloë, rheum, caffée, vina rubra, chocolata
integra, ceres ſabinata etc. ſi vero placet exſtirpare
hunc ſordidum fontem cuidam, ſecet venam ba
tem quater per annum in brachio, ſumat flores ſul
phuris quaſi quotidie cum roob ſambuci et rhei
commoueat corpus, frugali vtatur victu et fontana
bibat.

Immodica. 2. H. nimium fluxum eſſe hae
morrhoidalem cognoſcimus ex quantitate ſanguinis
fluentis, diuturnitate fluxus, debilitate, animi deli
quiis fluxum ſequentibus etc. Phlogoſis mariſca
rum facit haemorrhoides furentes, praecipue ſi
acris ſit ſanguis et cacochymicus. *Therapeia*, fo
culi herbarum adſtringentium ex vino rubro pa
dici

ici admouentur gelidi, interne datur mixtura adringens et iulapium minerale pro potu ordinario, venaque in brachio tunditur; lac ſumtum pro omni cibo et potu reſtituit ſubin haemorrhoidarios exuſtos, herba verbaſci contuſa haemorrhoidibus inturno tempore admota curat haſce, nocet maxime haemorrhoidariis aloë, colocynthis et reſinoſa purgantia.

Polypoſa. 3. H. mariſca ſ. botulus haemorrhoidarius facile a polypo hic enato diſtinguitur, cum polypus pedunculo anguſto et mariſca lata incedet; polypus quandoque in podice enatus ſanguinans exhibet haemorrhoides, quae omnia examen chirurgicum definit.

Therapeia, dum itaque polypus occaſio eſt morbus haemorrhoidalis, hic per ſubligationem tolli debet, et huius radix alumine calcinato conſumi.

Examinica. 4. H. prolapſus inteſtini recti haemorrhoidalis oritur a ruptura, vel nimia et quaſi paralytica relaxatione diaphragmatis inferioris; hinc ſaepe ambulantibus celerius, aluum deponentibus ſemper excidit inteſtinum cum maiore, vel minore aluum haemorrhoidali, quod inteſtinum, turpis labor! manibus hi miſeri toties retrudere debent; ex hoc morbo mortuus eſt Generalis Watersleben. Profecto in quacunque ſpecie haemorrhoidis diaphragma inferius plus, vel minus relaxatum eſſe videtur.

Therapeia, faſciae aptae apponuntur, adſtringentia fortiſſima cum camphora et aſſa foetida ex vino rubro applicari debent, ipſum colcothar vitrioli, alumen, lixiuium cerdonum et fulmen electricum non negligenda.

Annotatio, haemorrhois, quod nunc ſit endemicum malum in noſtris terris quisque miratur, ego non miror, ſed cauſſas aſſigno: nimirum ſordidum fluxum introduxerunt et fouent abuſus caffée, chocoladae integrae, aromatum, vini, cerevisiae nimium lupulatae, ſabinatae, abuſus reſinarum purgantium, aloës et colocynthidis.

p. 463. *Tuſſis ferina.* 10. T. eſt tuſſis ſaepius epidemica infeſtans infantes per paroxyſmos reuertentes quintas dictos, in quibus ferme ſuffocatur infans per aliquot ſecunda minuta, liueſcit facie, vomitorit, totoque corpore vehementer concutitur, expectorat pituitam albam ſpumoſam, viſcidam, quam plerumque deglutiunt debiles et macilenti.

Therapeia, rheum his do cum valerian, vel mannam in caffée, veſperi dein ſumunt gram. 1½ theriacae, infuſum hydrolapathi ſeruit pro potu ordinario tepidum; infuſum ipecacuanhae eſt in ſtar omnium ſubito curans; hirudines ſubin admoneri debent; clyſmata vtilia ſunt.

XV.

XV.

IO. NEPOM. ANTON LEVTHNERS, *weiland Sr. Churfürſtl. Durchl. in Bayern wirklichen Raths und Leibmedici, ordentlichen Aſſeſſors des Churfürſtl. Collegii Medici in München, und des Churfürſtl. Hofkrankenhauſes in Gieſing, ordinari Phyſici praktiſche Heilungsverſuche der Milzdünſte durch zerſchiedenen Gebrauch des gemeinen Waſſers. Ulm, bey Auguſt Leberecht Stettin, 1779. 8. Erſter Theil.*

EIVSDEM *praktiſche Heilungsverſuche der Mutterdünſte, durch zerſchiedenen Gebrauch des gemeinen Waſſers*, ibid. eod. *Zweyter Theil. Seitt.* 327. praeter dedicationes et contenta.

i. e.

IO. NEPOM. ANTON. LEVTHNERS medico-practica tentamina de aquae communis vario vſu in malo hypochondriaco et hyſterico. Pars I. et II.

imitatus eſt Noſter Cll. viros POMME *), PRESSAVIN **), BIENVILLE ***), TISSOT ****) cet. et ex HIPPOCRATE, CELSO aliisque veteribus communium balneorum vſum in hypochondriacis et hyſteticis malis probat. Frigidis balneis interdum praeferenda eſſe calida, ſi irritabilitas et ſenſibilitas auſta ab acredine pendeat, quae perſpiratione euocanda

*) v. comm. noſtr. Vol. XIX. p. 652.
**) v. ibid. tert. decad. Suppl. I. p. 54.
***) v. ib. Vol. XIX. p. 696.
****) v. ib. Vol. XX. p. 698. Alia ſcripta huc pertinentia vide in indicibus primae et ſecundae decadis noſtrorum commentariorum ſub verbo *balnea*.

canda ſit, item plenitudine ſanguinis et ſpiſſitudi-
rigiditateque corporis praeſentibus cet, Noſter
climatis rationem largitur.

p. 14. En Noſtri obſeruationes de balneis in
hypochondriaco. Nimia animi contentio
tinua corporis quies huius aeque ac multorum
rum malorum ſunt fontes. Malum hypo-
driacum itaque eſt duplex, vnum repe
animi nimia contentione, alterum ab obſtru
ne viſcerum abdominalium et laeſa digeſtion
riuatur.

p. 31. Exponitur exemplum de miris convul-
bus ſubinde omnes corporis fere partes
ſente animo aegri, crudeliter afficientibus.
ortae erant ex nimia animi contentione et
miſſo penitus corporis motu.

p. 39. Cum vero Noſter ſpecifica antiſpasmodica
gr. valerianam, moſchum, opium, corticem
ram, caſtoreum, aſam, mercurium, antim
non magnifaceret, aliam medendi methodum
Ac *primum* quidem ſtagnantes humores in
ac potiſſimum in liene reſolui curat, emol-
bus et reſoluentibus herbis et balneis, prim
emeticis et laxantibus purgatis; *dein* acrim
neruos titillantem, inuolui iubet et venaeſ
laxanteque medicina expelli, balneis tum
lium iterum iterumque vocatis; lacti hic
multum tribuit, atque cum aſininum rarum
ſumtuoſum ſit, vaccinum cum aqua Selterna
pauxillo ſacchari, ſeu ſerum lactis ſuadet;
domari neruos ſupra modum tenſos extracto
ſcyami proſpicit. Atque ita conuulſionibus
haemorrhoidalis fluxus promotus eſt his

*) Hanc formulam v. C. T. E. REINHARDS
von dem Maſtdarmblutfluße. Glogau, 1760. p. 36.

ſpecificis. Rec. amygd. dulc. excort. ℥ß. Pin. excort. Citr. pulp. et cort. condit. Spec. Im- rat. pro morſulis et tragea ana dr. j. Antimon. crud. cohol. dr. iij. Sacch. alb. in Aq. Cinnam. cydon. t. q. ſ. ad morſul. M. D. Atque ita penitus hic ſanitati eſt reſtitutus.

Vomitum hypochondriacum per vndecim p. 60.
ſes durantem, multis antiſpasmodicis, roboran-
calefacientibus cet. remediis fruſtra adhibitis,
ratione ſanauit, vt ſupra narrauimus. Ob- p. 78.
ctionem alui et vrinae hypochondriaco viro cae-
haemorrhoidibus vexato Noſter ſanauit. Seque- p. 107.
maniae triſtes iuuit cortice, frigidis balneis et
lactea leniter nutriente nec calefaciente cet.

Tranſimus ad ſectionem tertiam, quae conti- p. 113.
exempla de vſu frigidae aquae in epithematibus
clyſteribus, malo hypochondriaco praeſente.
icam ſpasmodicam flatulentam epithemate ex
frigida et aceto, praemiſſis euacuantibus cet. ſu-
aquae tamen omnia tribuit, acetum enim addi-
adſtantium cauſa. Mania ex ira et amore orta epi-
matibus frigidis capitis et frigidis pediluuiis le-
adhibitisque deinde remediis aliis prorſus ſa-
eſt. Haemorrhagiam narium pariter curauit. p. 127.
De ſpecifico vſu oxygalae ſ. lactis acidi in vo- p. 143.
tu hypochondriaco et hyſterico cum colica con-
cto obſeruationes hic leguntur.

Progrediamur ad partem alteram, qua eodem Pars II.
odo ſexui ſequiori pariter ſubueniri poſſe exem-
is comprobatur. Praemiſſis quibusdam de bal-
eis in hyſterico malo in vniuerſum, lipothymiam
yſtericam cum ſpasmis, ſpasmos hyſtericos ante
enſtrua, haemoptoën periodicam cum hyſterica
bre lenta, morbum ileum, colicam flatulentam
hyſteri-

hyſtericam, cet. multis interdum remedia [illegible] adhibitis, multo cum fructu methodo hac [illegible] hic narrat Noſter.

XVI.

DANIEL MAGENISE *Theorie der Entzündung [illegible] Gründen und Erfahrungen. Aus dem Engl[iſchen] überſetzt, von Dr.* FRIDRICH AVGVST [illegible] *Göttingen, bey Johann Chriſtian Dietrich* 17[illegible] 8. *Seitt.* 136. praeter praefationem Au[ctoris], Translatoris et recenſionem ex non[nullis] eruditis Gottingenſium.

Partim quoniam huius libri communicationem [illegible] noſtris commentariis non curauimus, [illegible] quoniam cum Cl. WEBER eum vtilem [illegible] hanc verſionem hic indicamus. Non [illegible] liber *) prodiit Londini ſumtibus Auctoris [illegible] dedicatione ad CLIFTON WINTRINGHAM, [illegible] Cl. WEBER in verſione de induſtria omiſit. Cl. MAGENISE loca Latina non in Anglicam [illegible] guam, Cl. WEBER autem haec quidem [illegible] didit, attamen in Germanicam translata. [illegible] no conatur Cl. Auctor ſyſtema Boerhaa[vii] de inflammatione refutare, praeterea ſuas [illegible] tentias.

Itaque vti in praefatione legimus, nullius [illegible] matis et hypotheſeos habita ratione Lectori [illegible] atque perſpicuam exhibet notionem de diuerſis [illegible] fectibus inflammationis, oſtendit eiusdem origi[nem] maxima naturae ſimplicitate, et affirmat illuſtrat[ionem] ſua aſſerta exemplis ita notis, vt quotidie in com[muni] muni vita et in praxi medica ſuccurrant, dem[um] que ad praecipuas obiectiones reſpondit. Qua[illegible]

FERRI[illegible]

*) v. comm. noſtr. Vol. XVII. p. 365.

ERNELIVS *) de diuersis inflammationis effecti-
s ex veteribus diligentissime, vti ratus est Noster,
llegit, Cl. MAGENISE vbique praemittit.

Idcirco incipit de phlegmone. p. 5.

Noster detegit in Boerhaauiana inflammatio- p. 15.
theoria tres errores: 1) quoad ordinem vaso-
m, 2) quoad humorum diuersitatem, 3) quoad cau-
rum varietatem, quae inflammationis ortui ser-
nt. Negat inprimis hic stagnationem seu ob-
ructionem in inflammatione Boerhaauiana. Nostri
ctrina de inflammatione nititur nimia irritatione,
n stimulo vasorum (erethisme), quae neque peri-
ltica est, neque oscillatoria. Est ea diuersa in va-
olis, morbillis, scabie, acutis febribus, ceterisque
rbis inflammatoriis per gradus varios erethismi.
lor, comes inflammationis oritur ex vicissim aucta
rum fluidarum partium et vasorum.

In secunda sectione agit de erysipelate. Ac p. 51.
imum quidem hic praemittit, quid FERNELIVS
veteribus de eo collegit et pariter contra BOER-
AAVIVM dicit. Erysipelas, inquit Noster, est p. 83.
inflammatoria ratio, in qua pars laesa, digitis
ressa, albescit, pressione autem cessante, pristinum
nacisitur colorem. Inest glandulis quaedam tenax
umiditas, sensibilitatem cutis sustentans eamque
mectans. Hac humiditate destitutum est ery-
pelas, eaque absente efficit differentiam inter ery-
pelas et oedema, indeque pendet maior in erysi-
elate cutis irritabilitas.

In tertia sectione Noster venit ad oedema. p. 86.
Tradita FERNELII e veteribus oedematis historia,
disputat de oedemate calido et frigido. Atra bilis

s. fex

*) De externis corporis affectibus.

ſ. fex ex ſanguinis, cui veteres oedemata tribuerunt non prorſus e medicina proſcribenda eſt ex Neſtri ſententia. Oriuntur oedemata, vti reliqua cauſa eorum cernitur in ſpiſſitudine ſeu defectu ſ in ſanguine.

p. 102. In quarta ſectione de ſignis inflammat diagnoſticis et prognoſticis exponit. Laeſae tis ratio, tumoris magnitudo, aegri conſtitu ſymptomatum vehementia dirigunt inflamm num prognoſin.

p. 105. Quinta ſectio ſpectat medelam inflamm nis in genere, cuius ſumma eo redit, vt ſtimulo forum imminuatur et aucta celeritas circuli h rum retardetur. Vtrumque efficitur venaeſect lenioribus laxantibus, attenuantibus, acidulis d ſis, mucilaginoſis et narcoticis caute adhibitis re diis. Diaeta ſit attenuans, leniens et refrige Pro potu theiformi ſuadet herbam capillorum neris, nos autem cum Cl. WEBER praeferimus res chamomillae vulgares aut ſambuci.

p. 119. Denique diſſerit de methodo inflamm medendi quae contra doctrinam Boerhaauian inflammatione dicit.

p. 131. Et tandem finem facit caput de reſolution diſcuſſione inflammationis.

XVII

XVII.

Compositiones medicamentorum pharmaceuticae generales. Disputatio inauguralis medica publicae disquisitioni submissa a IOSEPHO SONNAVERO, Vindobonensi. Viennae, d. XXV Iulii CIↃIↃCCLXXVII. *)

Ipsi nostris potissimum temporibus mutatam valde, firmisque principiis superstructam medicamentorum cum pharmaceuticorum, tum magistratium, quae vocant, componendorum rationem deprehendimus, eaque, quae veteribus Graeciae medicis inprimis solemnis erat, in eorundem mixtione implicitas nobis SYDENHAMII, BOERHAAVII, aliorumque opera velut reddita est; offenduntur tamen haud raro etiam in nouissimis libris, in quibus haec de re exponitur, formulae quaedam, quae et compositae valde sint, et destruendis ingredientium vitibus admodum aptae. Hinc tantum omnino abest, vt hunc SONNAVERI libellum vtilitate destitui putemus, vt eum pharmaceuticis quibusdam compositionibus emendandis aptissimum arbitremur; cum enim multa, quae in officinis prostant, medicamina Auctor ea recensuit ratione, vt, quid medici indicationi respondeat, et quid eidem obsit, clarum fieret atque perspectum.

Et in *aquarum* quidem *simplicium* destillatione cauendum valde est, ne empyreuma redoleat hinc etiam omnes aquae destillatae recentes, cum herbacei et empyreumatici quid, quod tamen spontaneae euanescit, immixtum habeant, ante aliquot hebdomades in vsum trahendae non sunt.

Electua-

*) vid. supra p. 243.

p. 39. *Electuaria* nonnulla inter optima medicamenta recte numerantur, quae suauia vtplurimum reddi aegrotis possint; at vero, quam alienae a medi scopo illae sint compositiones, quae aduersus ver na quondam solebant commendari, nemini est in cognitum. Hinc *theriacam*, *mithridatium*, alia huius generis electuaria a medicis etiamnum pr scribi, eó magis dolendum est, quo certius aroma quaedam calida cum exigua opii portione mixta in electuarii formam redacta omnem theriacae vi tutem absoluunt.

p. 56. *Magisteria* ex terreorum corporum, v. c. lap dum cancrorum, margaritarum etc. in variis acid solutionibus ope olei tartari per deliquium praec pitata ex officinis eiici sine vllo damno possunt quanquam enim praecipitato corpori de menstru pariter, atque de praecipitante quicquam adhaeret quod plane ablui vix vlla possit ratione, parum t men mutatae calces inde deprehenduntur. Magi vero vitanda ea quorundam in huiusmodi calcium praeparatione methodus est, qua olei tartari loco spiritus aut oleum vitrioli commendatur; nam gy psum hac ratione obtinetur, quod obesse potius quam prodesse certissimum est.

p. 79. Si leuis seminum, ex quibus *oleum* expri dum est, torrefactio praecesserit, maior olei acq ritur copia; nam mucilago oleum inuiscans hac tione destruitur. At vero haec ipsa mucilago, cum oleo coniuncta manet, eiusdem vim demu centem atque emollientem vehementer auge hinc a torrefactione, etsi ea fere in consuetudi abiit, omnino abstinendum esse patet.

p. 95. In inspissandis illis succis, quos *Roob* vocant ambustio, quae pessimum illis tribuit saporem, e tanda quam maxime est; quare conuenit, vt tripla circiter portio optimi, purissimique sacchari succo addatur,

ddatur, atque ignis applicetur violentiſſimus, ne- que interruptus, quo quippe modo absque multa aporatione debitam adipiſcitur conſiſtentiam.

Vina, quibus ante fermentationem vegetabilia p. 114. ria admixta fuerunt, medicatorum nomen vix erentur, nam priſtina medicamentorum virtus ac ratione vtplurimum perit.

Ceterum *terreae* illi *calci*, quae ex amaro ſale p. 129. pe alcalini fixi ſalis praecipitatur, *magneſiae muriae* omen, prout Auctor cenſet, non conuenit, ſed *Edinburgenſis* ea dicenda eſt, et *ſulphuris lac*, nos um reliquis magiſteriis proſcribendum non puta- us; nam floribus ſulphuris multo eſt ſubtilius, que adeo ſolui in humano corpore longe facilius oterit.

XVIII.

qua aërea Pragenſis excerpta ex diſſertatione inaugurali medica IOH. MICH. HORNSTEIN. Viennae, d. xx. Nouembr. CIↃIↃCCLXXVII *).

Quod nuper in Bohemicis potiſſimum terris, aliisque adiacentibus prouinciis inclaruit ſal, reum (*Luftſalz*) dictum, ex eoque parata aqua *Luftwaſſer*), quod mederi multis morbis dicitur, que magno vendi conſueuit pretio, Noſtrum ouit, vt chemicis tentaminibus naturam eiusdem enitius intelligere, atque, vtrum laudibus illis di- num ſit, definire ſtuderet. Apparuit autem, ream hanc aquam nihil eſſe, niſi ſalis amari Sed- zenſis in communi aqua ſolutionem, cui exigua lenitae portio admixta ſit, ita, vt lagena, in qua irciter viginti et octo vnciae inſunt, ſalis amari vn- as duas cum ſemiſſe, et drachmam gypſi con-

 tineat.

*) vid. ſupra. p. 246.

tineat. Ipſum ſal aëreum varia tentatum ratio
ne omnes amari ſalis characteres exhibuit; hinc
vtrumque praeparatum neque nouum, neque pr
priis virtutibus diues putandum eſſe apparet, qu
pe quod ſub ſalis amari nomine in omnibus ph
maceuticis officinis proſtet, atque quotidie a me
cis in vſum vocari ſoleat.

XIX.

EROTIANI, GALENI ET HERODOTI, gloſſaria
HIPPOCRATEM ex rec. H. STEPHANI, Gra
et Latine, acceſſerunt emendationes H. ST
PHANI, BARTH. EVSTACHII, ANDR. HERINGA
etc. recenſuit, varietatem lectionis ex m
nuſcriptis codd. DORVILLII et Moſquenſ
didit, ſuaſque animaduerſiones adiecit IOH
GEORG. FR. FRANZIVS, Lipſiae, ſumt. Ioh.
Iunii, MDCCLXXX. 8. mai. pagg. 222. pra
praefationem et indices.

Critica medicaque manu indigere videba
haec Gloſſaria in HIPPOCRATEM, et ob
mam frequentioremque vocum deprauation
librariis nimium ſedulis et imprudentibus
ctam, et ob rerum deſignatarum conditionem,
non niſi a medico explicari poterant rectius
accuratius. Hi autem triumuiri circa expoſitio
obſoletorum vocabulorum verſantur, eorum
ſtudium non ſolum in interpretandis medico
ſcriptis proficuum eſt, ſed etiam multum pra
criticis in veterum auctorum libris explicandis
feret. Potiſſimum vero id curauit Cl. FRANZI
vt textus, quantum fieri poſſet, correctior em
datiorque euaderet, deinde collegit lectiones v

rantes copiosas ab Cl. BERNARDO ex Mſ. DORVIL-LII, a STEPHANO ex Mſ. Pariſino, a Cl. MATTHAEI ex codice Moſquenſi congeſtas, mirumque in modum ex FOESII oeconomia, aliorumque librorum lectione auctas ſtudioſiſſime ditataſque, quae ſingulatim textui et verſioni, vt commodis Lectorum conſulatur, ſubiunctae atque minuſculis literis diſtinctae ſunt, his tandem ſunt ſuppoſitae animadverſiones laudatorum in fronte ipſius libelli virorum, quae libri ipſius vtilitatem, praeſtantiam non commendant ſolum, ſed etiam augent, eiuſque egregium vſum laudatis ex HIPPOCRATE locis ita demonſtrant, vt facile intelligatur, quantum ex his gloſſariis in medicorum libris veterum tractandis, interpretandis, riteque intelligendis proficere queant literarum Graecarum amici.

Exemplа tantum quaedam proponemus. Sic p. 130.
l. c. Δεῖνον ἀϋτίτην mirum in modum exercuit ingenia interpretum, quamplurimi *non dilutum* reddunt, prorſus ſepoſita atque omiſſa vocis δεῖνον explicatione, neque nodum Gordium ſoluere potuerunt, quum nuſquam, quantum quidem nos ſcimus, haec apud HIPPOCRATEM exſtet dictio. Felici tamen ingenio AVGVST. GADALDINVS, BARTH. EVSTACHIVS, HENR. STEPHANVS, AN. FOESIVS et ANDR. HERINGA rem aggreſſi, vocem ἀϋτίτην mutarunt in αὐτίτην duce GALENO, quod eſt pro τὸν αὐτοετίτην, hoc eſt, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεϛῶτος ἔτευς. Δεῖνον autem corruptum eſt ex οἶνον, quod facile fieri potuit, quum Δ et O a librariis haud raro permutari ſoleat. Egregie hanc explicationem firmant EROTIANI ipſius reliqua verba, quibus aſſerit, *illud apponendum eſſe aduenis*, quippe quibus quam maxime defatigatis conducit vinum admodum, et celerrime recreat eos, vireſque perditas reſtituit. Eodem p. 184.
modo ſanatus eſt locus HIPPOCRATIS Epid. L. IV.

p. 1127. ὁ ἀπὸ τοῦ κεραμέου ἵππου κατωτε quam plurimi interpretum belle et appoſite exp caſſe hanc dictionem viſi ſunt ſibi vertendo, qui *equo fictili deciderat*, et fortaſſe machinam OVE MALZII ad equitationis vſum inuentam in hoc quaeſiuiſſent et inueniſſent loco, ſi tantum his poribus ille vixiſſet. Sed optimam medelam EROTIANVS ἵππου legens, id eſt *camini, furni,* cum conſentit*) MEVRSIVS: ſenſus itaque *a furno figuli deciderat.* GALENVS quoque em datiorem redditum eſſe hoc exemplum docet: cem enim ἐξητριασμένον explicat τὸ διὰ ἠτρίου μένον. Λεπτὸν δέ τι ὕφασμα τὸ ἤτριον, *panno tenui latum. Eſt autem tenuis quidam eſt agreſtis ſacco.*

Obſcuritatem in hac Gloſſa ex ipſo GALEN ſublatam eſſe vidimus, qui vocem ἐξητριασμ perit L. I. de morbis mulierum, vbi iam ſic edi p. 632. 22. ἐμεσάτω, καὶ ἐοφέειν ἄλευρον δοὺς ἐπιπιεῖν οἶνον εὐώδεα παλαιὸν ἐξητριασμένον. N eſt dubitatio, quin ibi legerit οἶνον εὐώδεα ἐξητριασμένον: atque ſatis commoda eſt illa lec ſolebant enim veteres vina turbida, vel etiam ros per colum traiicere, illa quo defaecarent haec vero vt mitiora fierent, ac caput minus tarent: vnde etiam *caſtrari* dicebantur vina ita colata. Quae praeterea locis ex aliis Auct declarantur, confirmanturque. Meminit quo vini colati, quod obiter notamus TVRNEBVS ſed alia prorſus ſignificatione. At haec ſuffic multa quidem emendari atque addi potuiſſe, ipſe fatetur; ſed in tanta vocum copia ac vari facilis eſt lapſus et omiſſionis culpa, in quam bet propemodum incurrit.

Succ

*) In Gloſſario Graeco barb. p. 609.

**) In L. de vino, c. 14. I. adnexo I. H. MEIBOMII Tract. de cereuiſia.

Succurrit enim nobis locus in GALENO, qui p. 444.
laborare videtur, vbi ἄτρακτον οὐ μόνον τὸν εἰς τὸ ἱερουργὸν χρήσιμον legitur: pro ἱερουργὸν autem substituendum ἐριουργὸν, quomodo Interpres legit, qui *lanificium* reddit, et ipsa vox ἄτρακτος, *colus*, ipsum, requirere hoc videtur: nam colus ad lanificia potius pertinet, quam sacrificia. Vocem autem ἱερουργὸν cum voce ἐριουργὸν *) permutari notissimum. Ceterum in ipsa praefatione, quae ad historiam literariam horum glossariorum spectant, summa fide commemorantur, atque quale vnicuique sit pretium, qualis auctoritas, argumentis declaratur confirmaturque.

Vt autem Lectoribus facilitetur horum glossariorum euolutio, adiecti sunt indices, quorum prior Auctorum ab EROTIANO, GALENO et HERODOTO laudatorum breuem et succinctam exhibet historiam, posterior vero vocum omnium; qui eo necessarior est visus, quo magis in oculos statim incurrit vnicuique EROTIANVM, GALENVM AC HERODOTVM literarum quidem ordinem, nequaquam autem syllabarum seriem obseruasse, cuiusque rei causam hanc esse dicit Editor cum HERINGA, quod EROTIANVS non alphabetica serie, sed secundum librorum ordinem suum conscripsit libellum, quem postea quidam ad alphabeti seriem in damnum Lectorum reuocauit. Alia vtilitas praeterea hunc commendat indicem, qua inueniri possunt facile, quae ab EROTIANO recensentur, simulque a GALENO et HERODOTO repetuntur, quibus facile conuenientia inter hos Glossographos potest intelligi atque perspici.

*) Hoc eleganter declarauere WESSELING, ad DIOD. SIC. Tom. I. p. 367. et TRILLERVS V. Ill. in opusc. med. Tom. I. p. 479.

XX.

Noua phyſico Medica.

Petropolitana Academia Imperialis Scientiar[um] die 12. Octobris 1779. has propoſuit q[uae]ſtiones. Ac prima quidem attinet *terras* [...] *circa axin vniformen* etc. de qua ad Lectore[m] retulimus *); altera eſt haec:

Aliter atque aliter ſentiunt Viri doctiſſ[imi] tarum cryptogamiarum LINNAEI, ſeu filic[um] muſcorum, algarum, fungorumque propagat[ione]. Alii non niſi per gemmas, plurimas harum p[lan]tarum perennare et ſeminibus plane carere [...] hibent. Alii ſemina vera in his adeſſe, et p[lan]tas matri ſimiles exinde prouenire contend[unt] qui iterum quoad ſeminum fructificationem in[ter] ſe differunt. Alii hanc per tunicam com[mu]nem vaſculoſam, ſemina cryptogamiarum ob[vo]luentem et in ſuperficie interna auram ſem[i]nem exhalantem, in filicibus et muſcis praec[i]tim, peragi: alii eandem per organa maſcul[a] illis plantarum perfectarum ſimillima, auram [ſe]minalem explodentia, in muſcis et fungis p[ra]ſertim, abſolui aſſerunt. Minime pariter de p[ri]tium temporariarum denominatione, muſcor[um] inprimis, Botanici conſentiunt. Alii ſubſtan[ti]am eandem pro polline antherarum habent, quam [...] ſemina eſſe dicunt; atque partem eandem alii [...]theram, alii ſeminum capſulam appellant. Al[ii] tandem illam muſcorum particulam, quam v[ul]calyptram nominant, pro tunica vaſculoſa ſe[mi]nante, antherarum vices ſuſtinente; alii pro [...] inerti, calicis loco inſeruiente, declarant; iidem [...]do plane analogo de volua fungorum diſſentiunt.

*) vid. ſupra. p. 171.

Ad lites has litterarias componendas Academia Viros omnium gentium doctos inuitat, ut unam litteramue harum opinionum auctis obseruationibus et repetitis experimentis tandem confirmare, vel aliam, si probabiliorem invenerint, probare, verbo: *Theoriam generationis et fructificationis plantarum cryptogamiarum* LINNAEI *dare, et obseruationibus ad varias, si non omnium, attamen plurium Linnaeanorum generum cryptogamiorum species institutis, adiunctisque omnium partium fructificationis distinctis, et iconibus illustratis descriptionibus confirmare, tandemque demonstrare debint, an modus fructificationis et propagationis omnibus classe cryptogamiarum huc vsque compresis plantis idem sit, an differat pro ordinum supra enumeratorum differentia.* Ut praeterea figurae plantarum cryptogamiarum ad examen reuocatarum vel ex libris Botanicorum laudentur, vel Auctorum cura confectae dissertationibus addantur, maximopere perspicuitatis causa optatur.

Solutiones thematis nunc propositi Academia ad d. 1. Ian. 1782. exspectat, quarum ea, quam iudicium Sociorum Academiae Petropoli habitantium (quibus nunquam palma Academiae contigit) caeteris praestantiorem et rei naturae maxime conuenientem declarabit, praemio centum nummorum aureorum Hollandicorum condecorabitur.

Dissertationes diligenter vel Russico, vel Latino, vel Germanico, vel Gallico idiomate conscribendae; non nominibus Auctoris, sed dicto distinguendae; schedula obsignata, externe dictum idem dissertationi inscriptum, interne autem auctoris nomen continente augendae; atque ante terminum designatum ad Cl. IOAN. ALB. EVLER, Academiae Imperialis Scientiarum ab epistolis, transmitten-

mittendae ſunt, quo facto ab Eodem exemplar eum numeri, ſub quo diſſertatio fuerit repoſita, ſigna catione accipiet Auctor quilibet, dummodo loca ad quem ea dirigenda ſit, indicauerit. Diudica Academia has miſſas elaborationes in primo 17 conuentu.

Vltraiectina Societas ſcientiarum et artiu quasdam vulgauit quaeſtiones, e quibus haec imp mis ad inſtituti noſtri rationem pertinere vide

Poſſuntne in vrbibus et circa eas arbores p tari, ita ut ne ſanitati incolarum officiant, ſuntne ea exhalationes ſanitati contrariae, dum aërem inficiu et quaenam arborum genera ſunt optima et peſſima?

Elaborationes vſque ad 1. Decembris 17 ſunt mittendae Hollandica, Gallica et Latina gua ſcriptae, ſolutis vectigalibus et eadem ratio quae aliis, ad Cl. VAN HAEFTEN, qui Societati epiſtolis eſt. Praemium eſt moneta triginta num rum aureorum Hollandicorum valore ſ. prout lib ei, qui accipiet, triginta numorum.

Ad Societatis Scientiarum *Harlemenſis* qu ſtiones a nobis ſupra *) indicatas addimus pra ea ad annum 1782 vnam: *Quaenam analogia fundamenta et ſigna? Quomodo philoſophus ad plorandas phyſicas et morales veritates ea vti opor*

Ex *Lipſicae* Scientiarum Societatis *Iablonow nae* quaeſtionibus ad annum 1780. traditis, hic eſt indicanda: *Num vſtilago frumenti vnius demque, aut diuerſi ſit generis; num ea a vermibus pr ducatur, ſive hi ab vſtilagine pendeant, ſive accidenta ſint. Quomodo, ſi prius verum eſt, hi vermes orian et ſi poſterius ſumitur, vnde vſtilago proueniat, et qu*

*) vid. ſupra. p. 525.

rationē inde vermes? Poteſt ne demonſtrari vermes gigni per tempeſtatem ſeu eos modo in ea euolui.

Omnes commentarios oportet niti experien-cia et periculis ſuntque vermium icones addendae, ſeu loca, vbi probae icones ſunt, laudanda. Exſpe-ctantur commentarii initio novembris 1780 Latine et diligenter ſcripti et ad Cl. CLODIVM, qui ſocie-tati eſt ab epiſtolis, mittendi.

Ceterae eorum mittendorum cautiones cum aliarum Societatum legibus conueniunt. Quae-ſtionem de theoria Neutoniana et Euleriana *de lumi-ne et colore*, quam non diu ante retulimus *), ad hunc annum repetiit Societas.

Cl. MEYER in locum b. ADELBVRNERI **) *Altorfi* ſucceſſit.

Cl. AVGVSTO GOTTLIEB RICHTERO Regis medici honores ſunt tributi *Gottingae.*

Dresda haud ita pridem ex Sereniſſimi noſtri Electoris iuſſu Fribergam Hermundurorum euoca-tus fuit CAROLVS FRIDERICVS WENZEL, Vir Eruditus, ſuoque potiſſimum *de corporum affinitati-bus* tractatu, quem nuper laudauimus ***), celebris, vt chemiae, metallurgiae, aliarumque artium prae-cepta iis, qui metallicis rebus cognoſcendis ſtudent, traderet, ſimulque GELLERTI, viri meritiſſimi, pro-pter ſenium autem, aduerſamque valetudinem la-boribus iis in locis, vbi metalla excoquuntur, ge-rendis vix amplius idonei, vicem impleret.

Cl. IO-

*) vid. ſupra. p. 343.
**) v. comm. noſtr. Vol. XXIII. p. 527.
***) vid. ſupra. p. 91.

Cl. IOANNES PETER EBERHARD Philoſophiae et Medicinae Doctor et Profeſſor, die Decembr. 1779, catarrho ſuffocatiuo, ſuperueniente febre tertiana, quinquageſimo et ſecundo aetatis anno *Halae* obiit.

Qui ante aliquot annos muneris vacationem habuit Cl. IOANNES ANDREAS DE DARELLI Reg. Coll. Medici Aſſeſſor et Noſocomii Holmienſis Medicus primarius *), e viuis eſſe deſiit.

Cl. PETRVS KALM **) Theologiae Doctor Oeconomiae Profeſſor et Ordinis Regii Waſaici membrum aetatis anno ſexageſimo et tertio die 16 nouembris 1779, *Aboae* mortuus eſt.

Cl. IOANNES BAPTISTA BVCQUET ***) natus 1747. vitam cum morte commutauit die 25 Februarii 1780. morbo lento et atroci praegreſſo.

Cl. IOANNES CHRISTOPHORVS POHL, Philoſophiae et Medicinae Doctor, Pathologiae Profeſſor Publicus Ordinarius, Facultatis Medicae Senior, Colleg. B. M. virgin. h. t. Praepoſitus, Academ. Decemvir. Coll. maior: Princip. Collega, Phyſic. Provincial, et Academ. Imper. N. C. Sodalis, a. d. 26 Auguſt. 1780. maturae ſenili diem obiit *Lipſiae*.

*) v. comm. noſtr. Vol. XV. p. 546. it. Vol. XIX. p. 4
**) v. comm. noſtr. IIdae decad. indic.
***) v. comm. noſtr. Vol. XX. p. 329.

XXI.

Continuatio indicis ſcriptorum phyſico medicorum, quae anno 1776 prodierunt.

HIPPOCRATIS COI librum de fracturis commentaria ANDREAE MAXIMINI. Rom. 4.

J. A. MEYERS *Beſchreibung des Schwefelwaſſers, zu Haſede unweit Hildesheim.* 8.

Pomona Franconica. Déſcription des arbres fruitiers les plus connus et les plus éſtimées en Europe, qui ſe cultivent maintenant au jardin de la cour de Wurzbourg cet. Pomona Franconica, *oder natürliche Abbildung und Beſchreibung der beſten und vorzüglichſten Europäiſchen Gattungen, der Obſtbäume und Früchte, welche in den hochfürſtl. Hofgarten zu Würzburg gezogen werden. Nebſt den hauptſächlichſten Anmerkungen, über deren Erziehung, Pfropfung, und Pflege, von* IOH. MAYER. I. *Theil. Nürnberg.* 4.

P. C. MEDICVS *Sammlung von Beobachtungen, aus der Arzneywiſſenſchafft. Neue Auflage. Zürch.* 8. (Primam editionem vide in comm. noſtr. decad. II. Suppl. II. p. 204.)

THOM. MEIAN diſſ. de cataracta. Monſpel. 4.

Landapothecke oder Sammlung der beſten Arzneyen für Menſchen und Thiere, nebſt einen Anhange von den Mitteln, Ertrunkene, Erfrorne, Erhenkte und Erſtickte zu retten, von C. I. MELLIN. *2te Ausgabe. Augsburg.* 8.

F. L. MELTZERS *Beſchreibung der Peſt, anno 1770. 1772. in Moskau. Moskau.* 8.

LEVIN MENDEL diſſ. de ſuffocatis. Argentorat. 4.

I. M. MENCK diſſ. inaug. de curationibus vlcerum difficilium, praeſertim in cruribus obuiorum. Gotting. 4.

IO. RVDOLPH MEYER diſſ. de ſtrangulationibus intestinorum in cauo abdominis. Argent. 4.

SALAM. THEOPH. DE MEZA opuſcula pathologica practica. Hafn. et Lipſ. 8.

ANT. MICHELIZ diſſ. de ſyſtematica ſalium diuiſione. Vienn. 8.

P. MILLERS *allgemeines Gärtnerlexicon, nach der allerneueſten Ausgabe aus dem Engliſchen überſetzt.* 4. *Theil. Nürnb.* 4.

EIVSD. *Abhandlung von der Färberröthe, worinnen ſowohl von den Bau als von der Zubereitung derſelben ausführliche Anweiſung gegeben wird. Aus dem Engliſchen. Nürnberg.* 8. *m. K.*

ACHILL. MIEG Spec. IIdum obſeruationum botanicarum, anatomicarum et phyſiologicarum. Reſp. *Melch. Mieg.* Baſil. 4.

Orationes in diuerſis Facultatis Medicae Pariſinae actibus habitae a M. PETRO ABRAMO PAION DE MONCETS. Pariſ. 8.

I. I. DE MONETA *Abhandlung, daſs die Kälte und das kalte Waſſer in Catharkrankheiten und Catarrhuſten, wahre Hülfsmittel ſind. Warſchau.* 8.

Loix du Magnetiſme, comparées aux obſeruations et aux expériences, dans les différentes parties du Globe terreſtre, pour perfectionner la theorie generale de l'Aimant, et indiquer par là des courbes magnetiques qu'on cherche à la mer ſur les cartes reduites. Par Mr. LE MONNIER. à Paris. 8.

F. S. MORAND *vermiſchte chirurgiſche Schriften. Aus dem Frantzöſiſchen. Leipzig.* 8.

MORGAGNI *von dem Sitze und Urſachen der Krankheiten etc.* (v. ann. praeced.)

I. F. MOSEDER diſſ. de dyſenteria, quam excepit aphonia. Argentor. 4.

I. L. C.

L. C. MÜMLER diſſ. de commercio animi et corporis. Helmſt. 4.

O. F. MÜLLER zoologiae prodromus (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 302.)

MURRAY apparatus medicaminum cet. Vol. I. (*v. ibid. Vol. XXII. p.* 353.)

EIVSD. *medeciniſche Bibliothec. 2. Band.* (v. ſupra.)

EIVSD. diſſ. ſiſtens ſyllogen obſeruationum de partu laborioſo. Reſp. *Ioſ. Gerſon.* Gotting. 4.

EIVSD. progr. de phthiſi pituitoſa. ibid. 4.

EIVSD. progr. de tempore corticis Peruuiani in tuſſi conuulſiua exhibendi. ib. 4.

EIVSD. progr. de redintegratione partium cochleis limacibusque praeciſarum. ib. 4.

An eſſay on the nature and cure of the ſo called worm fever. By SAM. MVSGRAVE. Lond. 8.

EIVSD. Speculations on the qualities of the nerves. (*Prodiit verſio Germanica.* vid. ſupra p. 494.)

EIVSD. de arthritide primigenia et regulari. Opus poſthumum editum a GVILIELMO MVSGRAVE. London. 4.

IO. ERNEST. NEVBAVER deſcriptio anatomica rariſſimi peritonaei conceptaculi tenuia inteſtina a reliquis abdominis viſceribus ſecluſa tenentis. Ien. 4.

T. NEVFVILLE diſſ. ſiſtens hiſtoriam pneumoniae eiuſque ſedem. Edinb. 8.

Practical remarks on Weſtindia diſeaſes. By * NEWBERG. Lond. 8.

L. N. NICOLAI progr. de modo agendi aperientium et martialium medicamentorum. Ien. 4.

EIVSD. progr. de cauſa, cur ferrum per cuprum praecipitetur. ibid. 4.

EIVSD. progr. de cauſis cataractae externis. ib. 4.

EIVSD. progr. de affinitate corporum chemica. ibid. 4.

Eſſai

Eſſai ſur l'hiſtoire naturelle de S. Dominique. Par Mr. NICOLET. à Paris. 8.

H. NVDOV diſſ. ſiſtens animaduerſiones de contagio Lipſ. 4.

EIVSD. examen partitionis neruorum in ſenſorios atque motorios. ib. 4.

K. Lazarettet i Stockholm beſkrifvit uti et Tal inför kongl. Vetenſkaps-Academien vid Praeſ nedläggande d. 2. Nov. 1776. af. IO. LOR. HELIVS. Stockholm. 8.

D'una Szuzie particolare di ſcorbuto diſſ. di IACOPO ODOARDO. Venedig. 8.

P. S. PALLAS *Naturgeſchichte merkwürdiger Thier, 5te und 6te Sammlung.* (v. ſupra.)

PAION DE MONCETS V. MONCETS.

EIVSD. *Reiſe durch verſchiedene Provinzen durch das Ruſſiſche Reich. 3ter Theil. Petersb.* 4. (Primam et ſecundam partem vide comm. noſtr. Vol. XXI. p. 288. et 562.)

A. F. PALLAS *Chirurgie oder Abhandlung von äuſſerlichen Krankheiten: worinnen vornehmlich auch die neuern Erfindungen in dieſer Wiſſenſchafft beygetragen werden. Nebſt einen vollſtändigen Verzeichniß der chirurgiſchen Werkzeuge, wie auch einer Abbildung einiger noch nicht ſehr bekannten Inſtrumente, zum Gebrauch ſeiner Zuhörer. Zweyte viel vermehrte und verbeſſerte Ausgabe. Berlin.*

G. F. PAPE *Pyrmonter Brunnen Kranken-Geſchichte. 3. Stück. Pyrmont.* 4.

Experiences et reflexions relatives a l'analyſe du blé et des farines. Par Mr. PARMENTIER. à Paris.

Le Seul préſervatif de la petite verole, ou nouveaux faits et obſervations, qui confirment, qu'un particulier, un village, une ville, une province, une Royaume peuvent également ſe preſerver de cette

cette maladie en Europe. IIIme mémoire pour ſervir de Suite à l' hiſtoire de la petite verole. Par Mr. PAVLET. à Amſterdam et à Paris. 8.

Beyträge zu einer Geſchichte der Viehſeuche von Herrn PAVLET, *mit Zuſätzen von* G. L. RVMPELT. *Dreßden.* 8.

Philoſophical, medical and experimental eſſays. By THOMAS PERCIVAL. Lond. 8.

Supplement au traité de Mr. PETIT ſur les maladies cet. (*v. comm. noſtr. Vol. XXI. p.* 486.)

G. F. PFEMTNER diſſ. inaug. de cauſa caloris animalis. Tyrnav. 8.

Abhandlung von Anziehung und Pflanzung der Kaſtanien Bäume, beſonders der guten, eßbaren, und dem Gebrauch ihrer Früchte, abgefaßt von I. G. PIETSCH. *Halle.* 8.

Sopra la qualita degli effluvi de baco de ſete discorſo di ANTON. PIMBIOLO degli ENGHVSSANDI. Pavia. 4.

Mémoire ſur le danger des inhumations précipitées et ſur la néceſſité d' un réglement pour mettre les citoyens à l' abri du malheur d' être enterrés vivans. Par PINIAN D. M. à Niort. 8.

EMAN. IOS. DE ALMEIDA PITHECOS diſſ. de enteritide ſive inteſtinorum inflammatione. Monſpel. 4.

PLATNERS *Zuſätze zu ſeines Vaters Einleitung in die Chirurgie.* 1. *Theil. m. K. Leipzig.* 8. (v. comm. noſtr. Vol. XX. p. 707.)

PRAET. GVILIELM. PLAZ progr. de medicina polemica. Lipſ. 4.

PLVSD. progr. de erroribus medicorum invincibilibus. ib. 4.

PLVSD. progr. de iuribus medicorum. ib. 4.

PLVSD. diſſ. inaug. de atropa belladonna. Reſp. et Auctore *Petro Io. Andrea Daries.* ib. 4.

ANT. GVILIELM. PLAZ diſſ. inaug. de medicina mo-
bos faciente. Reſp. *Io. Chriſt. Neider.* ib.
Obſervations ſur les maladies epidemiques de l'a-
née 1770. Ouvrage redigé d'après le tabl-
des epidemiques d' HIPPOCRATE et dans lequ-
on indique la meilleure methode d' obſerver l-
genre des maladies. Par Mr. le PLEDRA-
CLOTVRE. à Paris. 4.

I. I. PLENCK doctrina de morbis cutaneis, qua
in ſuas claſſes, genera et ſpecies redigun-
Vienn. 8.

EIVSD. *neues Lehrgebäude von Geſchwülſten, wo-
nen dieſelben in ihre Geſchlechter und Gatt-
gebracht werden. 2te vermehrte Ausgabe. A-
dem Lateiniſchen. Dreßden.* 8. (v. comm. no-
decad. ſecund. ſuppl. I. p. 56.)

EIVSD. *chirurgiſche Pharmacie oder Lehre, von d-
zubereiteten und zuſammengeſetzten Arzney-
teln, ſo zur Heilung äußerl. Krankheiten pflegen
gewendet zu werden. Aus dem Lateiniſchen,*
I. P. G. PHLVG. *Copenhagen und Leipzig.*

EIVSD. *Lehrſätze der practiſchen Wundarzney-
zum Gebrauch ſeiner Zuhörer. 2. Theil. Wie-*

IO. CHPH. PÖHL progr. inaug. de difficili ni-
tum dentitione. Lipſ. 4.

EIVSD. progr. inaug. de fractura oſſis bre-
cum fiſſura per futuram in os temporum pe-
trante. ibid. 4.

I. I. POLLICH hiſtoria plantarum in Palat-
Electorali ſponte naſcentium incepta ſecun-
ſyſtema ſexuale digeſta Tom. I. Manhem.

P. POTTS *chirurgiſche Beobachtungen. Aus d-
Engl. Berlin.* 8. (Idem liber in Franco Gal-
cam translatus linguam per LE MOINE pro-
Pariſiis eodem anno in duodecima.)

Obſer-

Obſervations on reſpiration and the uſe of the blood. By IOSEPH. PRIESTLEY. Lond. 4.

GEORG. PROCHASKA diſſ. de vrinis. Vienn. 8.

QVARIN *Heilmethode von Entzündungen. Aus dem Lateiniſchen, von* IVSTVS ZEDIG DE MEZA. *Copenhagen und Leipzig.* 8. (v. comm. noſtr. Vol. XXI. p. 248.)

Précis ſur la ſuppuration putride pour ſervir de ſuite ou de ſeconde partie au traité de la ſuppuration. Par feu Mr. QVESNAY. à Paris. 8.

An account of ſome German Volcanos and their productions. By R. E. RASPE. Lond. 8. (*Eſt verſio libri Germanici eiuſdem Auctoris.*)

RAVLIN *Beobachtungen aus der Arzneykunſt, worinne man Anmerkungen findet, die das Vorurtheil, ſo man von dem Gebrauch der Milch in der Schwindſucht hat, zu beſtreiten ſuchen. Nebſt einer Abhandlung über die Beſtandtheile der Luft, in ihren natürlichen und widernatürlichen Zuſtande, oder als Urſachen der Krankheiten betrachtet. Aus dem Franzöſiſchen überſetzt, mit einigen Anmerkungen, und einer kurzen Vorrede begleitet, von* D. L. BVRDACH. *Leipzig und Preßburg.* 8.

IAC. REINLEIN *Vorleſe Buch über die Anfangs-Gründe der Arzneywiſſenſchafft für die Wundärzte. Wien.* 8.

REISKE v. GRVNER.

RICHTERS *chirurgiſche Bibliothek. 4ter Band.* (v. ſupra.)

RIVSD. obſeruationum chirurgicarum faſcicul. II. Gotting. 8.

Della origine e dei progreſſi nell' arte obſtetricia proluſione recitata da SEBASTIANO RIZZO. Venez. 4.

De la vieilleſſe Par Mr. ROBERT. à Paris. 8.

La Pratique des accouchemens. Premiere partie contenant l' hiſtoire critique de la doctrine et de la pratique des principaux accoucheurs, qui ont paru depuis HIPPOCRATE juſqu' à nos jours, pour ſervir d' Inſtruction à l' étude et à la pratique des accouchemens. Par Mr. ALPHONSE LEROY. à Paris. 8.

EIVSD. du prognoſtic dans les maladies aigues faiſant la ſeconde partie de ſes mélanges de médecine. ib. 8.

I. SALV. ROQVEBRVNE diſſ. de reſpiratione. Monſpel. 4.

ROSENSTEIN's the diſeaſes of Children. (*Haec translatio Anglica vtilis libri, quem laudauimus in comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 185.)

LVD. NIC. ROSENSTIEL diſſ. inaug. de genesi ortu ſalis alcali fixi vegetabilis. Argent. 4.

C. F. ROTTBOEL diſſ. inaug. ſiſtens obſervationes circa fallaciam ſignorum in inflammationibus abdominalibus. Reſp. et Auct. I. K. ROSEN. Hafn. 8.

Obſervations ſur les perts de ſang des femmes en couche et ſur le moyen de les guerir. Par Mr. LE ROVX. à Dijon et à Paris. 8.

EIVSD. journal de medecine. Tom. XLV. et XLVI. (*v. ſupra.*)

Medical advice for the uſe of the army and navy in the preſent American expedition: intended for the peruſal of private gentlemen as well as medical practitioners. By WILL. ROWLEY. Lond.

ROZIER obſervations ſur la phyſique cet. (*v. noſtr. Vol. XXI. p.* 272. *item Vol. XXII. p.* 530. *Ibidem et Germanicae verſionis, quae Lipſiae prodiit, eſt mentio facta.*)

EIVSD. vues économiques ſur les moulins et preſſions à l' huile d' olive connu dans la France et Italie. à Paris. 4.

ROZIER nouvelle table des articles contenus dans les volumes de l'Academie Royale des ſciences de Paris depuis 1666. jusqu'en 1770. à Paris. Tom. IV.

Obſervations on the London and Edinburgh Diſpenſatories; with an account of the various ſubjects of the materia medica not contained in either of theſe works. By the late IOHN RVTTY. Lond. 12.

L'excellence de la methode Suttonienne d'inoculer la petite verole ou réponſe aux obiections faites contre cette methode, et récueillies dans la diſſertation de Mr. PRESSAVIN,, Maitre en Chirurgie à Lyon. Par MICHEL Ô RYAN Avignon. 8.

THOM. SABATIER duodecim quaeſtiones medicae. Monſpel. 8.

B.M. SAGAR ſyſtema morborum ſymptomaticum ſecundum claſſes, ordines, genera et ſpecies. (*v. ſupra. p.* 687.)

Analyſe des bleds & experiences propres à faire connoitre la qualité du frument & principalement celle du ſon de ce grain, avec des obſervations ſur les ſubſtances végetales dont les differentes nations font uſage au lieu de pain. Par Mr. SAGE. à Paris. 8.

Recueil de diſſertations hiſtoriques & critiques, avec des nouvelles aſſertions ſur la végétation ſpontanée des coquilles du chateau des Places. Par Mr. DE LA SAUVAGERE. ibid. 8.

IAC. CHRIST. SCHÄFFERS *Abbildung und Beſchreibung des beſtändigen Elecktricitätsträgers. Wobey einige neue Verſuche und deren ſonderbare Erfolge, Naturkündigern und Freunden der Elecktricität zu genauerer Prüfung empfohlen werden. Mit 2 Kupfertafeln. Regensb.* 4.

IAC. CHRIST. SCHÄFFERS *Kräffte, Würkungen und Bewegungs-Geſetze des beſtändigen Electricität-Trägers. Als eine Beſtätigung und Aufklärung der mit demſelben anfänglich und neuerlich gemachten Verſuche. Nebſt einer Kupfertafel.* ibid. 8.

Deutſches Apothekerbuch nach der Pharmacia Danica *ausgearbeitet, und mit vielen Zuſätzen bereichert von* I. L. C. SCHLEGEL. *M. D. Gotha.* 8.

L. L. SCHMAHLINGS *erläuterte Naturlehre. Halle.* 8.

Icones plantarum et analyſes partium aere incisae atque vivis coloribus inſignitae adiectis indicibus nominum neceſſariis figurarum explicationibus et breuibus animaduerſionibus, quas competit D. CASIMIR CHPH. SCHMIDEL. Curante et edente VALENTIN BISCHOFF Chalcographh. Norimb. fol. med. *m. K.*

G. B. SCHMIEDLEIN primae lineae hiſtoriae medicae vniuerſalis praelectionibus academicis accommodatae. Lipſ. 8.

I. L. SCHMVCKER *vermiſchte chirurgiſche Schriften.* 1. *Band. Berlin und Stettin.* 8. *m. K.*

C. H. SCHOBELT tractatio de hemicrania. Berol.

FRANC. SCHOENMEZEL progr. de muſculis pso et iliaco ſuppuratis. Heidelb. 4.

IO. DAV. SCHOEPFF de medicamentorum mutatione in corpore humano praecipue a fluidis. Erlang. 4.

Beyträge zur Naturgeſchichte, von FRANZ VON PAVLLA SCHRANCK. *Augsb.* 8. *m. K.*

Betrachtungen über alle Arten der veneriſchen Krankheiten, nebſt einer ſichern und für jeden bequemen neuen Heilungsmethode, herausgegeben von I. C. SCHREIBER. *2te verbeſſerte Ausgabe. Berlin.*

(Primam editionem indicauimus ſupra p. 521.)

I. F. SCHRITZEL diſſ. de ſalibus ſaccharinis vegetabilibus generatim et ſacchari vulgaris albi

lyſi acidoque huius ſpiritus ſpeciatim. Gieſ. 4.

. . G. SCHROEDER diſſ. de alchemia medicinae neceſſaria et medicamento chemicorum panchreſto. Reſpond. *H. F. Hoepfner.* Marburg. Cattor. 4.

. . VSD. diſſ. inaug. de medicina flatuum morborumque exinde pullulantium in ſpecie trium, quorum cauſa hactenus a medicis praeteruiſa fuit, lumbaginis ſic dictae haemorrhoidalis, aſthmatis convulſiui et ſtranguriae. Reſp. *I. Speyer.* ib. 4.

. . VSD. *neue Sammlung der Bibliothek für die höhere Naturwiſſenſchafft und Chemie. 2. Band. ib. 8.*

. . S. SCHROETER *Journal für Liebhaber des Steinreichs und der Conchyliologie. 3ter Band. Weimar. 8. m. K.*

. . VSD. *Abhandlungen über verſchiedene Gegenſtände der Naturgeſchichte, 1. Theil. Halle. 8. m. K.*

. . VSD. *vollſtändige Einleitung in die Kenntniß und Geſchichte der Steine und Verſteinerungen. 2ter Theil. Altenburg. 4. m. K.*

. . G. SCHVBERTH diſſ. ſiſtens hydropis aetiologiam et therapiam. Ien. 4.

. . SCHVSTER *vermiſchte Schrifften, 3te Capelle. Chemnitz. 8.*

. . W. SCHWENKENS *Abhandlung von dem großen Waſſerſchierling, deſſelben Kennzeichen und Würkungen. Aus dem Holländiſchen überſetzt, von* A. S. MÜLLER. *Münſter und Leipzig. 8. m. K.*

. . A. SCOPOLI cryſtallographia Hungarica. Pars I. exhibens cryſtallos indolis terreae cum figuris rariorum. Prag. 4.

. . H. SEBASTIANI diſſ. inaug. de ſcirrhis cancrisque mammarum. Erford. 4.

. . LLE rudimenta pyretologiae. (*v. comm. noſtr. Vol. XX. p. 77.*)

Die Kunſt zu beobachten, von IO. SENEBIER. *Aus dem Franzöſiſchen überſetzt*, von I. F. GMELIN. *Leipzig.* 8. *Vol.* 2.

SEVERINVS de viribus quaſſiae. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 551.)

EIVSD. de camphora eiusque viribus theſes. Padduae. 8.

CLAVD. FRANC. SEYSIRIAT diſſ. de paſſione iliaca. Monſpel. 4.

A ſure guide in Sickneſs and health in the choice of food and uſe of medecine cet. By W. SMITH. Lond 8.

C. SMITH's *kurzer Inbegriff der heutigen praktiſchen Arzneykunſt, ſamt einem Anhange, von den Wirkungen und Gebrauch des Aderlaſſens. Aus dem Engliſchen überſetzt. Mit einigen Anmerkungen und Zuſätzen vermehrt*, von F. SCHWEDIAUER. *Wien.* 8.

Voyage à la nouvelle Guinée dans lequel on trouve la deſcription des lieux, des obſervations phyſiques & morales & des details relatifs à l'hiſtoire naturelle dans le regne animal & le regne végétal. Par Mr. SONNERAT. à Paris. c. f.

Opuſcoli di fiſica animale e vegetabile dell' Abb. SPALLANZANI. Modena. 8. c. f.

SPIELMANN ſyllabus medicamentorum, (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 451.)

I. STEDTMANNS *phyſiologiſcher Verſuch und Betrachtung. Aus dem Engliſchen überſetzt. Leipzig.* 8. *m. K.*

I. STEIDELE *Abhandlung von Blutflüſſen. Wien. m. K.*

G. W. STEINS *Hebammen Catechiſmus, zum Gebrauch der Hebammen in der Grafſchafft Lippe. Lemgo.* 8.

S. M. STEPHENS diſſ. de typho. Edinb. 8.

A. M. STIEFFERTS *Verſuche mit den einheimiſchen Farbenmaterien, zum Nutzen der Färberey. 2tes St. Altenb.* 8.

Traité des mauvais effets de la fumée de litharge. Par SAM. STOCKHAVSEN traduit & commenté par J. I. GARDANE. à Paris. 12.

A. VON STOERK *mediciniſcher practiſcher Unterricht für die Feld und Land-Wundärzte der Oeſterreichiſchen Staaten. 1. und 2ter Theil. Wien.* 8.

L. I. D. SVCKOW *Einleitung in die Forſtwiſſenſchafft zum academiſchen Gebrauch entworfen. Jena.* 8.

J. H. SVLZERS *abgekürzte Geſchichte der Inſecten, nach dem Linneiſchen Syſtem. 1. und 2ter Theil. Winterthur.* 4. *m. K.*

Eine geheime Handſchrifft der Herren SVTTONS *und raiſonnirende Erläuterung der Mittel, welcher ſie ſich bey der Einnimpfung der Blattern bedienen, von Herrn* WILLIERS. *Aus dem Franzöſiſchen überſetzt. Frankf. und Leipzig.* 8.

G. VAN SWIETEN *Erläuterung der Boerhaaviſchen Lehrſätze von Erkenntniß und Heilung der Krankheiten. Aus dem Lateiniſchen ins Deutſche überſetzt. 5ter Theil. ibid.* 4.

I. B. TARGIONI raccolta di opuſcoli medico practici. Vol. III. Florenz. 8.

Cours d' accouchemens en forme de catechisme par demandes & par réponſes, conténant des principes certains ſur la theorie & la pratique en faveur des ſages femmes & de ceux, qui veulent exercer cette partie de la médécine & de la chirurgie. Par Mr. I. TELINGUE. à Paris. 12.

Examen analytique des eaux minerales des environs de l' aigle en haute Normandie, avec leurs proprieté dans les maladies. Par Mr. TERREDE. ibid. 12.

Neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzneykunſt und Arzneygelahrheit, von I. L. A. THEDEN. I. *Theil. Neue Auflage. Berlin.* 8.

A. TISSOTS *ſämmtliche zur Arzneykunſt gehörige Schrifften, die nach den neueſten Original-Ausgaben überſetzt und mit Anmerkungen begleitet ſind, von* IO. KERSTENS. *Hamburg.* 8.

EIVSD. letter to D. ZIMMERMAN on the morbus niger cet. Translated from the French. By IOHN BVRKE. Lond. 8.

Mediciniſch chirurgiſche Bibliothek, von I. L. TODE. 3. *Band. Kopenhag.* 8.

TRALLES de vſu veſicantium, (*v. comm. noſtr. Vol. hoc. p.* 306.)

EIVSD. *Gedanken über das Daſeyn, die Immaterialität und Unſterblichkeit der menſchlichen Seele. Breslau.* 8.

DAN. WILH. TRILLER diſſ. de laeſionibus capitis. Reſp. *Adolph. Theodor. Eggers.* Viteb. 4.

W. B. TROMPSDORF progr. de moſcho. Erford. 4.

I. A. UNZERS *mediciniſches Handbuch. Nach den Grundſätzen ſeiner mediciniſchen Wochenſchrift, der Arzt. Neue und vermehrte Auflage. Leipzig.* 8.

Eſſai ſur la ſanté & ſur l'education medicinale des filles deſtinées au mariage. Par Mr. VENEL. à Yverdon & à Paris. 8.

Hiſtoire des plantes veneneuſes de la Suiſſe, contenant leur deſcription, leurs mauvais effets & leurs antidotes, redigé, ſur tout d'après l'hiſtoire des plantes Helvetiques de Mr. DE HALLER. Par Mr. P. R. VICAT. D. en Med. à Yverdon. 8.

EIVSD. matière medicale tirée de HALLERI hiſtoria ſtirpium indigenarum Helvetiae. Tomes II. à Bern. 8.

Expoſé

Exposé des moyens curatifs & préservatifs, qui peuvent être employés contre les maladies pestilentielles des bêtes á cornes, divisé en trois parties; la premiére contient les moyens curatifs, la seconde renferme les moyens préservatifs, la troisieme comprend les ordres émanés du Gouvernement, publié par ordre du Roi; par Mr. VICQ D' AZYR. à Paris. 8.

Abhandlung vom Melonenbau, aus dem Französischen des Hrn. Abts VILIN. *Leipzig.* 8.

Essai sur la santé des filles nubiles. Par P. VIRARD. à Londres. 8.

VITET's *Unterricht in der Vieharzneykunst. Aus dem Französischen übersetzt, mit Anmerkungen von* I. L. P. ERXLEBEN. I. *Theil Lemgo.* 8.

VOGELS *practisches Mineralsystem. Zwote und verbesserte Auflage. Leipz.* 8. (Primam editionem v. comm. nostr. dec. IIdae suppl. II. p. 307.)

I. PHIL. VOGLER schediasma botanicum de duabus speciebus graminum nondum satis extricatis. Giesae. 8.

Der Physischen Chemie. 2. Theil. Herausgegeben von I. G. WALLERIVS. *Aus dem Schwedischen übersetzt, und mit Anmerkungen versehen, von* C. E. WEIGEL. *Leipzig.* 8.

I. G. WALTER *Betrachtungen über die Geburts Theile des weiblichen Geschlechts. Berlin.* 4. *m. K.*

A modern system of natural history. By SAM. WARD. London. 12.

Operum minorum et dissertationum fasciculus IV. Collegit, recensuit, edidit FR. XAV. DE WASSERBERG. Vindob. 8.

An examination of the charge brought against inoculation, by the de HAEN, RVST, DIMSDALE and other Writers. By IOHN WATKINSON. London. 8.

I. G.

I. G. H. WEBERS *vollſtändige Auszüge aus neuern Diſſertationen phyſicaliſch mediciniſchen Inhalts.* 2. *Band. Bremen.* 8. *m. K.*

F. C. T. WEBER obſeruationes medicae ſelectae. Edidit et appendicem obſeruationum anatomicarum rariorum adiecit F. A. WEBER. Vratislav. 8.

THEOD. THOM. WEICHARDT commentatio phyſica de pharmacopoliis rite conſtituendis. Reſp. *Io. Chriſt. Weiß.* Lipſ. 4.

M. A. WEICKARDS *neueſtes von dem Mineralwaſſer bey Bruckenau in Fuldaiſchen, nebſt gegenüberſtehender Franzöſiſchen Ueberſetzung*, von D. M. P. ALIX. *Fulda.* 8.

I. C. WEISS diſſ. de mutabili indole fluidorum corporis humani. Altdorf. 4.

IO. CHRIST. WEISS progr. a motu et in motu omnia. Lipſ. 4.

IO. NIC. WEISS diſſ. de flexibilitate actionum in corpore humano. Reſp. *Io. Chriſt. Weiß.* Altdorf. 4.

F. A. WEIZ *neue Auszüge aus Diſſertationen für Wundärzte. 4. und 5ter Band. Leipzig.* 8.

EIVSD. *vermiſchte Beyträge zur gerichtlichen Arzneygelahrheit in verſchiedenen vorgekommenen Fällen für Aerzte und Rechtsgelehrte. ibid.* 8.

PAVLI GOTTL. WERLHOF opera medica collecta et auxit, I. E. WICHMANN. Pars III. Hanov. 4.

E. L. WERNBERGER diſſ. obſeruata et cogitata nonnulla chemica continens. Erlang. 4.

EIVSD. *Beytrag chemiſcher Verſuche und Gedanken in Abſicht auf die nähere Kenntniß der Univerſalſäure. Frankf. und Leipz.* 8.

PAVL CHRIST. FRID WERNER obſeruata quaedam in morbis et ſectionibus cadauerum humanorum. Lipſ. 4.

J. W. WERTH diſſ. de calculi ortu frequentiore in rene ſiniſtro, quam dextro illiusque cauſis. Hal. 4.

CASP. WETTER diſſ. de chronica mammae induratione feliciter per ſuppurationem ſanata. Baſil. 4.

WHITE of the management of pregnant cet. (*v. comm. noſtr. Vol. XXII. p.* 90.)

Neuer Begriff von der Gährung und den ihr unterworfenen Körpern, von I. L. WIEGLEB. *Weimar.* 8.

J. L. VON WILBVRG *Anleitung für das Landvolk in Abſicht auf die Erkenntniß und Heilungsart der Krankheiten des Rindviehes, ſamt den Hülfsmitteln, und einen Anhang über die Materie der Medecin und Erläuterung der einfachen Heilungsmittel, durch beygefügte Lateiniſche Benennungen. Nebſt beygefügter Anleitung zur Erkenntniß und Heilung der Krankheiten, bey der Schaafzucht. Nürnb.* 8.

I. Q. WILD diſſ. de morborum neruoſorum frequentia. Duisburg. 4.

M. W. WILLICH de frequenti catarrhorum ex primis viis origine. Gotting. 4.

Medical Reſearches being an inquiry in the nature and origin of hyſterics in the female conſtitution and into the diſtinction between that diſeaſe and hypochondrial or nervous diſorders cet. By ANDREW WILSON. M. D. Lond. 8.

Expoſition anatomique de la ſtructure du corps humain. Par Mr. WINSLOW. Nouvelle Edit. à Paris. 12. Voll. IV.

A botanical arrangement of all the vegetables naturally growing in Great Britain. By WILLIAM WITHERING. Lond. 8. 2. Voll.

WITHER's *Bemerkungen* (v. comm. noſtr. Vol. XXII. p. 471.)

Strictures on the gout. with practical advice to the gouty people of Great Britain. By SAM. WOOD a recovered arthritic. Lond. 8.

WÜNSCH

WÜNSCH de ſono (*v. comm. noſtr. Vol. XXIII p.* 150.)

S. I. ZEIDLER diſſ. quod in moderna frequentia morborum neruoſorum diiudicanda ad ouis humanae externae conditiones reſpiciendum ſit. Duisb. 4.

Wahrnehmungen bey der Einimpfung der Blattern von D. E. I. A. ZIEGLER. *Quedlinburg.* 8.

CHRIST. FRID. ZIEGLER diſſ. de quibusdam remediis domeſticis apte iis, quae officinae pharmaceuticae offerunt, ſubſtituendis. Gotting. 4

I. F. ZÜCKERTS *Diät der Schwangern und Schwöchnerinnen. 2te Auflage. Berlin.* 8.

Contenta in hac parte.

I. Philoſophical Tranſactions for the year 1777. Part. I. et II. 580
II. Hortus Romanus. Tom. IV. et V. 591
III. Chymie experimentale et raiſonnée. Par Mr. BAUME'. Tom. III. 596
IV. STORR diſſ. de ſale ſedatiuo HOMBERGII 612
V. BRVGMANNS magnetiſmus 614
VI. *Sammlung der neueſten gedruckten und geſchriebenen Nachrichten von Magnetcuren, vorzüglich der Meßmeriſchen* 621
VII. SCHROEDERI opuſcula medica. Vol. II. Per ACKERMANN 622
VIII. ESCHENBACHII Scripta Medico Biblica 636
IX. *Der Naturforſcher, VII. VIII. IX. und X. Stück.* 640
X. BERGII materia medica. Vol. II. 653
XI. KÖLPIN *practiſche Bemerckungen über den Gebrauch der Siberiſchen Schneeroſe in Gichtkrankheiten* 658
XII. HALLER bibliothecae practicae Tom. I. 662
XIII. CVLLEN *Anfangsgründe der practiſchen Arzneywiſſenſchafft 1ſter Theil, nebſt einem Anhang, in welchem die ſyſtematiſche Eintheilung der Krankheiten dieſes Verfaſſers befindlich iſt* 680
XIV. SAGAR ſyſtema morborum ſymptomaticum ſecundum claſſes, ordines, genera et ſpecies cet. 687
XV. LEVTHNERS *practiſche Heilungsverſuche der Milzdünſte und der Mutterdünſte, durch zerſchiedenen Gebrauch des gemeinen Waſſers. 1ſter und 2ter Theil.* 691
XVI. MAGENISE *Theorie der Entzündungen aus Gründen und Erfahrungen* 694

XVII.

XVII. SONNAVERI diſſ. ſiſtens compoſitiones medicamentorum pharmaceuticas generales
XVIII. HORNSTEIN de aqua aërea Pragenſi
XIX. EROTIANI, GALENI et HERODOTI gloſſaria in HIPPOCRATEM per FRANZIUM
XX. Nova phyſico medica
XXI. Continuatio indicis ſcriptorum phyſico medicorum, quae anno 1776 prodierunt.

INDEX.

A.

bdominis tumores ſcirrhoſi. p. 201. ſq. vulnus cum laeſione inteſtini ſanatum 202. inflammationes v. *Inflammatio.*

bſceſſus in muſculorum abdominis interſtitiis, de iis monita 196, 587. pectoris, de eorum differentia et curatione obſeruata 141. in thorace poſt febrem acutam lethalis 115. hepatis vid. *Hepar.* in eo corpus alienum 587

enthi vſus oeconomicus et medicus 410

cetum num anthelminticum? 113. vini concentratum, eius cum aliis corporibus affinitates 95. vini deſtillatum, de eo obſeruata chemica 80

cida, eorum natura, partes conſtituentes et differentia ab alcalinis 72. mineralia, eorum vſus cautus 160

cidum nitri, de eo experimenta et obſeruata chemica 78 ſq. 88. eius affinitates 94 ſq. phosphori, eius affinitates 95 ſeq. pingue, eius natura 96. ſalis, de eo experimenta et obſeruata chemica 79 ſeq. 212, 214. a. eius affinitates 95. vitriolicum, de eo obſeruata chemica 73 ſeq. 212. eius cum aliis corporibus affinitatis gradus 94. eius et ſalis differentia et conuenientia 73

Aconiti napelli extracti vſus in arthritide et malo venereo 107. vis 653

Acrell, Olof. *Chirurgiſche Vorfälle. 1. und 2ter Band* 284

Actiniae, earum hiſtoria naturalis et ſpecies 451 ſeq. tempeſtatis praenunciae 453

Adamantes, de eorum phosphoreſcentia experimenta 39 ſeqq. cum iis inſtituta experimenta chemica 60 ſeq. eorum natura 61

Adelbulner, Mich. mortuus 527

Aegrotorum examen inſtituendi modus 512

Aer, eius vt elementi effectus chemici 56 ſeq. 59. eius cedendi celeritatis modus et compreſſionis ratio 150, 154. de eius renouatione in noſocomiis obſeruata et conſilia 157 ſeq. eius ſpecierum variarum effectus in ſanguinem obſeruati 467. dephlogiſticatus, de eo eiusque in reſpiratione vſu obſeruata 457 ſeq. 466 ſeq. fixus, de eo obſeruata 403 ſeq. 612. de eius affinitatibus cum aliis corporibus obſeruata 96. eo aquam impraegnandi apparatus et ratio 447. corporum regni mineralis, de eo obſeruata 403 ſeq. nitroſus, eum cum atmoſphaerico miſcendi et metiendi methodus 467. vitriolicus, nitroſus et vegetabilis

tabilis, de iis obſeruata 457. temperatura et euaporatio 585
Aethiopum coloris cauſſa 17 albedo vt morbus 18
Aetii Amideni operum medicorum editio noua indicatur 172
Africa in eam iter 581
Affinitas corporum chemica, eius cauſſa et lex 92 ſeq. genera octo 55. de ea experientiae quaedam 93. eius gradus 94. vſus 98
Agarici officinalis locus natalis, deſcriptio et vſus 246
Agriculturae cum re pecuaria proportionis vtiliſſimae reſpectu diuerſitatis agrorum expoſitioni praemium conſtitutum 343. 525
Agroſtis ſylueſtris, noua ſpecies 238
Alcali animale ſeu volatile, de eo obſeruata chemica 215 ſeqq. fixum, de eius natura et effectibus obſervata chemica 85 ſeq. fixum vegetabile, de eius geneſi, natura et effectibus experimenta et obſeruata chemica 213. a. mineralis et lixivioſi differentiae et mutationis lixiuioſi in minerale expoſitioni praemium conſtitutum 524 ſeq. volatile, eius vſus externus in rheumatiſmis et aliis morbis 120
Alcalina, eorum natura, partes conſtituentes et differentia ab acidis 70 ſeqq. menſtrua, eorum affinitates cum aliis corporibus 97
Alexander Tralliano vid. *Tralianus.*
Alimenta, fine iis vita
Allii vſus in variis morbis
Aloes virtutes variae
Alpinia racemoſa Linn.
Alucita, phalaenarum
Alui obſtructio in
ſterica curata
ſanguinolenta
ſpecies et therapia
bus endemius
Aluinorum
viridis color ab
lis qualitate
Alumen, de eius
rimenta et obſeruata
ca
Ammoniacum ſal, de
gine, ſublimatione
ra obſeruata
ſeqq. a.
Amomum alpinia,
Amputatio cruris
291 ſeq. naturalis
lae 197. pedis
vnica circulari
ea annotationes
Anacardium occidentale
character emendatus
Anagallidis vſus dubius
Anatomicae
519. anatomico
cae obſeruationes
anatomico
vationes
Anchuſae tinctorius
vſus
Anchyloſis oſſium pubis
Pubis oſſa.

drolaces vis diuretica et vſus in podagra 408
neurysma arteriae carotidis rerum ſanatum 287 ſeq.
rteriae cruralis, de eius cu-ratione monitum 397 ſeq.
nteriae femoralis, de eo obſeruata et monita 456. in pede, eius ruptura letalis 481. ſpurium arteriae pha-ryngeae letale 106. aneu-rysmata ſpuria, de eorum curatione obſeruata 291
agina pectoris, eius natura 299, 684. de eius natura et cauſſa arthritica obſeruata 303 ſeq. eius curatio 305.
olypoſa ſeu membranacea, eius natura et ſymptomata 293 ſeq. in ea membranae natura, cauſſae et ortus 294 ſeq. ſuper eius natura an-notationes generales 295 ſeqq. eius definitio 296 ſeq. diſtinctio 297. diagnoſis ib. ſeq. differentia ab aliis ei analogis morbis 298 ſeq. cauſſae et prognoſis 299 ſeq. ei medendi methodus 300 ſeqq.
abelationes 688
ni abſceſſus et fiſtulae, de iis obſeruata et monita 209.
inguinalis curatio 289. fiſtu-lae vid. *Fiſtulae.*
nimalcula aquae de iis ob-ſeruationes microcoſpicae 652. infuſoria, de eorum motu vero obſeruata ſyno-nymia 649, 43. de eorum animalitate obſeruata, ib. ſeq. eorum generatio ex ouo 44 ſeq.
Animalia, de eorum vi calo-rem excitandi obſeruata et experimenta 449, 460. de eorum vi frigus generandi experimenta et obſeruata 449 ſeq. 462. hybrida, de iis obſeruata 14 ſeq. mam-malia, de eorum generibus adhuc detegendis dubia 271. cuiusdam deſcriptio ex India Orientali. Nyl-gau 643. de cauſis diuerſitatis inter marem et feminam eorum et praecipue varii coloris 643, 647. ea trans-mittendi optima methodus 647
Animi affectuum vis in mu-tando corporis ſtatu 498 ſeq.
Anſerinae decocti vſus inſi-gnis in empyemate et cal-culoſis 288. 419
Antherarum pulueris natura, analyſis et vſus, de iis ob-ſeruata et experimenta 411 ſeq.
Antimonium, de eius natura obſeruatio chemica 220 ſeq. b. de eius reguli indole et facultatibus obſeruata che-mica 220 ſeq. b.
Apium ſexus et propagatio 580
Aortae vulneratae caſus 402
Aphoniae a ſuppreſſis men-ſtruis ortae curatio 116
Apoplexia, eius curationis ca-ſus 112. in tractu Lillenſi Flandriae frequens, de ea obſeruata 402. eius origo ex praecordiorum vitiis 631
Aqua, vt elementum 605. eius vt elementi differentia, pro-

prietates et effectus chemici 57 seq. de ea obseruata et experimenta ibid. seqq. communis vsus in malo hypohondriaco et hysterico 699. aëreae natura 699. eam aëre fixo impraegnandi apparatus et ratio 447. cocta cur celerius congelescat quam naturalis? 450. fortis, de eius animalculis experimenta microscopica 652. de eius destillatione cautelae 697. modo eam parandi monita 212. regia, de eius praeparatione monita chemica 218. a. eius cum aliis corporibus affinitates 95. eius et sanguine latere Saluatoris crucifixi perfosso effluxu 639

Aquarum mineralium origo et exploratio 608. fontis S. Martini prope Guisam in Picardia analysis et vsus in variis morbis 402. mineralium Leucensium in tractu Vallensi analysis et vsus 396. Olmitelli scatentium partes constituentes 356. salsarum vapor 609. dulces a corruptione descenduntur et marinae a suo sale privantur 610

Arborum incrementum per lotionem et frictionem 580. Arbor Iesuitarum 588. eius descriptio et vsus ib.

Argentum, de eo experimenta chemica 476 seq. 596. super eius minerae corneae natiuae et nigrae natura experimenta 478

Argilla, de eius natura ex[p]rimenta et obseruata [m]ica 83

Ari vsus internus et ex[t]

Armoraceae virtus

Arnicae florum vsus [i]n apoplexia et febrib[us] termittentibus

Arsenicum, de eius natu[ra] perimenta et obseruat[a] mica 214 seq. h. tria [p]tium constitutiuarum [e]fectuum expositioni [p]mium constitutum 16[9] bum, eius affinitates [c] aliis corporibus

Arteriae femoralis [a]mata, de iis obseruat[a] ape[r]turae accidentali[s] tio 292. in duos tru[n]cos visio 456. radialis [s]ine ligatura curatio renales, earum [a]cussa largioris se[c]tionis vrinae

Arthritis in ea remedia 686. eius materia [a]ib. vaga 632. scorbu[t]

Arthritica materia [e]anginae pectoris [2]

Asae foetidae vsus [i]mittentibus inuen[t]

Ascites, eius curatio

Asclepiadum iisque [a]plantarum partes flora[l]nitales 24[1]

Aspalathi similitudo cum [l]ligno

Asparagi vsus, de eo [c]

Asteriarum reprodu[c]tio

Asthma conuulsiuum ab

vin ipecacuanhae 464
amentum ſympathericum 216 ſeq. a.
actio magnetica 620
antiorum foliorum recentium vſus in epilepſia 516
is labyrinthus vid. *Labyrinthus.*
rum de eo experimenta chemica 599. eius minera olla 605
yges vena duplex 509

B.

heorum vſus in ſignis in reconualeſcentibus a morbis acutis 401. in malo hypochondriaco et hypochondriaco 692. calidorum effectus nocui 395. vaporoſorum continuio eaque applicandi modus 128 ſeq. eorum vſus in variis morbis 129 ſeq.
ds, Ioſ. ſociet. reg. ſcient. Gottingenſ. ſocius 526
ltae columnaris ortus, de eo coniectura 474. columnae angulatae prope a Patauio 459. columnaris in Venetienſi regione forma et ſtructura 445. ortus ratio ibid. ortus a vulcaneis negatur ib. ſeq.
uiae in India orientali Academia literarum fundata 522. eius leges. ibid. ſeq. theſum et praemiorum ratio 523. membra 524
umé, Chymie experimentale et raiſonnée. Tome I. 54. Tom. II. 211. Tom. III. p. 596.
ergius, Petr. Ionas. Materia medica e regno vegetabili. Tom. I. 412. Tom. II. p. 653
Bethesda piſcina 638
Bilis alienata qualitas vt cauſſa viridis coloris aluo excretorum aut vomitu reiectorum 489 ſeq. cyſticae indoles 622
Bismuthum, de eo obſeruata chemica 223 b.
Bituminoſa terra vid. *Terra.*
Blaſiae partes fructificationis 248
Blumenbach, Io. Frid. de generis humani varietate natiua liber 14
Boehmer, Io. Franc. Wilh. Diſſ. de nono pare neruorum cerebri 277. de Boiſſieu, Bartholom. Camill. vitae deſcriptio 156 ſeq. Memoire ſur les methodus refraichiſſante et echauffante 156
Boleti ſpecies quaedam 245
Bombyx, phalaenarum familia eiusque ſpecies 24, 29, 32
Bonelli Georg. hortus Romanus. Tom. I. 337
Bonnet, Car. ſociet. reg. ſcient. Gotting. ſocius 526
Borax, eius differentia 218 ſeq. a. de eius praeparatione monita 219. a. de eius natura experimenta et obſeruata chemica 219 ſq. 613. a. ammoniacalis, eius praeparatio, indoles ac vſus 491
Borraginis extracti vſus in gonorrhoea venerea 199
van den Boſch, I. I. hiſtoria conſtitu-

conſtitutionis epidemicae verminoſae cet. Edit. noua 342
Botanicae obſeruationes 340 ſeq.
Bouinae luis in tractu Condomoenſi natura 207
Bracheriorum elaſticorum vſus in herniis inguinalibus 198, 201
Brancae vrſi virtus 654
Bredewindenſis ſpeluncae deſcriptio 646
Bromeliae Ananae cultura 590
Brückmanns, Vrban. Frid. Benedict. *Abhandlung von dem Weltauge, oder* lapide mutabili 34
Brugmans Anton. magnetismus ſeu de affinitatibus magneticis obſerv. 614
Bruxellenſis ſociet. ſcient. theſis et praem. ad ann. 1780. 170
Bryum, eius ſpecies quaedam nouae 240
Bucquet Io. Bapt. obiit 716
Bugloſſi extracti vſus in gonorrhoea venerea 199
Butyrum antimonii, de eo obſeruata 225
Bylo, Dav. acad. liter. Batauinae membrum 524

C.

Cachexiae 688
Cadaueris ſectio 589
Caementa parandi modus 70
Caeruleum Berolinenſe, de eius praeparatione et indole experimenta et obſervata chemica 232
Calcareae terrae ortus 62. ortus ab animalibus 65 ſeq. variae formae 66. de ea perimenta et obſerua mica. ib. ſeq. 70
Calculi fellei, de ratione monita 196 magni vaginae lapſae inhaerentes eorum ortus 105. vrinariae, de iis et monita 290 ſeq. lus in tunicis veſicae riae 290. calculi ficales
Caleaturicum lignum v. *talum.*
Calefacientium effectus, diſtinctio ra
Caloris gradus et corpus humanum, perimenta et obſeru ſeq. 461 ſeq. morboſi cauſſae effectus ſingulares. boſi gradus et diſtinct innati ſedes et cauſſ
Calx viua, de ea et obſeruata chemica ſeq. extincta, de vata chemica 68. vſtione obſeruata calcis vinae aquae ortus et cauſſa
Camper, Petr. ſocius ſcient. Gottingens.
Camphorae vires in da excretione critica
Canadenſis balſami
Cancri occulti ea monita 288. pia 694. eius
Canes, de eorum

ortu obſeruata 10 ſeq. 641
antharidum vſus, antiquitas
et hiſtoria 307. principium
ruſticum et actio in vias
urinarias, ib. ſeq. vſus ex-
ternus, actio et effectus 321.
vid. etiam *Veſicatoria*, vſus
internus ſalubris et noxius
308 ſeq. vſus in hydropho-
bia ibid. hydrope 321. effe-
ctus noxii obſeruati 400. tin-
ctura vid. *Tinctura*.
pitis vulnus cum fractura
cranii 205. ſclopetarium
cum cerebri corruptione le-
tale 481
rbonum vaporis effectuum
noxiorum curationis modus
196
rbunculi nuchae in gan-
graenam degenerantis cu-
ratio 202
rdamines florum vis anti-
ſpasmodica 264
rex, plantae genus, eius
ſpecies quaedam nouae
237 ſeq.
rmile, planta 538
ro muſcularis vid. *Muſculi*.
Caroſi, Io. Phil. Eſſai d'une
lithographie de Mlócin 35
rotidis aneurysma verum
ſanatum 287 ſeq.
rſiae pulpae effectus et vſus
264
rſor-oil. vid. *Ricini oleum*.
rtaracta, eius natura et curae
ratio 517. eam per extra-
ctionem curandi methodus
ibid.
rſenicorum in cancro effectus
noxii 200. ſalutares 204
ſeq.
Cauteriorum vſus in herniis
196
Centaurii minoris herbae prae-
ſtanſtia prae ſummitatibus
261
Ceraſorum fructuum aqua ſtil-
latitia, de eius vſu monita
418. aquae cohobatae no-
xa ibid.
Cerebri abſceſſus verbenae
vſu curatus 399. in ſimia
maimon L. ſtructura et dif-
ferentia a cerebro humano
16
Chacal, animal vid. *Schacala*.
Chalybs, de eius praeparatio-
ne et natura obſeruata che-
mica 230 ſeq.
Chamomillae vulgaris vſus
655
Chaos infuſorium *Linn.* de
eius motu, animalitate et
ortu ex ouo obſeruata 42
ſeqq. 641
Chaus, animal feli affine 11
ſeq.
Chemia experimentalis et ra-
tionalis 54 ſeqq. 211. eius
vſus ad artes et opificia 600
Chirurgia infuſoria vid. *Medi-
cina*.
Chirurgici caſus 284 ſeqq.
Chyliferum vas, de eo obſer-
vatio ſingularis 509
Chynlen radicis virtus 658
Cicadae ſanguinolentae de-
ſcriptio 51
Cicutae vſus in variis morbis
416. in tinea 107. in vero
cancro noxius 416. aqua-
ticae extracti vſus dubius
ibid.
Cinchonae Iamaicenſis S. C.

caribaeae L. deſcriptio et vſus 588
Cinnabaris, de ea obſeruata chemica 226. factitia, eius virtus antiſpasmodica et vſus 501
Citri cortex vt purgans 258. ſucci affinitates cum aliis corporibus 96. eius vſus varius 655
Clathrus denudatus *Linn.* 244
Clauaria in eruca mortua progerminans 49
Cobalti indoles et facultates, de iis experimenta et obſeruata chemica 216 ſeq. b. minerae, ab iis inquinamenta varia ſeparandi methodi facilis expoſitioni praemium conſtitutum 170. regulus, de eius natura obſeruata chemica 215 ſeq. b. 218 ſeq. b.
Coccognidii ſemina vid. *Mezereum.*
Cochlearum interna ſtructura 649. regionis Venarienſis 651
Coctionis et criſeos in febribus impedimenta 624
Coeruleum Berolinenſe vid. *Caeruleum.*
Colchici autumnalis vſus ſquilla inferior 417
Coli inteſtini vulneris ſymptomata et curatio 471 ſeq.
Colorum diſtinctio difficilis 585. nulla ibid.
Conchylia quaedam recenter detecta 46, 272. petrefacta regionis Vinarienſis 48. rariora muſei Gedanenſis 642. recens detecta 645. ſiniſtrorſum conuoluta
Conſerua ſericea, nouae ſpec. 238. ſtellaris ſtructura
Contrayeruae radicis virtus vſus
Conuulſionum indolis communicatiuae ratio
Cor, eius ſtructura muſcularis 275. in monſtro ciens 454 ſeq. 482. linum, de eo obſeruationes anatomicae
Corpora, eorum viciſſitudines 605. affinitas chemica *Affinitas* ignata, eorum gravitatem augeri experimentis probatur 473. ignitione leuiora fieri probatur 475. naturalia ſecundum affinitates virium poſita, in mappa geographica 252 ſeqq. huius praeſtantia 253. elementa 254. disquiſitio chemica 556. porum lumen vid. *Lumen.*
Corporis animalis vita in conſiſtat 518. motus et genera diuerſa humani ſtructura glandularis
Coſti arabici ſeu off. denominatio, patria, forma, proprietas, virtus et vſus
Cranii humani forma diuerſa et mutationis cauſae depreſſio lenta leuis exfoliatio, de ea monita
Criſeos in febribus impedimenta
Crocus martis aperitiuus Schroderi, de eo obſeruata chemica 231 ſeq.

Crotonis tinctorii vſus 613
Cruſta lactea infantum, eius diagnoſis et ortus 422 ſeq. ſigna 423. ei medendi methodus ibid.
Cryptogamiae myſterium detectum 247 ſeq.
Cryſtalli tartari, eorum cum aliis corporibus affinitates 96
Cryſtallina lens calculoſa extracta 286. eius capſula opaca 113
Cryſtalliſatio in vitro obſervata 474. ſalium, eius differentia et ratio 222 ſeqq. a.
Cuculi noni deſcriptio 581
Cullen Will. *Anfangsgründe der practiſchen Arzneywiſſenſchafft. 1ſter Theil* 680
Cuprum, de eius natura obſervata chemica 234 ſeq.
Curculionis Braſilienſis deſcriptio 652
Cuſcutae Surina menſis character botanicus 444 vſus in lepra 436
Cynanches ſpecies 684

D.

Daniels, Chriſt. Fried. *Sammlung mediciniſcher Gutachten und Zeugniſſe etc.* 480
Daphne mezereum vid. *Mezereum.*
Darelli de Io. Andr. obiit 716
Daturae extractum vid. *Stramonium.*
Debilitates 688
Deglutitionis laeſae tandem letalis caſus 131
Delius, Henr. Frid. primae lineae ſemiologiae pathologicae 510
Dentis excreſcentia lapidea ſingularis 105
Diabetes caſus et curatio 103 ſeq. notio, ſigna et character 104
Diez, C. P. med. prof. Tubingenſ. 343
Docimaſticae artis contemplatio 606
Dolichi vrentis virtus 654. Soia ibid.
Dolores 688
Draba Fladnizenſis, planta 245
Ductus thoracicus vid. *Chyliferum vas.*
Dyſenteria, de ea analecta practica 489
Dyſuriae cauſſa ſingularis 291

E.

Eberhard Io. Peter obiit 716
Echii plantae character emendatus 406
Echinites ſingularis 647. pyriformis 651
Ehrmann, acad. ſcient. Pariſinae correſpondens 527
Eiſen, I. Georg. obiit 344
Electrica tentamina in animalibus inſtituta 115. experimenta noua 581, 586
Electricitas eius vſus in paralyſi 165. negatiua et poſitiva 583. eius natura ibid.
Electrometri Cantoniani correctio 586
Electrum veterum quid? 272
Electuaria eorum compoſitiones 698
Elementa chemica et phyſica 55. eorum in corporibus coniun-

coniunctio 61 seqq. combinationis modus in vegetabilibus 63
Elephantiasis, leprae species 424, 429. eius notio et symptomata 429 seq. balneis et antiscorbuticis sanata 391
Elsner, Christoph. Frid. *Abhandlung über die Brustbräune* 303
Emerigon, Specifique contre la goutte 419
Emphysema capitis, de eo obseruata 285 seq.
Empyematis casus et curatio singularis 288. lethalis casus 399. operatio in infante 197
Entero epiplo omphalocele operatione sanata 404
Entomologica aduersaria 642, 645, 648, 652. iconum comparatio 650. aduersarium 652
Epilepsia aurantiorum foliis sanata 516. cum suppressione mensium per medicinam infusoriam curata 144
Epithema cremori tartari simillimum 654
Epsomense sal v. *sal.*
Erethismi varii gradus 695
Erucae subcutaneae in foliis pyri mali, de iis obseruata 48 seq. subcutaneae, quae viam spiralem absoluunt 49. testaceis affines 642, 649.
Erysipelas eius natura 703
Erysipelatosae febres vid. *Febres.* vid. *Cynanche.*
Eschenbach Christ. Ehrenfr. Scripta medico biblica 636
Essai d' une lithographie de Mlócin 35
Euaporatio annua 385
Euler, Io. Alb. societ. reg. scient. Gotting. socius 326
Euphrasiae virtus nota non spernitur 654
Exanthemata 688

F.

Faba asperae arteriae inhaerens quinto die missi cibi 393
Fabricii, Io. Christ. genera insectorum 19
Falk's, N. D. Treatise on the medical qualities of mercury 499
Fasciae latae origo, strata et decursus 102 seq.
Faucium et colli vulnera a fistulis tubacariis factis difficilia 287
Febres 689. earum classes, natura et prodromi frequentiores 484. indoles et genera diuersa 503. similitudo, character essentialis et effectus ib. seq. indicationes et curatio 504. acutae, earum genio et curationi quamnam vesicatoria inseruiant 322 seqq. biliosae, earum generis natura et amplitudo 485. erysipelatosae, earum natura et curatio 486 seq. malignae epidemicae, quatenus vesicatoria in eorum curatione vsui sint 325 seq. putridae et malignae, earum natura et distinctio 203. curatio ope medicinae infusoriae 144 seq. tertianae in St. Philips insula frequentes, earum causae 472
Febris theoria 682. differen-

tia

tis ib. cauſae ib. prognoſis ib. curatio ib. ardens, de eius curatione monita 161. putrida ex dilacerata et relicta poſt abortum in vtero placenta orta 117. in dioeceſi Ripenſi ab anno 1770 ad 1774. epidemica 117. maligna, de eius natura et curatione obſeruata 161. putrida petechialis a foetore piſcium ſalitorum putrefactorum 111 ſeq. putridarum differentiae 626. febriles haemorrhagiae 622. coctionis atque criſeos in febribus impedimenta 624. in iis naturae vires 625. curatio ib. varioloſae 627
verminoſae caſus 122. hectica vid. *Hectica*.
Felis, eius ſpecies quaedam 12
Femoris oſſis fractura a tormento bellico ſine amputatione ſanata 197
Ferrum natiuum in Sibiria inventum 272, 474. ferri calces ſeu croci, de iis obſervata chemica 230 ſeq. artificiale 618
Filicis radicis vſus aduerſus taeniam 206 ſeq. 657
Filicum partes fructificationis 249
Fiſtulae ani, earum cauſſae variae 289. duae ſaliuates curatae 208
Filorum, quae dicuntur *der fliegende Sommer*, origo 643
Florae Danicae Vol. III. et IV. 235
Flores ſalis ammoniaci martiales, de eorum praeparatione monita 234
Fluxus 638
Fodinarum praecipuarum in Bouaria et Palatinatu ſuperiori catalogus 652
Foeminarum conſtitutionis, ſtatus organici, temperamenti et functionum ratio 388 ſeq.
Foetus, in iis tumores inſoliti inter crura obſeruati 109 ſeq. monſtroſus acephalus ſingularis 454 ſeq.
Fonticuli effectus in affectu hypochondriaco 110. vſus in phthiſi 201
Foramen ouale, de eo obſervationes anatomicae 5 ſeqq. eius vſus in dirigendo motu ſanguinis 6 ſeqq.
Formulas medicas conſcribendi via et ratio 265 ſeqq.
Fracturae oſſium, de iis obſervata 291 ſeq.
Franzius, I. G. F. Aetii Amideni opera medica et Alexandri Tralliani medicos libros editurus eſt 172. eiusd. EROTIANI, GALENI et HIPPOCRATIS Gloſſaria in HIPPOCRATEM ex rec. H. STEPHANI, Graece et Latine, etc. 708
Frigoris in corpore nati diſtinctio et cauſſae 163. febrilis cauſſa 158 ſeq.
Fucus, eius ſpecies quaedam nouae 238
Fulguris effectus in aedibus conductore munitis 455. effectus ſingularis in tauro 473
Fulminis natura 214. a
Fungi, eorum ſpecies quaedam nouae 240. quidam ſubalpi-

ſubalpini 244. Melitenſis vſus 656
Furnus chemicus emendatus 54

G.

Gelatina animalis, cum ea experimenta inſtituta 159 ſeq.
Gemellorum partus 636
Gemmae pretioſae, de iis obſeruata 60 ſeq.
Generationis negotium, de eo monita 482 ſeq.
Geniſtae cinerum vſus in hydrope 130
Genitalium partium exſtirpationis caſus 290
Gentianae rubrae radicis effectus et vſus 261
Geoffraeae inermis Iamaicenſis deſcriptio et vſus 588
Geometra, phalaenarum familia eiusque ſpecies 26 ſeq. 29, 32
Geum riuale, eius radicis vſus in morbis variis 419
Glacies, de ea eiusque formatione obſeruata 58. eam parandi ratio 453
Glandularum diuiſio 520
Globi terraquei forma et indoles 605
Gonorrhoea venerea, in ea remedia 199
Gorgoniae natura vere animalis, de ea obſeruata 463
Gottingenſis ſociet. reg. ſcient. theſes et praem. ad ann. 1779. 169. ad ann. 1780. et 1781. 524 ſeq. uoui ſocii 526
Granitae ortus, de eo coniectura 446 ſeq.
Gratiolae herbae virtus et vſus inſignis 262 ſeq.
Grauiditatis per 18 annos imaginariae caſus
de Groſſer, Mich. phosphorescentia adamantum nouis experimentis illuſtrata 99
Gruner, Chriſt. Godofr. via et ratio formulas medicas ſcribendi 265
Grylli migratorii maſſatio et coitus 49
Gummi guaiaci vſus in podagra aliisque morbis 420 ſeq. rubeſcentis et ex arbore prunorum vſus 419
Gutta ſerena venaeſectionibus ſanata 197
Guttae ſpecies 653. Senegal ſubſtituitur Arabico 657. Ammoniacum Amygdaloides ib. Copal ib.
Gymnotus electricus Linn. ſuper eo experimenta et obſeruata 427, 448 ſeq. eius organi electrici anatomica disquiſitio 458. de eius virtute magnetica dubia 427
Gypſum, de eo eiusque natura experimenta et obſeruata chemica 75 ſeqq. 87.

H.

Haematoxyli, plantae character genericus 119
Haemoptyſis 630. ea hypochondriaca ibid.
Haemorrhagia narium, eam ſiſtendi remedium 403. puerperarum vid. Puerperae. febriles 622
Haemorrhoidalia ſymptomata a rara cauſſa 140

Haemorrhoides caecae, in iis vtilis vnguenti mercurialis formula 502
Haemorrhois eius ſpecies et therapia 696. morbus endemius 698
Hafnienſis vid. *Haunienſis*.
Hagen, chirurg. prof. Berolinenſ. 527
Haller, Albert. bibliotheca medicinae practicae Tom. I. 662
Harlemenſis ſociet. ſcient. theſes et praem. ad annos 1781. 1784. et 1785. 525 ſeq. ad ann. 1782. 714
Hartmann, P. I. Diſſ. de borace ammoniacali 490
Havnienſis ſocietatis medicae collectanea Vol. II. 108. ſociet. reg. ſcient. theſ. et praem. ad ann. 1779. 170. ad ann. 1780. 343
Hectica febris, eius diſtinctio et curatio 162
Hemiplegiae per apoplexiam ſeroſam ortae curatio 198
Hemman, I. A. *mediciniſch chirurgiſche Aufſätze, hiſtoriſch praktiſchen Jnhalts*, 139. eius obitus 172
Henckel, Ioach. Frid. obiit 344
Hepar ſulphuris, de eo obſervata chemica 86
Hepatis abſceſſus vulneribus capitis ſuperuenientes, de iis monita 207, 210. cum ſcirrho pancreatis letalis 389 ſeq.
Herniae, eas cauteriis curandi modus 196. ſcrotalis incarceratae operationis praeſtantia 289
Herniotomia, de ea obſeruata 514 ſeq.
Hippocratis oraculum 398 ſeq. in eum Gloſſarium v. *Franzius*.
Hirudines tempeſtatum praenunciae 348
Hirundinum ſopor hibernus aſſertus 455
Hirundo ruſtica, apus et riparia, de iis obſeruationes 453 ſeq.
Hoffmann, Io. Paul. Acad. literar. Batauianae membrum 524
Homines, ſuper eorum calore et gradibus, quos ferre poſſint, in conclaui calido experimenta et obſeruata 449 ſeq. 461 ſeq. eorum varietatis cauſſae 14 ſeq. varietates quatuor 17 ſeq. differentia ab animantibus reliquis 15 ſeq. caudati negantur 18 ſeq.
Hominis ſani et aegroti natura, de ea monita 400
Hormini ſeminum et florum vires ac vſus varius 410 ſeq.
Hornſtein Io. Mich. de aqua aërea Pragenſi 707
Horti Romani Tom. I. 332. Tom. II. et III. 405. Tom. IV. et V. 591. hiſtoria, fundatio et curatores 338 ſeq. plantae 339 ſeq. 406 ſeqq. 591
Humorum corruptio a nimia neruorum irritatione 496 ſeq.
Hunter, Guil. anatomia vteri humani grauidi tabulis illuſtrata 329

Hybridae plantae, de iis corollaria 9 ſeq.
Hydatidum ortus ex vaſis 508
Hydrargyrum vid. *Mercurius*.
Hydrophobia celeriter orta citoque ſuppreſſa 106. aduerſus eam remedium idque parandi modus 493 ſeq.
Hydrophthalmiae caſus 393
Hydrops, ei medendi methodus 504 ſeq. eius cauſſa praedisponens 504. ortus a nervis affectis 497. cantharidum vſu interno ſanandus 321. aſcites, de eius curatione obſeruata 130. ouarii ſingularis 113 ſeq.
Hypochondriacum malum, eius natura, ſedes, ſymptomata et cauſſae 282 ſeq. curatio 283, 699. in eius vomitu ſpecificum 701. hypochondriacus affectus ſonticulo curatus 110. haemoptyſis inde orta 630
Hyſterici mali natura, ſedes, ſymptomata et cauſſae 282 ſeq. curatio 283, 694. in eius vomitu ſpecificum ib.

I.

Iaceae herbae vſus in cruſta lactea infantum 423
Iacquin, Nic. Ioſ. Miſcellanea Auſtriaca ad botanicam, chemiam et hiſtoriam naturalem Vol. I. 241
Iaeger, Chriſt. Frid. med. prof. Tubingenſ 343
Ialappa, de ea monita 415
Iaponenſium et Sinenſium ad hiſtoriam naturalem aduerſaria 640
Icteri ortus, de eo opiniones variae 124 ſeq. ratio, cauſſae et differentia 125 ſeq. curationis modus 126 ſeq. nigri ortus et cauſſa 126
Idioſyncraſiae exemplum in catulo 291
Ieſuitarum arbor corticis 388. eius deſcriptio et vſus ibid.
Ignis effectus in corpora chymici 56 ſeq.
Ileus morbus, de eius operatione obſeruata 514 ſeq.
Impetigo pomorum eius cauſſa 108
Incendii ſpontanei ex ſulphuris et ferri aquae ope mixtione cauſſa 233
Infantem absque vllis vitae indiciis natum ad vitam reducendi methodus 387 ſeq.
Inflammabilis natura corporum regni animalis et vegetabilis 55, 62. negatur 55. in corporum regni mineralis de ea experimenta et obſeruata 63 ſeq.
Inflammatio diaphragmatis 628. ſine ea puris origo 633. eius origo 683, 702. curatio ibid. diuiſio 684. pectoris 685. abdominis ibid. eius diuerſi effectus 693. theriae Boerhaavianae vires ib. ſigna diagnoſtica et prognoſtica 704. medela ib.
Infuſoria medicina vid. *Medicina*.
Inoculario variolarum, eius commendatio et methodus 396. de ea dubium 400. ſuper ea obſeruatio ſingularis 209

Inſecta, eorum characteres generici ex numero, figura, ſitu et proportione partium oris 19 ſeqq. et vermium index 648. ad hiſtoriam analecta ibid. de eorum ouis, ſoecundatione et coitu obſeruata 47. ad eorum hiſtoriam obſeruata 51 ſeq. 641. Heluetica 371. lethifera, eorum deſcriptioni et remediorum aduerſus ea expoſitioni praemium conſtitutum 169. lepidoptera vid. *Lepidoptera.*
Inteſtini vulnus ſanatum 202. recti morbi 689. eorum therapia ibid.
Inteſtinorum voluuli, proceſſuum et anguſtiarum cauſſae et ortus 138. vulneratorum ſanatio 471 ſeq.
Ipecacuanha, de eius virtute et vſu eique ſuccedaneis remediis monita 421 ſeq. eius radicis vſus in diarrhoea infantum 415. in haemorrhagia vteri ibid. effluuia aſthmatis conuulſiui cauſſa 464
Iridis florentinae radicis vſus ad fonticulos apertos ſanandos 414
Irritabilitatis muſculorum natura, cauſſa et ratio 134 ſeq. 451
Iſchias ſyphilliticum 695
Iſchuriae ex vtero retroflexo caſus 121
Iſenflamm, Iac. Friedr. *Verſuch einiger praktiſchen Anmerkungen über die Muskeln etc.* 133. *Verſuch einiger praktiſchen Anmerkungen über die Nerven etc.* 279
Iungermanniae, earum partes fructificationis 247
de Iuſſieu, Bern. memoria 173 ſeqq.

K.

Kalm, Petr. obitt 716
Kermes minerale, eius praeparatio 220 ſeq. b.
Klinghammer, eius obitus 172
Koelpin, Alex. Bernh. *prackriſche Bemerkungen über den Gebrauch der Siebieriſchen Schneeroſe in Gichtkrankheiten* 658
Koelreuter, Ioſeph. Gottlieb. *das entdeckte Geheimniß der Cryptogamie* 247
Krebs, Lamb. Dan. Acad. literar. Batauinae membrum 524

L.

Labium inferius permagnum 286. leporinum, eius cauſſa 137
Labyrinthus auris, de eo obſeruata anatomica 99 ſeq. in eo contineri aquam affirmatur ibid.
Lacmus ſucci vis acris 656
Lapis cauſticus chirurgorum, de eo obſeruata chemica 213 ſeq. a. mutabilis vid. *Oculus mundi* philoſophorum 611
Lapidei regni putellarum hiſtoria 646
Laruarum inter folii ſubſtantiam viuentium eamque rodentium hiſtoria 45
Lauandulae ſpiritus vſus 653
Lauroceraſi foliorum vis venenata et vſus, de eo obſervata 418 ſeq.

Lebers,

Lebers, Ferdin. *Vorleſungen über die Zergliederungskunſt* 519
Lemuris, phalaenae noctuae ſpecies 52. mongos deſcriptio 644
Lens cryſtallina vid. *Cryſtallina,*
Leonuri cardiacae vſus in peſte equorum 411
Lepidopterorum regionis Viennenſis enumeratio ſyſtematica 22 ſeqq. affinitas cum auibus ibid. multitudo vel copia 30 ſeq.
Lepra, eius hiſtoria et ſpecies diuerſae 424 ſeq. ter in Europa graſſata 425, 440. eius ex America in Europam aſportatae caſus 426. incipientis ſigna 426, 428. progreſſus et ſymptomata 428 ſeqq. patria et ortus cauſſae 430. miaſma ſeu virus peculiare 431, 440. indoles contagioſa, de ea monita 431 ſeq. prognoſis 432. indicatio eique medendi methodus 433 ſeq. 436. in ea remedia externa 434 ſeq. eius cum lue venerea aliisque morbis complicatae curatio 432, 435. cutis Hebraeorum, eius ſpecies, ſigna et cauſſae 436 ſeq. indoles contagioſa negatur 437. affirmatur 441 ſeqq. ſuper eius ſpeciebus, diagnoſi et ſignis animaduerſiones 438 ſeqq. de eius curatione monita 440 ſeq. de ea obſervationes et caſus 442 ſeq.
Iudaeorum 637
Leske, Nath. Godofr. Soc. Reg. Scient. Gotting. Correſpondens 528. Societ. Reg. Scient. et Artium Francof. Viadr. ſocius et chalis oec. nom. aſſeſſor 527
Leucenſes aquae minerales vid. *Aquae.*
Leuthners, Io. Nepom. Arz. *prackriſche Heilungsgeſchichte der Milzkrankheit und der Mutterkrankheit, durch verſchiedenen Gebrauch des gemeinen Waſſers, ein ſehr nützliches Buch. 2ter Theil* 499
Lichen, eius ſpecies quaedam nouae 239 ſeq. Granulatus dicus, eius vſus in haemoptyſi ibid. Islandicus eius vſus 657. lichenum partes fructificationis 250
Lienis fiſſurae 481
Lignorum exoticorum variorum deſcriptio 650
Lilii conuallium florum extracti vis purgans 416
Linariae herbae et florum vis dubius 410
Lipſicae Societ. Scient. Leibnowskianae theſes et praemia ad ann. 1779. 343. ad ann. 1780. 715
Liquor mercurialis, eius vſus in morbis venereis 502
Lithanthracum ortus 64. eo coniectura 106
Lithographiae regionis Misnicae tentamen 35 ſeqq.
Lithologicae obſervationes 643, 646, 650
Lithotomi latentis praeſtantia defenſa 708

Litho-

botomia calculi fellei quando instituenda 127
wig, Christ. Frid. epist. de sexu muscorum detecto 351. Diss. de puluere antherarum 411
men corporum inflammatione productum, de eo obseruata 473. luminis theoria vtrum Newtoniana an Euleriana sit probabilior? quaestionis solutioni praemium constitutum 343
na cornea, de ea experimenta chemica 476 seq.
nariae, earum phosphorescentia dubia 269
pia, tumorum genus, eius natura et curatio 208 seq.
species 687
chini-Cucubalus, nouum plantae hybridae genus 8 seq.
ropodii puluis num semen plantae? 249
ncurii veterum notio 272

M.

ius, Gerard. acad. literar. Batauianae membrum 524
chinae ad destillandas aquas sub ipsis nauium succursibus
gnesiae Dan. *Theorie der Entzündungen aus Gründen und Erfahrungen* 702
gisteria eorum praeparatio 693
gnesiae salis communis natura 609. Edinburgensis 699. muriae ibid.
gneticarum curationum historia, antiquitas et vsus dubius 427 seq. collectio 621. additamentum et antiquitas 139. affinitatum obseruationes 614
Malvae vulgaris virtus 654
Magnetismus 614, 621
Mandragorae radicis puluris effectus noxii obseruati 481
Mania, eius cum et sine opio curatae casus 116. in ea remedia 112 seq.
Maratti, Nic. horti Romani Tom. II. et III. 405
Marcards, Heinr. Math. *medicinische Versuche, 1ster Theil* 123
Marchantiae, earum partes fructificationis 248
Mari veri virtus 653
Maris Veneti aestus reciprocus 584
Marrubii albi vsus 654
Matani, Anton. obitus 344
Materia medica regni vegetabilis 412 seq.
von Mattuschka, flora Silesiaca laudata 575
Maxillae inferioris exfoliatio 287
Mead, Rich. operum physicorum et medicorum in linguam gallicam translatorum collectio 203
Meckel, Phil Frid. Diss de labyrinthi auris contentis 99
Medicamentorum apparatus et disquisitio 260 seqq. vis et actio neruina 498. secundum affinitates dispositorum methodus seu mappa geographica 252, 255 seqq. huius praestantia 253. elementa 254 seq. 257. actio relatiua

relatiua 255 ſeq. 258 ſeq. affinitatum principia 256. mixtio naturalis et habitus chemicus 256 ſeq. mixtionis naturalis criteria 257. affinitates 258. compoſitiones generales pharmaceuticae 697
Medicinae hiſtoria, ad eam memorabilia 394. hiſtoriae veteris et recentis bibliotheca litteraria 396 ſeq. infuſoriae hiſtoria 142. vſus, ratio et modus 143 ſeq.
Medullae oſſium color varius et ratio 520
Melanderhielm, Dan. ſocier. reg. ſcient. Gotting. ſocius 526
Meliloti vires et vſus 264
Meloe maialis, eius hiſtoria naturalis et characteres 492. vſus in hydrophobia 493 ſeq.
Melonis ſemina antiquiora ſunt praeſtantiora 647
Menſtrui fluxus retentio ob vaginam coalitam ſeu internum orificium vteri clauſum eiusque curatio 139 ſeq.
Menthae piperitae vſus 262, 684. criſpae vſus 654
Mephiticorum vaporum natura 606
Mercurialia quaedam medicamenta, eorum vſus in malis venereis 390 ſeq.
Mercurius, eius agendi ratio et effectus in corpore humano 500. de eius congelatione experimenta et obſeruata 465. de eius indole et facultatibus experimenta et obſeruata chemica
ſeqq. b. de eius minera
nea obſeruata 479. de
praeparatis praecipuis
nita 500 ſeq. dulcis, de
praeparatione et vſu
224 ſeq. b. 501. effectus
lutares in variis morbis
ſeq. in morbis cutaneis
in inflammatione et
lo 502. in febribus
in morbis chronicis
hydrope 505. praecipit
ruber, de eo obſeruata
b. ſublimatus corroſiuus
eo obſeruata ibid. ſeq.
vſus in cura morborum
nereorum impugnatus
confirmatus
Merſi, apparenter mortui, de iis obſeruata 469. eos
vitam reuocandi methodi
et conſilia 470 ſeq.
Metallicae mixtiones in
dam aquam iniectae fluidi
tem rurſus aſſumentes
rei veterum expoſitio
praemium conſtitutum
minerae 605. vapores
Metallorum ortus 605. eliquatio ibid. rariorum
643. partitio vulgaris
cta 148. ordo naturalis
grauitate ſpecifica ibid.
calcinatio, de ea monita
obſeruata 216. b. calcinatorum ponderis augmenti cauſſa 56, 217. b. elaſticitas et duritiei diuerſa
diſquiſitio chemica
Metzger. Io. Dan. medicus noſocomii et orphanotrophei Regiomont 527

Meyer ſucceſſit Adelburnero 715
Mezerei corticis vſus externus et effectus in variis morbis 417. ſeminum, baccarum et radicis vſus ibid.
Michaelis, Chriſt. Frid. de angina polypoſa ſeu membranacea 293
Minerarum ſcrutinium 606. partitio 37. minera argenti cornea vid. *Argentum*; ſtanni vid. *Stannum*, auriferarum vſtio 606. rariores 643
Mineralogica aduerſaria Bauariae et Palatinatus 642. annotationes 646, 650
Moisjeencow, Feodor. *mineralogiſche Abhandlung von dem Zinnſteine* 146
Monachienſis acad. elect. Bavar. ſcient. theſ. et praem. ad ann. 1779. 169
Monoculi polyphemi hiſtoria 51
Monometrum, nouum inſtrumentum 590
Monſtra varia ſingularia 533. monſtroſus partus acephalus et ſine corde 454 ſeq. monſtrum humanum ſingulare ſine corde et pulmonibus 482
Montes de iis obſeruata 604. vulcanici et igniuomi, de iis obſeruata et coniecturae 446. prope ab Inuerneſſ. 586. Petri ibid.
Morbi notio et diſtinctio 681. frigidorum claſſes 164. de eorum curatione obſeruata et monita ibid. ſeq. morbi eorumque cauſſae a neruis affectis 497 ſeq. 501 ſeq. de eorum curatio monita 499, 502. phlogiſtici, eorum diſtinctio, natura et curatio 160 ſeq. morborum quorundam curationes fortuitae 108. ſymptomata ſingularia 210, 587. eorum ſyſtematica diuiſio 680. medela ibid ſyſtema ſymptomaticum 687. claſſes, ordines, genera ibid.
Morbus complicatus inſolitus ſingularis 121, 587. niger, eius caſus et curatio 131. letalis 589
Mortis in cadaueribus cauſſa, de ea monita 132. corporeae cauſſae et genera diverſa 518 ſeq. violentae genera ſecundum effectus diverſa 469
Mortuorum numeri in vrbibus et pagis differentia eiusque cauſſae 460
Moſchus, eius ſolutionis venae infuſae vſus in epilepſia 144. artificialis Marggrafii, eum parandi modus 107
Mucor, eius nouae quaedam ſpecies 239
Müller, prof. Gieſſenſis 527
Muriae ſalium, earum definitio et natura 213. b.
Murray, Adolp. Diſſ. de faſcia lata 101
Murray, Io. Andr. apparatus medicaminum cet. Vol. II. 260. ſociet. reg. ſcient. Vpſalienſ. ſodalis 171
Muſcarum vegetantium ſpecies tres 46

Muſci erecti vis purgans draſtica 657
Muſcorum partes fructificationis 248, 251
Muſculi, de eorum fabrica et ſtructura experimenta et obſeruata 273 ſeqq. eorum interſepimenta ibid. actionis theoria et cauſſa 275. phaenomena explicata ibid. natura et ratio phyſiologica 134 ſeq. irritabilitatis cauſſa 135. exteriores, eorum ſitus, ratio et vſus 135 ſeq. de iis eorumque morbis annotationes practicae 133 ſeq. de iis phaenomena varia 135 ſeqq. eorum varietates diverſae 137. muſculi dubii 138
Musgrave's Sam. Speculations and coniectures on the qualities of the nerves 494
Myrrha, de ea obſeruata 459

N.

Naeuus maternus in fronte inſanabilis 113
Narium haemorrhagia v. *Haemorrhagia.*
Naſi carie deſtructi reſtitutio artificialis 392 ſeq. polypus vid. *Polypus.*
Naturae vires 625
Der Naturforſcher, 4. 5. *und* 6*tes Stück*, 45 *ſeq.* 7. 8. *und* 9*tes Stück* 640
Nautarum ſanitatem in itineribus longinquis ſeruandi methodus 469
Nerueum fluidum, eius natura et ortus 280. de eo monita practica ib. ſeq.
Nerui, eorum ſtructura inn… lucra et funiculi 276. … eorum in ſanguinis mot… actione obſeruata et phae… nomena 495. eorum cal… dum innatum 496. ſuper … annotationes practicae 27… ſeqq. eorum irritatio nim… corruptionem humorum e… ficiens 496 ſeq. affectus … cauſſa hydropis 497. … cauſſa plurium morborum … 497 ſeq. in eorum morbo… rum curatione attendendae … regulae 499. neruorum ce… rebri paris noni deſcriptio … anatomica 277 ſeq. vſus et … morboſa ab eo laeſo ſympto… mata 25…
Neue Sammlung von Verſuchen und Abhandlungen der naturforſchenden Geſellſchaft, in Danzig. 1ſter Band. 26…
Niccolum, de eius indole experimenta et obſeruata chemica 219 ſeq. …
Nigritarum morbi, eorum cauſſae et curatio 40…
Nitrum, de eius natura et effectibus experimenta et obſeruata chemica 87 ſeqq. 212, 611. flammans, de eo obſeruata chemica 215. … eius acidum vid. *Acidum.*
Noctua, phalaenarum familia eiusque ſpecies 25. noctua … ſegetum …
Noſologiae methodicae ſynopſis 63…
Noui commentarii Acad. ſcient. Imperialis Petropolitanae Tom. XX. 3…

O.

Obſeſſi 637
Obſtetriciae artis catechiſmus, ſuper eo animaduerſiones 400 ſeq.
Oculi vulneris cum ſubſecuto ſtaphylomate curatio 200
Oculus mundi, lapis, de eius indole experimenta et obſeruata 34 ſeq.
Oeder, Geo. Chriſt. icones plantarum ſponte naſcentium in regnis Daniae et Norwegiae cet. Vol. III. et IV. 235
Oedema eius differentia 696
Olei torrefactionis noxa 698. oliuarum vſus in aſcite 197. vſus aduerſus morſum ſerpentum 261. oleum vitrioli, de eo obſeruata chemica 74. de eius cum puluere carbonum deſtillatione experimenta ib. Ricine vid. *Ricini.*
Oliuarum fructuum et olei vſus aduerſus morſum ſerpentum 261
Omenti abſceſſus ſingularis 289
Ononidis vſus 654
Opii bonitatis notae 263. effectus et vſus in variis morbis ibid. vſus in mania 116. vſus prophylacticus in phthiſi 122
Orleanae vſus tinctorius 653
Ornithologia Boruſſica 644, 647
Orthoceratitarum rariorum deſcriptio 650
Oſſa emollita 391. oſſium calli formationis impedimenta 116
Oſteoſarcoſis menti ſanata 287
Ouarii hydrops ſingulariis 113 ſeq.
Ouum humanum abſque indicio foetus 507 ſeq.
Oxygalae ſ. lactis acidi vſus ſpecificus in vomitu hyſterico et hypochondriaco 694

P.

van Paecken, Chriſt. obiit 344
Paeoneae amylum 653
Palati carie deſtructi reſtitutio artificialis 392 ſeq.
Palmae olei vſus externus 657
Pancreaticus ductus duplex 509
Papilio, inſectorum genus eiusque ſpecies 28, 30, 33. in earum tabulas Huſnagelianas annotationes 641, 645, 648. earum ſpecies 642. index omnium ibid. Iſenacenſes 645. ſuper Roeſelianis indicis emendationes 648
Paracenteſis thoracis, de ea annotationes 141
Paralyſis artuum electricitate ſanata 165. linguae, dextri brachii atque pedis ſanata 106 ſeq. metaſtatica brachii ſiniſtri a gonorrhoea orta et ſanata 116
Paraphrenitidis a phrenitide discrimen 487. ſedes, indoles et curatio ib. ſeq.
Paridis herbae virtus et vſus in tuſſi conuulſiua 417
Partus, ſub eo impedimenta, quae futuras cranii eiusque fontanellas tangi prohibent 120 ſeq. difficilis ob exoſto-

ſin in oſſe ſacro 516. gemellorum 636
Patellarum nouarum regni lapidei deſcriptio 646. genus 651
Paullinia pinnata, planta 444
Pecorum morborum hiſtoria et remedia 403 ſeq. morborum ſciagraphia et ſemiologia 512. morbus verminoſus 393
Pectoris abſceſſus vid *Abſceſſus* inflammationes vid. *Inflammatio.*
Pedalii plantae character emendatus 119
Peluis oſſium in partu dilatatio affirmata 516. negata ibid. vitia partus difficilis cauſſa ibid.
Perioſtei vſus 520
Periploca graeca, ſuper eius genitalibus controuerſia 242 ſeq.
Peruuiani corticis decocti in venam infuſi vſus in febre putrida 144 ſeq. cum amaris et calidis miſti vſus in quartanis autumnalibus 415. de eius ſuccedaneis monita 422
Petrefacta varia regionis Mlócin 37 ſeq. varia Pommerana et Megapolitana 50, 646. varia animalium 47, 646
Petri mons igniuomus 586
Petroleum in orthoceratitae cauernis 646
Petropolitanae Acad. Imperial. ſcient. theſes et praem. ad ann. 1781, et 1782. 171, 712. noui commentarii vid. *Noui.*
Peziza, eius ſpecies quaedam nouae
Phalaenae, inſectorum genus eius familiae et ſpecies ſeqq. de iis obſeruationes 29 ſeq.
Philadelphi florum diſquiſitio commendatur
Philoſophical Transactions Vol. LXV. et LXVI. Vol. LXVII.
Phlegmaſiae origo 683, 688 curatio
Phlegmone
Phlogiſton corporum vid. *Inflammabilis natura.*
Phoſphorus, eius definitio et diſtinctio 39. eius varia ſpecies et differentia 269. de eo obſeruata 473. eius vſus et vis neruoſa 283 Bononienſis, de eo experimenta
Phrenitidis a paraphrenitide differentia 487. ſedes, natura et curatio ib. ſeq.
Phthiſis, eius curatio prophylactica 122. cauterio aliisque curata 201. dorſalis neruoſa, eius ſymptomata
Pichurim fabae vſus in diarrhoea
Pinna, eius ſericum opus et cancer pinnother
Piſcaturae in littore et fluuio Flandriae emendationis et poſitioni praemium conſtitutum
Piſces venenati in mari auſtrali
Piſcina bethesda
Placentae vterinae extractio, de

de ea cautelae 508. ſolutio quatenus naturae committenda 117. protractio rudior vt cauſſa letalis vteri inflammationis 508
ogae 688
lantae, earum disquiſitio chemica quoad elementa continenta 63. genera et ſpecies mutata 406 ſeqq. ſpecies rariores et nouae 236 ſeqq. horti Romani 339 ſeq. 406 ſeqq. 591. officinales, earum icones 264 ſeq. rariores Carinthiacae 245 ſeq. quaedam Surinamenſes, de iis obſeruationes 117 ſeqq. cryptogamicae, de earum partibus fructificationis obſeruata 247 ſeq. 250
Plantago latifolia, eius radicis vſus 415. ſquamata, noua ſpecies 238
Platina, de eius ſtructura et indole magnetica experimenta et obſeruata 467 ſeq. eius minera nulla 605
Pleuritis, de ea obſeruationes 195. eius ſpecies et curatio 485. eius curatio 326 ſeq. in ea num et quatenus veſicatoria conducant? ib. ſeqq.
Pleuroperipneumonia eryſipelatoſa maligna epidemica 397
Plinii, C. Secundi naturalis hiſtoriae Vol. I. et II. Edidit I. G. F. Franzius 167
Plouquet, C. G. med. prof. Tubingenſ. 343
Plumbaginis foliorum vſus adverſus glandulas exulceratas 408
Plumbum, de eius natura experimenta et obſeruata chemica 229. cum eius mineris inſtituta experimenta 479
Podagra, in ea ſpecificum 420. ſuper eius vſus cautelae ib. ſeq. eius ſpecies 686. de iis obſeruationes ibid.
Pohl, Io. Chr. obiit 716
Polentae decocti vſus in ſcorbuto 469
Poloniae hiſtoria naturalis 36 ſeqq.
Polypi aſperae arteriae ſeu bronchiales eorum natura et cauſſae 294. polypum naſi exſtirpandi ratio 402
Polytrichum commune, de eius partibus fructificationis obſeruata 248 ſeq.
Praecordiorum ex vitiis apoplexiae origo 631
Prochaska, Georg. de carne muſculari tractatus 273 de ſtructura neruorum tractatus 276
Ptinorum nociuorum hiſtoria 644
Pubis oſſium anchyloſis, de ea obſeruata anatomica 508 ſeq. ſymphyſeos ſeparationis caſus ſingularis et curatio 289
Puce maligne, morbus in Burgundia frequens 396
Puerperarum haemorrhagiarum ratio et curatio prophylactica 395 ſeq.

Pulmonariae arboreae vſus 657
Pulmonum quoad reſpirationem vſus 466 ſeq. in monſtro defectus 482. ſubſidentiae in aqua experimentum, de eo monita 482
Pulſatillae nigricantis vſus dubius 653
Puluis mercurialis ſimplex, argillaceus et martialis, eorum vſus in morbis venereis 390 ſeq. pyrius, de eius praeparatione et natura obſeruata chemica 89 ſeq fulminans, eius praeparatio et natura 90
Punctura veſicae per anum in ſuppreſſione vrinae inſtituta 475
Pupillae vtriusque oculi vitioſae caſus 114
Puris absque praegreſſa inflammatione origo 633
Pyl, I. T. poliater Berolinenſ. ac regii collegi medici aſſeſſor 527
Pyralis, phalaenarum familia eiusque ſpecies 27, 33
Pyrethri veri vſus et comparatio cum aliis 655
Pyrexiarum diuiſio 681
Pyritarum varietas et natura 607
Pyrophori naturae explicatio 82

Q.

Quaſſiae lingni partes conſtituentes et effectus 270. virtus et vſus in variis morbis 418

R.

Rachitis in iuuene 17 antrum
Rackaſirae balſami virtus neraria
Ranulae ſub lingua nota ſedes 296
Raphaniae analogi morbi modici a. 1771 et 1772 oppido Stade epidemici ſtoria 127
Raphani ruſticani vis
Refrigerantium remedior claſſes, differentia et natura 159
Regulus arſenicalis, eius nitates 97. antimonii *Antimonium*: cobalti *Cobaltum*.
Reichel, Io. Dan. ſociet. oeconomicae Lipſienſ. ſodal
Ren duplici pelui et inſtructus
Reſpiratio, de ea eiusque et effectu in ſanguine ſeruata 466 ſeq.
Reuſs, C. F. med. prof. bingenſ. 348
Rhabarbari exhibendi forma et vſus varius
Rheum vid. *Rhabarbarum*.
Rheumatiſmus, de eo obſervata 281. acutus et chronicus 685. eius diuerſus podagra et arthritide
Ribium nigrorum vſus 415 ſeq.
Ricini olei vſus
Richter, Aug. Gottlieb medicus eſt electus
Rododendri chryſanthi vſus

morbis arthrificis 658. descriptio ibid.
...indra, nouum plantarum genus 119
...ob praeparatio 699
...ria marini syluestris herbae vsus varius 262
...a mutica, noua species 237
...thmann, Ioranus obiit 171
...ux, A. Journal de medecine, chirurgie, pharmacie cet. Tom. XLIII. et XLIV. 195. Tom. XLV. et XLVI. 387 seqq.
...n Royen, Andrian. obitus 344
...ubeolae 687
...abiae tinctorum vis in morbis ossium dubia 415
...abinus, de eo experimenta chemica 60 seq.
...ampelt, scholae veterinariae Dresdensis professor 344

S.

Sacchari acidi essentialis vsus in exploratione aquae 414
Sagar, Io. Bapt. Mich. systema morborum symptomaticum cet. 687
Sal ammoniacum secretum Glauberi, de eo obseruata chemica 215. a. commune, de eo obseruata chemica 214. a. eius acidum vid. *Acidum*: febrifugum syluii, de eo obseruata chemica 213. a. fusibile in basi alcali volatilis, eius natura 398. sedatiuum, eius definitio et natura 491, 612. affinitates 97. de eius ortu, indole et natura experimenta et obseruata chemica 219 seq. a. 221 seq. a. 490 seq. volatile alcalinum, de eius cum calce viua praeparatione obseruata chemica 216. a. quomodo sub forma solida obtineri possit 217 sq. a. Epsomensis salis natura 609. communis vsus 611. aerei vsus 699
Salia, eorum genesis, principia constitutiua et differentia 71 seq. de eorum crystallisatione obseruata chemica 222 seqq. a. de eorum in spiritu vini solutione obseruata 98
Salinarum salisque fossilis contemplatio 608. comitatus Burgundiae ibid. Lotharingiae ibid. faeces 609
Saliuatio quatenus effectus mercurii 500
Saluator non apparenter, sed vere est mortuus 639
Sammlung den neuesten gedruckten und geschriebenen Nachrichten von Magnetcuren vorzüglich der Meßmerischen 621
Sandifort, Eduard. obseruationes anatomico pathologicae. Liber II. 506. thesaurus dissertationum, programmatum aliorumque opusculorum cet. Vol. III. 514
Sanguineus sudor 638
Sanguis humanus et animalium quadrupedum, de eo experimenta chemica 398. eius circuitus quatenus ab

actione neruorum mutetur? 495. cruſtae inflammatoriae cauſſa 497. de eo eiusque reſpirationis ope a phlogiſto liberati mutatione obſeruata et experimenta 466 ſeq. de eo in varias aëris ſpecies introducto obſervata 467. quod in pulmonibus aërem attingat, experimento probatur ibid. eius et aquae e latere Saluatoris crucifixi perfoſſo efflu-xus 639
Sanguis draconis, eius vſus 417
Santalum verum non differt a ligno Calcaturico 658
Sapo venetus, eius vſus in pleuritide 329
Saponariae radicis vſus inſignis 418. oeconomicus, de eo experimentum ibid.
Sarcoceles ſpecies variae 290
Saturni acetum cum ſucco citri cremori lactis eſt ſimillimum 654
Saxifragae nouae ſpecies 237, 246
Schacala, animal, num canis ferus? 10. eius hiſtoria naturalis ibid. ſeq.
Schaeffers, Iac. Chriſt. *Abbildung und Beſchreibung des Mayenwurmkäfers cet.* 492
Schillingii, Godofr. Guil. de lepra commentationes 424
Schiſti vitriolici corporum globoſorum prototypus 52
Schreber diarium Walchii continuat 652
Schreiber, I. C. *Betrachtungen über alle Arten der venerischen Krankheiten nebſt einer neuen Heilungsmethode* 52
Schroederi, Phil. Georg. opuſcula medica Vol. I. 48 Vol. II. 62
Scorbutus, aduerſus eum remedia 46
Scordii herbae effectus et vſus 262, 65
Scorzonerae radix, de ea beneſcripſit Fehr. I. M. 65
Scriptorum phyſico medicorum, quae anno 1772 prodierunt, indicis ſupplementum 176 ſeq. de anno 1773 indicis ſupplementum 184 ſeqq. anni 1775 index 345 ſeqq. eius continuatio 527 ſeqq. anni 1776 index 545 ſeqq. eius continuatio 717
Scroti morbi, de iis obſeruata 290
Secundinarum retentio ſingularis 106
Sedatiuum ſal vid. *Sal*
Selenites, de eo obſeruata 75 ſeq.
Semiologiae pathologicae primae lineae et conſpectus 510 ſeqq.
Semperuiuum ſediforme monſtroſum 24
Senegae radicis vſus 264
Senna, de eius actione, vi eique ſubſtituendis remediis monita 421 ſeq.
Serpulae ſpecies claua terculis 65
Siegwart, Georg. Frid. med. prof. Tubingenſ. - 3
Simia ſatyrus L. eius duae ſpecies 16. eius ſingularis ſpecies in Bengalia 643

Sinapios virtus 654
Sinapismorum vſus et prae vesicatoriis praeſtantia 325 ſeq.
Sinenſium hiſtoria naturalis vid. *Iaponenſium.*
Societatis medicae Haunienſis collectanea Vol. II. 108
Somnus ſeptem ſeptimanarum 114
Soni effectio, natura et differentia, de ea dubia et obſeruata 150 ſeqq. ſonorum diuerſitatis a tubis aequaliter amplis expoſitioni praemium conſtitutum 171
Sonnauer Ioſ. diſſ. compoſitiones medicamentorum pharmaceuticae generales 705
Soporoſi morbi ab iracundia orti curatio 207
Spasmodicus affectus ſingularis refractarius, de eo quaeſtiones 120. morbus anno 1771. et 1772. in oppido Stade epidemicus, eius hiſtoria 127 ſeq.
Spaſmi 688. ventriculi vid. *Ventriculus.*
Specificorum remediorum ſigna, proprietates et criteria 422. ſpecificum antipodagricum 420. eius vſus in aliis morbis 421
Sphacelus, aduerſus eum remedium externum 502
Sphinx, inſectorum genus eiuſque ſpecies 23 ſeq. 29, 31
Spigeliae virtus ſoporoſa 415
Spirituoſorum remediorum vſus internus noxius 203
Spiritus Mindereri, de eo obſeruata chemica 215 ſeq. a. vini, eius affinitates cum ſalibus 98
Spongiarum ad hiſtoriam naturalem aduerſaria 646
Stannum, de eius natura experimenta et obſeruata chemica 227 ſeqq. eius minerae vel lapidis ſigna eſſentialia 147. locus natalis ib. ſpatum et calx negantur 148. ſpecies vnica, ceterae negantur ibid. circa Altenbergam natura 149
van der Steeg, Iac. Acad. literar. Batauianae membrum 524
Stoellers, Fried. Chriſt. *Beobachtungen und Erfahrungen aus der innern und äuſern Heilkunſt* 103
Storr, T. C. C. med. prof. Tubingenſ. 343. diſſ. de ſale ſedatiuo Hombergii 612
Strack, Car. de cruſta lactea infantum eiusdemque ſpecifico remedio 421
Stramonii extracti vſus in mania et delirio 415
Sudor ſanguineus 638
Suffocati laqueo hominis ſectionis relatio 132. ſuffocationis in gypſi fodina caſus 196. a vaporibus carbonum curationis modus ib.
Sulphur, de eo obſeruata et experimenta chemica 75. ex eo acidum vitriolicum ope nitri eliciendi modus 89. antimonii auratum, de eo obſeruata chemica 221. b. commune, eius cum aliis corporibus affinitates 97. eius lac floribus eſt ſubtilius 699

Suppreſ-

Suppreſſiones 688
Synochus 682. putrida, eius curatio 198
Synouiae articulorum ortus et ratio 520
Syſtematiſches Verzeichniß der Schmetterlinge der Wiener Gegend 22

T.

Taenia, aduerſus eam remedium 392. eam propellendi ratio et remedium 206. ope ſtanni raſi expulſa 113
Taffiae virtus et vſus in podagra 420
Taraxaci vſus 655
Tartali rubri ligni deſcriptio 658
Tartarus vitriolatus, de eo obſeruata chemica 86, 88, 212. tartari cryſtalli v. *Cryſtalli.*
Taurus fulgure tactus, de eo obſeruatio ſingularis 473
Telephii foliorum vſus in clavis 418
Teleſcopia aptiſſima conficiendi regulae 586
Telluris mutationum cauſſa 62
Temperamentorum doctrinae vtilitas 389
Tendinum ortus et a muſculis differentia 101 ſeq. de iis obſeruata varia ib. tendinis achillis rupturae caſus et curatio 198, 200
Terebinthinae ſpecies variae 656
Terechowsky, Mart. Diſſ. inaug. de Chao infuſorio Linn. 42
Terra, eius vt elementi differentia, proprietates et effectus chemici 59 ſeq. principes et elementaris eſt
treſcibilis 59. de ea exp
menta et obſeruata chem
59 ſeqq. 71, 603. eius
tuum cauſſa 233, 605.
motus in inſula Macao 6
ſuper eius motibus varia
quaeſtionum ſolutioni pr
mium conſtitutum 171.
tuminoſa, eius natura,
tes conſtituentes, vſus et
tus 270 ſeq. calcarea,
ortus 62, 65. foliata tart
de ea obſeruata chemic
213. a. foliata cryſtallina
de ea obſeruata chemic
214 ſq. a.
Terraqueus globus v. *Globus.*
Teſtaceorum recens detectorum deſcriptio 65
Teſticuli tumor caſtratione ſublatus
Tetanus ope mercurii
dus
Thaliae plantae charact
nericus
Themans, Io. Acad. litter.
tauianae membrum
Thermarum Aponenſium
quae caloris gradus
Thermometricae obſerva
nes 451. in conclaui
inſtitutae 449 ſeq. 461 ſeq.
Thymelaeae cortex vid. *Mezereum.*
Tilli grana nimis acria
65
Tinctura cantharidum,
praeparatio et vſus in
lyſi 107 ſeq. in vrinae
continentia ib. mercurialis
Com. de la Garaye,
praeparatio et vſus 227

Tinea, morbus, ope cicutae ſanata 107
Tinea, phalaenarum familia eiusque ſpecies 27 ſeq. 33
Tindin, frutex, eius deſcriptio 436. character botanicus et icon 443 ſeq. ligni virtus et vſus in variis morbis 426 ſeq. decocti vſus in hydrope ib. in lepra 436
Tormentillae radicis vſus coriarius 419
Torpedo piſcis, de eius vi electrica eaque imitanda experimenta et obſeruata 445, 465 ſeq.
Tortrix, phalaenarum familia eiusque ſpecies 27, 33
Trachelii radicis vis adſtringens 408
Tracheotomiae ratio et vſus in angina membranacea 301 ſeq.
Tralles, B. L. Commentatio de vſu veſicantium in febribus acutis cet. 306
Tralliani, Alexandri librorum medicorum editio noua indicatur 172
Tremellae ſpecies quaedam 245
Trepanatio in cranio laeſo, de ea monita 198
Trichecus roſmarus, animal, de eo obſeruata 453
Trifolii aquatici infuſi vſus in variis morbis 415
Tubae Fallopianae, earum praeternaturalis conſtitutio et vſus 507
Tubingenſis Acad. in Facultate Medica profeſſores 342 ſeq.
Tumor fungoſus et cancroſus in et ſub oſſe bregmatis 285. eius inciſio ibid.
Tumores inſoliti in foetubus obſeruati 109. cyſtici per anum expulſi 208
Turbines ex noua ſeelandia 649
Turcarum morbi, de iis obſervata 211, 387, 394. balnea 395
Turpethi radicis reſinae vis purgans 415
Tuſſis ferina eius therapia 698
Tympanites cum ileo lethali 111

V.

Vagina vteri vid. *Vterus.*
Valuula Euſtachii et foraminis oualis, de iis earumque ortu et vſu obſeruata 6 ſeq.
Variolae, earum natura et curatio 401. de iis earumque curatione obſeruata 110. de earum curatione ope veſicatoriorum noxia monita 323 ſq. 329. in foetu mortuo, cuius mater poſt octo annos iisdem affecta eſt, obſeruatae 107. idem ſubiectum ſecunda vice infeſtantes 112. iis demortuorum tabulae 387. confluentes, earum benignitatis ſingularis cauſſa 195. leproſorum, de iis obſeruata 432. eas ope pulueris naribus inditi transplantandi modus 196. earum febres 627. earum inoculatio vid. *Inoculatio.*

Vaporum mephiticorum, inflammabilium et metallicorum natura 606
Vaſorum aberrationes variae 509. fictilia et porcellana 601
Vegetabilium calidum innatum et vis frigori reſiſtens, de iis obſeruata 460 ſeq.
Venaeſectio, ſuper eius in febribus vſu, abuſu et noxa cautiones 486
Venarum cuniculorumque ſubterraneorum indagatio et exſtructio 606
Venerea lues infantum, eius ſigna et curatio 205 ſeq.
Venerei morbi, de eorum cura monita 404. iis medendi noua methodus 521 ſeq. eos per fumigationem ſanandi noua methodus 390 ſeq.
Ventriculi ſpaſmi curatio 131. tumor ſcirrhoſus 201 ſeq.
Verbenae vſus internus et externus in abſceſſu cerebri 399
Vermes de iis obſeruationes 641. eorum et inſectorum index 648. inteſtinalium ſeminii naturae et remediorum expoſitioni praemium conſtitutum 343
Veſaniae 689
Veſicae vrinariae fluxio catarrhalis eiusque curatio 197. punctura v. *Punctura.*
Veſicatoria, eorum effectus et actio in corpus humanum 321 ſeqq. indicantia et vſus in variis morbis ſalubris 322. vſus in angina membranacea 300. vſus in febribus acutis quatenus incongruus 321. quatenus ad curationem febrium acutarum adhibenda? 322 ſeqq. eorum vſus in variolis dubius et noxius 323 ſeq. vſus et abuſus in febribus malignis epidemicis 325 ſeq. in pleuritide 326 ſeq.
Veſiculae ſeminales contractae et calculoſa materia impletae 14
Veterinariae artis hiſtoria, ad eam monita 403 ſeq.
Vibrionis Anguillulae deſcriptio 64
Vina medicata 69
Viola tricolor *Linn.* eius herbae vſus in cruſta lactea infantum 423. laxans et emeticus 65
Viperarum carnis vſus in lepra 43
Viſcum Surinamenſe, eius character botanicus et vſus in lepra 44
Viſus, ſuper eo obſeruationes 36
Vita corporis animalis in quo conſiſtat 518. eius duratio nis in vrbibus et pagis differentia obſeruationibus probata 460. ſine alimentis 57
Vitia 69
Vitis idaeae baccarum et herbae effectus et vſus 26
Vitri cryſtalliſatio, de ea obſeruata 474. antimonii ſolutionis vinoſae vſus in

variis morbis 108. varia genera 603
Veterinaria ars 602
Vitriolum martis, de eo obſervata chemica 231 ſeq. plumbi, de eo obſeruata 229
Vlcera inueterata pedum, de eorum natura et curatione monita 130. vlcus malignum cum febre ardenti ſanatum 203
Vmi campeſtris corticis vſus 416
Vltraiectinae ſocietatis ſcientiarum et arte theſ. et praem. ad ann. 1780. 714
Vlua incraſſata, noua ſpecies 238
Vnguenti mercurialis praeparatio et vſus in haemorrhoidibus coecis 502
Volvuli inteſtinorum ortus 138
Vomicae pulmonum, de iis obſeruata 141 ſeq. ruptae caſus et curatio 204 ſeq.
Vomitoriorum vſus in angina membranacea 301. in variolis 163
Vomitus chronicus a motu, eius curatio 115
Vrethra, in eam illatae acicu-lae extractio 211
Vrinae vis antiſeptica 105. ſecretio excretio largior ob multitudinem arteriarum renalium 515. ſuppreſſio punctura veſicae per anum ſublata 475
Vterus, eius defectus in virgine obſeruatus 145 ſeq. colli diſſectionis neceſſitas et modus 139 ſeq. colli et vaginae diſruptio lethalis 122 ſeq. fundus retroflexus iſchuriae cauſſa 121. haemorrhagiae ratio, cauſſae et curatio 488 ſeq. de eius obliquitate obſeruata anatomica 507. eius orificii praeternaturalis conſtitutio ib. vaginae prolapſus inueteratus, cui calculi magni inhaeſerunt, ſanatus 104 ſeq. vaginae vlcus a peſſario ortum et curatum 202. grauidus, de eo obſeruata anatomica et icones 506. grauidus humanus, eius anatomia in tabulis 330 ſeqq. ruptura ſub partu ſpontanea 121. de eius et foetus in partu correctione animaduerſiones 114. eius colli inciſio et prolapſus repoſitio 199
Vulnera quo modo a natura redintegrentur 515
Vulnus inteſtini coli ſanatum 471 ſeq.
Vuae vrſi foliorum vſus lithontripticus 261

W.

Wenzel, Carl Friedr. *Lehre von der Verwandſchafft der Körper* 91. Fribergae Hermundurorum vocatus vicem Gellerti implet 715
Winteranus cortex, de eo monitum 418
Wünſch, Chriſt. Ern. initia nouae doctrinae de natura ſoni 150

Würz, Geo. Chph. conamen mappae generalis medicamentorum ſimplicium cet. 252

Z.

Zincum, de eius indole et tura experiments et obſ vata chemica 222 ſeq.

Emendanda.

P. 13. lin. 7. *boli* lege *poli*. P. 17. lin. 14. *colores* lege *colo*
P. 29. lin. 9. *quorum* leg. *quarum*. Ibid. lin. 21. *ſalcatae* leg. *ſalca*
P. 41. lin. 29. *dutius* leg. *diutius*. P. 56. lin. 21. *calces* leg. *cal*
P. 68. lin. 7. *calcareae* leg. *calcarei*. P. 70. lin. 2. *materias* leg. *ma*
ries. P. 76. lin. 22. *alius* leg. *alias*. P. 78. lin. 12. *conceutrati*
leg. *concentrationis*. Ibid. lin. 18. *eorum* leg. *ouorum*. P. 88. lin.
conſuetas leg. *conſuetos*. P. 91. lin. 20. *iunitatur* leg. *imitatur*
P. 110. lin. penult. *affecto* leg. *affectu*. P. 122. lin. 2. *iniqu*
iniquae. P. 124. lin. 29. *quem* leg. *quam*. P. 151. lin. penult. *di*
leg. *differre*. P. 188. lin. vlt. *funfzigjährigen* leg. *funfzigjährigen*
P. 193. Titul. *Magnus Sweterus* leg. *Magnum Sweterum*. P. 204. lin.
10. *HARVCI* leg. *HARVEI* Ibid. lin. vlt. *pedis cadi* leg. *pedis cadi*
P. 213. a lin. 20. *vncia vna* leg. *vnciam vnam*. P. 2
leg. *verum*. NB. Poſt p. 225. ſequitur iterum p
plagulae P. In indice huic errori ſuccurrimus ad
P. 213. b. lin. 30. *ndole* leg. *indole*. P. 238. lin. 1
gigantinus. P. 271. lin. penult. *detectarum* leg. *detec*
lin. 24. *triginti* leg. *triginta*. P. 292. lin. 25. *Hunc* leg.
lin. 26. *occurentem* leg. *occurrentem*. P. 298. lin.
differre. P. 301. lin. vlt. *eae* leg. *ea*. P. 306. lin.
1776. P. 329. lin. 5. *veſicatoris* leg. *veſicatoriis*.
habentes leg. *habentibus*. P. 333. lin. penult. *interce*
dunt. P. 334. lin. 28. *Nouum* leg. *Nonum*. P. 3
leg. *illi*. P. 356. lin. 29. BALDINDER leg. BALDI
lin. 11. *Naturgeſchichte* leg. *Naturgeſchichte*. P. 37
leg. *THADD*. P. 406. lin. 31. *Lycorperſicum* leg. *Lyco*
lin. 6. *inſtitui* leg. *inſtituere*. P. 471. lin. 22. *langue*
P. 473. lin. 8. *flumine* leg. *lumine*. Ibid. lin. 29.
ignitione. P. 475. lin. 20. veſicae adde immineret.
atqua leg. *atque*. P. 491. lin. 11. *calcareum* leg. *calc*
lin. 19. *in duos* leg. *in duas*. P. 517. lin. 8. *diſtanti*
P. 528. lin. 27. BONNET leg. MONNET. P. 530. lin.
leg. *Account*. P. 548. lin. 23. *der bêtes* leg. *des bêtes*. P. 57
MYERSBACH'S leg. MEYERSBACH'S. P. 640. lin. 8.
Syncopticis. P. 659. lin. 6. *ſupprinendam* leg. *ſupprimendam*
lin. vlt. *admoneri* leg. *admoueri*. P. 704. lin. 22. *Boer*
Boerhavianam. P. 710. lin. 10. *emendatiorem* leg. *emendatio*
lin. 15. *obvoluentem* leg. *obvolventem*. P. 713. lin.
leg. *confirmare*.

CO
I
SCIEN
M E

TERTIAI
I
APVD I
Lugduni Batav
Venetiis